

รายงานการวิจัย

การศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาดของมีดน้ำน้อย

Marketing Feasibility Study of Num Noy knife

หนังสือนี้เป็นสมบัติของห้องสมุด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตจ.นพ.
ผู้ใดพบเห็นกรุณาแจ้งคืน อักษรบอกถึง

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระศักดิ์ 849 ตูยาพร หัวหน้าโครงการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัช วัชรพันธุ์ ผู้ร่วมวิจัย

หอสมุดวิทยาสภากาได้

รับเมื่อ 25 ส.ค. 2550 เลขทะเบียน 050406

เลขเรียกหนังสือ จ. 789.72
0 849
2547

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุน
จากคณะกรรมการเครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนล่าง
สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ประจำปี 2547

บทคัดย่อ

มีค่าน้ำน้อยจังหวัดสงขลาเคยเป็นมิดที่มีชื่อเสียงมาแต่ในสมัยอดีต ยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เคยถูกส่งไปร่วมงานแสดงเทศกาลต่างๆ ในสมัยรัชกาลที่ 4 และ 5 แต่ปัจจุบันกำลังจะสูญหายไป ผู้ผลิตเหลือเพียง 2 ราย ตลาดมีความต้องการอยู่ในวงจำกัด แนวทางการพัฒนามีค่าน้ำน้อย ด้วยกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสู่ความเป็นสินค้า OTOP นั้น มีความเป็นไปได้สูงมาก เพราะตลาดเป้าหมายที่เป็นตลาดหลักของมีค่าน้ำน้อย คือ เกษตรกรที่ใช้มีดซึ่งทำจากเหล็ก เช่น มีดพร้า มีดกรีดยาง มีดปาดตาล เลี้ยว มีดโต้ มีดหันใบยาสูบ และอื่นๆ เป็นต้น ในปี 2547 ประมาณว่า เกษตรกรทั้งจังหวัดสงขลามีการซื้อมีดมีมูลค่ารวมสูงถึง 17.5 ล้านบาท โดยที่จำนวนเกษตรกรทั้งจังหวัดสงขลา มีทั้งสิ้น 150,053 ครัวเรือน และประมาณร้อยละ 57.21 ของครัวเรือนทั้งหมดมีการซื้อมีด ซึ่งตลาดมีขนาดใหญ่มาก เมื่อเทียบกับศักยภาพทางการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตมีค่าน้ำน้อย ปัจจัยสำคัญในการเลือกซื้อมีดของเกษตรกร ขึ้นอยู่กับคุณภาพและคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของมีดเป็นหลัก เช่น มีความคม คงทน อยู่ได้นาน ไม่บิ่นแหง่งง่าย ไม่ต้องลับบ่อย เป็นต้น ปัจจัยทางการตลาดด้านอื่นมีผลต่อการเลือกซื้อมีदन้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านราคาหรือคู่แข่ง ตลาดมีดจึงมีลักษณะที่เป็นตลาดเสรีมาก ไม่มีการผูกขาดโดยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใดรายหนึ่ง ทำให้การแทรกเข้าสู่ตลาดสามารถทำได้ง่ายและสะดวก เช่น การนำไปวางขายตามตลาดต่างๆ ได้แก่ ตลาดนัด ตลาดสด เป็นต้น เพราะเป็นแหล่งที่เกษตรกรและครัวเรือนนิยมไปเลือกซื้อมีดสูงที่สุด รวมถึงการนำมีดไปเร่ขายตามบ้านหรือนำไปวางขายตามร้านค้าในชุมชน ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้มีดจากจังหวัดอื่นๆ หรือจากภาคอื่นๆ เช่น จากภาคกลางได้แก่มีดอรัญญิก จากภาคอีสานได้แก่มีดจากโคราช เป็นต้น สามารถแทรกเข้าสู่ตลาดจังหวัดสงขลาได้ง่าย ดังนั้น ปัจจัยด้านการตลาดจึงไม่ใช่เป็นอุปสรรค จากการศึกษาพบว่าอุปสรรคแท้จริง คือ กระบวนการจัดการภายในกลุ่มผู้ผลิตมีค่าน้ำน้อย ที่ต้องมีการปรับปรุงให้สามารถผลิตมีด ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่องเป็นประการแรกให้ได้ก่อน ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก ต่อจากนั้น จึงใช้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตามด้วยการกระจายสินค้า ควบคู่กับการประชาสัมพันธ์และการออกงานแสดงสินค้าเป็นเบื้องต้นก็จะสามารถทำให้มีค่าน้ำน้อยกลายเป็นสินค้า OTOP ได้

ABSTRACT

Hand made knives of Namnoi, a village of songkhla Province, have been famous since the former time. In the reigns of King Rama IV and Rama V of Chakri Dynasty the knives made in Namnoi were jointly exhibited in various kinds of festivals. Currently the number of hand made knives of Namnoi is decreasingly limited with only 2 remaining producers due to the market limitation. However, it is quite possible to promote the products by using the marketing strategy to upgrade its brand name as an OTOP product because the target customers are the agriculturists who use steel knives like a big cutting knife, a rubber ripping knife, a tobacco-slicing knife etc. In 2004 the estimation of the knives sold in Songkhla Province reached a value of 17.5 million bath where as a number of households in Songkhla in 2004 were 150,053 and 57.21% of which bought knives. The market volume of the products was in a high marketing share compared to the production potential of the knife makers in Namnoi. The main factor influencing the knife purchasing of the agriculturists depends on the knife quality, style and property such as its sharp edge, strength, durability, durable edge etc while other factors like prices or competitors have only a little influence. In general, the knife market is quite a free trading activity. There is no monopoly of knife maker or distributor, which easily enables the introduction of the products into the market. Thus the knives can be displayed for sales at Sunday markets, Fresh food markets etc, the most popular places where the agriculturists prefer to buy the knives. Moreover, knives can be sold by vendors walking from house to house or even displayed for sale in community shops. According to the factors mentioned, the knives in other provinces or regions can easily and conveniently be transported to the markets in Songkhla, such as the knives from the central region called "Aranyik Knife" or those from the Northern East like "Korat Knife". So it is quite obvious that the marketing factors are not likely to be a problem. The result of the study indicates that its real problematic cause is an internal management procedure of the Namnoi Knife makers which still need the initial improvement of knife making ability to continuously serve the demand of the market. This is quite an essential issue for the whole group of knife makers. The procedure of product distribution are gradually use accompanied with the

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาดของมีดน้ำน้อยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วย ความร่วมมือจากหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มนักศึกษาระดับ ปวส. 2/2 แผนกวิชา การตลาด คณะวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย วิทยาเขตภาคใต้ ประจำปีการศึกษา 2547 ที่ช่วยเก็บข้อมูลภาคสนามอย่างเต็มความสามารถ เพราะเป็นงานที่ ประสบความยากลำบากในการเดินทางไปตามหมู่บ้านและท้องที่ต่างๆในจังหวัดสงขลา ขอขอบคุณ คณะผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของงานวิจัยชิ้นนี้ในทุกระดับของวิทยาเขตภาคใต้ใน การอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆเช่น สถานที่ เครื่องมือและการประสานงาน เป็นต้น ขอขอบคุณ นางสาวสโรชา เรืองกาญจน์ ที่ช่วยพิมพ์รายงานจนสำเร็จเป็นรูปขึ้นมาได้ และ ทำயที่สุดต้องขอขอบคุณ คณะกรรมการบริหารเครือข่ายงานวิจัยภาคใต้ตอนล่างที่เห็นความสำคัญ ของงานวิจัยชิ้นนี้ และได้ให้ทุนสนับสนุนจนสามารถทำงานได้สำเร็จ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
Abstract	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
แผนภาพวงกลม	(9)
แผนภูมิแท่ง	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	1
1.3 ความคาดหวังหรือผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตของโครงการ	2
1.5 พื้นที่เป้าหมาย	3
1.6 ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	3
1.7 ผลผลิตและดัชนีวัดความสำเร็จของโครงการ	3
บทที่ 2 วรรณกรรมอ้างอิง	4
2.1 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับมิดน้ำน้อย	4
2.2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับมิดทั่วไป	7
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัยและถ่ายทอดความรู้	10
3.1 การดำเนินการวิจัย	10
3.2 การถ่ายทอดความรู้	10
บทที่ 4 ประเภทของมิดที่ใช้ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย	11
4.1 มิดในภาคใต้	11
4.2 มิดในภาคกลาง	39
4.3 มิดในภาคเหนือ	51
4.4 มิดในภาคอีสาน	57

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิจัย	59
5.1 ข้อมูลของเกษตรกร	59
5.2 ข้อมูลของครัวเรือนทั่วไป	86
5.3 ข้อมูลของผู้ประกอบการ	102
5.4 ข้อมูลของผู้จำหน่ายมีด	111
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	119
6.1 บทสรุป	119
6.2 ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม	126

สารบัญตาราง

ข้อมูลเกษตรกร	หน้า
ตารางที่ 1 อาชีพในทางการเกษตรของเกษตรกร	59
ตารางที่ 2 จำนวนมรดกทั้งหมดที่มีในแต่ละครัวเรือนของเกษตรกร (ช่วง มกราคม – ตุลาคม 2547)	60
ตารางที่ 3 จำนวนมรดกที่มีไว้ใช้ในงานด้านการเกษตรของเกษตรกร	61
ตารางที่ 4 ประเภทของมรดกที่มีไว้ใช้ในงานเกษตรของเกษตรกร	62
ตารางที่ 5 จำนวนมรดกที่มีไว้ใช้ในงานอื่นๆ ของเกษตรกร	63
ตารางที่ 6 หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อมรดกของครัวเรือนเกษตรกร	66
ตารางที่ 7 คุณภาพของมรดกที่ต้องการ	67
ตารางที่ 8 ปัญหาที่เกิดจากการใช้มรดก	68
ตารางที่ 9 ประเภทของมรดกที่ครัวเรือนเกษตรกรได้ซื้อในช่วง มกราคม – ตุลาคม 2547	70
ตารางที่ 10 จำนวนมรดกที่คาดว่าจะซื้อเพิ่มของครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2547	73
ตารางที่ 11 ประเภทของมรดก จำนวนครัวเรือนและจำนวนมรดกที่ครัวเรือนเกษตรกรคาดว่าจะซื้อเพิ่มในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2547	74
ตารางที่ 12 ราคามรดก/ค้ำที่ครัวเรือนเกษตรกรคาดว่าจะซื้อในช่วง เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2547	75
ตารางที่ 13 แหล่งชุมชน/โรงงาน/ตีมีดที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก	75
ตารางที่ 14 จังหวัดที่มีแหล่งตีมีดที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก	76
ตารางที่ 15 แหล่งชุมชนตีมีดในจังหวัดสงขลาที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก/ไม่รู้จัก	76
ตารางที่ 16 แหล่งตีมีดในจังหวัดสงขลาที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก	77
แหล่งที่ 17 แหล่งที่ซื้อมรดกน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร	79
ตารางที่ 18 ประเภทของมรดกน้ำน้อยที่ครัวเรือนเกษตรกรเคยซื้อ	79
ตารางที่ 19 การนำมรดกน้ำน้อยไปใช้ในงานประเภทต่างๆ	80
ตารางที่ 20 ความคิดเห็นเรื่องคุณภาพของมรดกน้ำน้อย	81
ตารางที่ 21 ปัญหาที่เกิดจากการใช้มรดกน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร	81
ตารางที่ 22 ข้อคิดเห็นในการพัฒนา/ปรับปรุงมรดกน้ำน้อย	82
ตารางที่ 23 แหล่งชุมชนอื่นๆ ที่เคยซื้อมรดกนอกจากมรดกน้ำน้อย	83

ตารางที่ 24	คุณภาพของมีดน้ำน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับมีดจากที่อื่นๆ	85
ข้อมูลครัวเรือนทั่วไป		
ตารางที่ 25	จำนวนมีดทั้งหมดที่มีใช้ในแต่ละครัวเรือน	86
ตารางที่ 26	จำนวนมีดที่ใช้ในงานต่างๆ ของแต่ละครัวเรือน	86
ตารางที่ 27	ประเภท/จำนวนของมีดที่มีไว้ใช้ในแต่ละครัวเรือน	88
ตารางที่ 28	แหล่งซื้อมีดของครัวเรือน	89
ตารางที่ 29	ปัญหาที่เกิดจากการใช้มีด/พร้า	89
ตารางที่ 30	คุณสมบัติของมีด/พร้าที่ต้องการ	90
ตารางที่ 31	จำนวนครั้งที่มีการซื้อมีดในช่วงเดือนมกราคม – เดือนตุลาคม 2547	91
ตารางที่ 32	จำนวนมีดที่ซื้อในแต่ละครัวเรือน	92
ตารางที่ 33	ประเภทของมีดที่ซื้อ	92
ตารางที่ 34	ราคาของมีดที่ซื้อ	93
ตารางที่ 35	สถานที่ที่ครัวเรือนไปเลือกซื้อมีด	93
ตารางที่ 36	จำนวนมีดที่ครัวเรือนต้องการซื้อ	94
ตารางที่ 37	ประเภทของมีดที่ต้องการซื้อเพิ่ม	95
ตารางที่ 38	ราคาของมีดที่คาดว่าจะจ่ายเงินซื้อ	95
ตารางที่ 39	ประเภทของมีดที่ซื้อมาเพื่อใช้ในงานต่างๆ	96
ตารางที่ 40	แหล่งตีมีดทั่วไปที่รู้จัก	96
ตารางที่ 41	แหล่งตีมีดที่รู้จักในจังหวัดสงขลา	97
ข้อมูลของผู้ประกอบการ		
ตารางที่ 42	ประเภทของกิจการ	102
ตารางที่ 43	แหล่งที่ซื้อมีดของผู้ประกอบการ	103
ตารางที่ 44	ราคามีดที่ผู้ประกอบการเลือกซื้อ	103
ตารางที่ 45	สถานที่ผลิตมีดที่ผู้ประกอบการรู้จัก	104
ตารางที่ 46	ความคิดเห็นที่มีต่อโลหะที่นำมาใช้ทำมีดของผู้ประกอบการ	105
ตารางที่ 47	จำนวนมีดที่ซื้อในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม 2547 ของผู้ประกอบการ	106
ตารางที่ 48	มูลค่าของมีดที่ซื้อของผู้ประกอบการ	106
ตารางที่ 49	ราคามีดที่คาดว่าจะซื้อในช่วงเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2547	107

	หน้า
ตารางที่ 50 โรงงานตีมีดที่ผู้ประกอบการรู้จัก	108
ตารางที่ 51 แหล่งชุมชนตีมีดในจังหวัดสงขลาที่ผู้ประกอบการรู้จัก	109
ข้อมูลผู้จำหน่ายมีด	
ตารางที่ 52 แหล่งซื้อมีดมาจำหน่าย	111
ตารางที่ 53 ประเภทของมีดที่จำหน่าย	111
ตารางที่ 54 ราคาของมีดที่จำหน่าย	112
ตารางที่ 55 ประเภทของมีดที่จำหน่ายมากที่สุด	112
ตารางที่ 56 จำนวนครั้งที่ทางร้านได้สั่งมีดมาจำหน่ายในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม 2547	113
ตารางที่ 57 จำนวนมีดที่จำหน่ายไปแล้ว ตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนตุลาคม 2547	113
ตารางที่ 58 จำนวนเงินทุนที่ซื้อมีดมาจำหน่ายในช่วงเดือนมกราคม – เดือนตุลาคม 2547	114
ตารางที่ 59 จำนวนครั้งที่คาดว่าจะมีการซื้อเพิ่มในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม 2547	114
ตารางที่ 60 จำนวนเล่มที่คาดว่าจะซื้อในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2547	115
ตารางที่ 61 เงินลงทุนซื้อมีดในช่วงเดือนมกราคม – เดือนตุลาคม 2547	115
ตารางที่ 62 ปัจจัยที่มีผลต่อการจำหน่ายมีด	116
ตารางที่ 63 วิธีการไปเอามีดมาจำหน่าย เมื่อสั่งซื้อแล้ว	117
ตารางที่ 64 แหล่งตีมีดในจังหวัดสงขลา	117
ตารางที่ 65 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและครัวเรือนทั่วไป	119
ตารางที่ 66 ข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนมีดระหว่างครัวเรือนเกษตรกรและครัวเรือนทั่วไป	120
ตารางที่ 67 ข้อมูลเปรียบเทียบการซื้อมีดระหว่างครัวเรือนเกษตรกรและครัวเรือนทั่วไป	121

สารบัญแผนภาพวงกลม

ข้อมูลเกษตรกร	หน้า
แผนภาพวงกลมที่ 1 จำนวนมีดที่มีไว้ใช้สำหรับงานในครัวของเกษตรกร	61
แผนภาพวงกลมที่ 2 จำนวนครั้งที่ซื้อมีดของครัวเรือนเกษตรกรในช่วงมกราคม-ตุลาคม 2547	69
แผนภาพวงกลมที่ 3 จำนวนมีดที่ครัวเรือนเกษตรกรซื้อในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547	69
แผนภาพวงกลมที่ 4 สถานที่ซื้อมีดของครัวเรือนเกษตรกรในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547	72
แผนภาพวงกลมที่ 5 การรู้จัก/ไม่รู้จักดาบคาน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร	77
แผนภาพวงกลมที่ 6 การรู้จัก/ไม่รู้จักมีดคาน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร	78
แผนภาพวงกลมที่ 7 การซื้อมีดคาน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร	78
แผนภาพวงกลมที่ 8 ประเภทของงานที่ใช้จากการซื้อมีดจากแหล่งอื่นๆ	84
ข้อมูลครัวเรือนทั่วไป	
แผนภาพวงกลมที่ 9 ความต้องการซื้อในช่วงเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2547	94
แผนภาพวงกลมที่ 10 แสดงการรู้จักดาบคาน้ำน้อย	98
แผนภาพวงกลมที่ 11 แสดงการรู้จักมีดคาน้ำน้อย	98
ข้อมูลผู้ประกอบการ	
แผนภาพวงกลมที่ 12 จำนวนมีดที่ใช้ในการประกอบการ	102
แผนภาพวงกลมที่ 13 การรู้จักมีดคาน้ำน้อย	110

สารบัญแผนภูมิแท่ง

ข้อมูลของครัวเรือนเกษตรกร	หน้า
แผนภูมิแท่งที่ 1 ประเภทโลหะที่นำมาทำเป็นมีด	64
แผนภูมิแท่งที่ 2 แหล่งซื้อมีดของครัวเรือนเกษตรกร	65
แผนภูมิแท่งที่ 3 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ซื้อ/ไม่ซื้อมีดในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547	68
แผนภูมิแท่งที่ 4 ราคาซื้อ/ด้ามที่ครัวเรือนเกษตรกรซื้อในช่วงมกราคม – เดือนตุลาคม 2547	71
แผนภูมิแท่งที่ 5 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ต้องการซื้อ/ไม่ซื้อมีดเพิ่มเติมในช่วงเวลาที่เหลือตุลาคม – ธันวาคม 2547	73
แผนภูมิแท่งที่ 6 จำนวนตัวอย่างที่เคยซื้อมีดจากแหล่งอื่น นอกจากมีดน้ำน้อย	83
ข้อมูลของครัวเรือนทั่วไป	
แผนภูมิแท่งที่ 7 ตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนตุลาคม 2547 ซื้อมีดหรือไม่	91
แผนภูมิแท่งที่ 8 แสดงการซื้อมีดน้ำน้อย	99
แผนภูมิแท่งที่ 9 แหล่งที่ซื้อมีดน้ำน้อย	99
แผนภูมิแท่งที่ 10 ประเภทของมีดน้ำน้อยที่เคยซื้อ	100
แผนภูมิแท่งที่ 11 ประเภทของงานที่ใช้มีดน้ำน้อย	101
ข้อมูลของผู้ประกอบการ	
แผนภูมิแท่งที่ 12 การนำมีดไปใช้งานของผู้ประกอบการ	104
แผนภูมิแท่งที่ 13 การซื้อมีดตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนตุลาคม 2547 ของผู้ประกอบการ	105
แผนภูมิแท่งที่ 14 การซื้อมีดในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม 2547 ของผู้ประกอบการ	107
แผนภูมิแท่งที่ 15 การรู้จักด้ามลมน้ำน้อยของผู้ประกอบการ	110
ข้อมูลผู้จำหน่ายมีด	
แผนภูมิแท่งที่ 16 ช่วงเดือนที่ขายมีดดีที่สุดของผู้จำหน่าย	116
แผนภูมิแท่งที่ 17 แสดงการรู้จักด้ามลมน้ำน้อยของผู้จำหน่ายมีด	118
แผนภูมิแท่งที่ 18 แสดงการรู้จักมีดน้ำน้อยของผู้จำหน่ายมีด	118

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จังหวัดสงขลาในอดีต เป็นเมืองที่มีการทำการค้าและมีความเจริญมานานนับหลายร้อยปีเคยเป็นเมืองที่ที่มีการขนถ่ายสินค้านานาชนิด สินค้าหลักกรรมพื้นเมืองโบราณชนิดหนึ่งคือ มีดน้ำน้อย ก็เป็นสินค้าสำคัญซึ่งตามประวัติศาสตร์ได้กล่าวว่า เป็นสินค้าส่งออกกระจายไปยังประเทศใกล้เคียง รวมถึงได้ส่งไปร่วมฉลองเทศกาลต่าง ๆ ณ กรุงเทพมหานคร ในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 จึงนับได้ว่ามีดน้ำน้อยเป็นสินค้าหลักกรรมที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน

ในอดีตตำบลน้ำน้อย จังหวัดสงขลา เคยมีเหมืองแร่เหล็กและโรงงานถลุงแร่เหล็ก คนจีนที่อพยพมาจากเมืองจีนในสมัยนั้นนำเหล็กที่ได้มาตีเป็นมีดและจำหน่ายส่งขายไปทั่ว แต่ในปัจจุบันมีดน้ำน้อย กำลังจะขาดผู้สืบทอด นายมนูญ พันธนิล ซึ่งเป็นผู้ประกอบการตีมีด 1 ใน 3 รายที่เหลือ และยังเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำน้อย มีความประสงค์ที่จะรักษามรดกโบราณชิ้นนี้เอาไว้ ประกอบกับตลาดปัจจุบันมีความต้องการมีดน้ำน้อยอยู่ในวงจำกัดเฉพาะเกษตรกรที่รู้จักและเคยซื้อหรือมีความเชื่อถือในมีดน้ำน้อยมาก่อนเท่านั้น แม้ว่าทางกลุ่มจะผลิตให้กับผู้สั่งซื้อไม่ทัน แต่ก็มิได้หมายความว่ามิได้มีผู้สั่งซื้อจำนวนมาก ประมาณอยู่ที่ครั้งละไม่เกิน 15-20 เล่ม เนื่องจากไม่มีแรงงาน เทคโนโลยีก็โบราณแบบดั้งเดิม ผลิตภัณฑ์มีหลากหลายประกอบกับมีมีดประเภทอื่น ๆ เข้ามาทดแทน ตลาดมีดน้ำน้อยจึงค่อยๆ หดหายไป

ดังนั้น การศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการตลาดของมีดน้ำน้อย จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะช่วยยี่ดวงจรชีวิตสินค้าพื้นบ้านในอดีตชนิดนี้เอาไว้ ช่วยบอกถึงพัฒนาการที่ควรจะเป็นในอนาคต ความรู้ที่ได้จะช่วยให้ทางกลุ่มหรือผู้สนใจจะเข้าร่วมตีมีดในอนาคตได้เตรียมความพร้อมในการทำงานด้านการตลาด รู้จักวิเคราะห์ตลาด วิธีการเข้าสู่ตลาดรวมถึง ความรู้ด้านการตลาดอื่น ๆ ในการที่จะช่วยกันพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตต่อไปได้

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 ศึกษาวิเคราะห์การเลือกตลาดเป้าหมาย

1.2.2 ประเมินความต้องการของตลาดเป้าหมาย

1.2.3 ศึกษาการจัดการทางด้านการตลาดและกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อตอบสนองตลาดเป้าหมาย

1.2.4 ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการตลาดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามีดน้ำน้อย

1.3 ความคาดหวังหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ

การศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาดของมิดน้ำน้อย จะช่วยให้กลุ่มผู้ประกอบการ และชุมชนบ้านน้ำน้อยได้ประโยชน์ในหลายด้าน เมื่อได้มีการถ่ายทอดความรู้ วิธีการทำตลาด เพราะจะช่วยให้มองเห็นภาพของการตลาดมีความชัดเจนขึ้น

1.3.1 ความคาดหวังหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับในเชิงปริมาณ

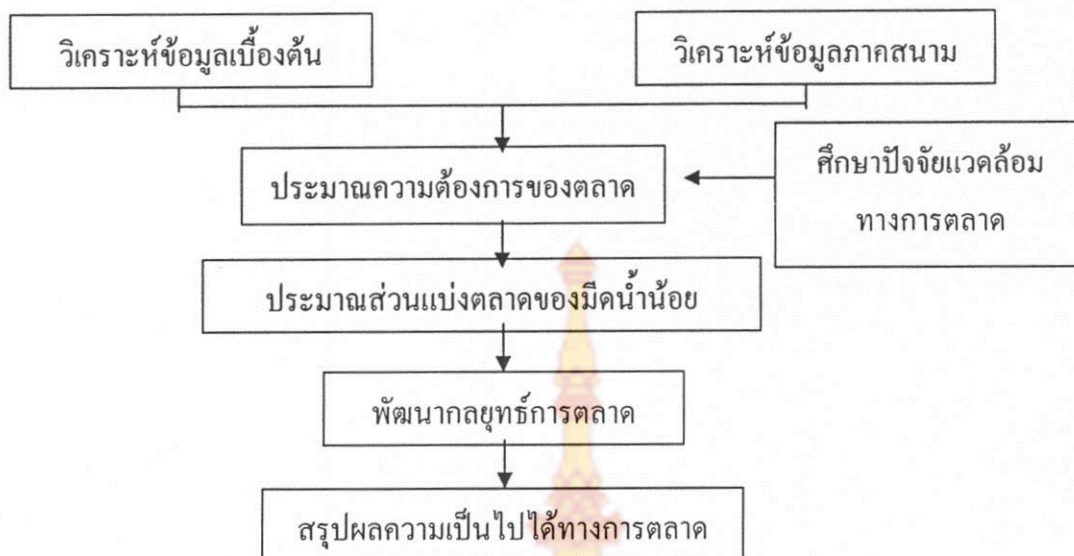
- 1) สามารถประมาณถึงขนาดตลาดที่ได้ศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของมิดน้ำน้อย
- 2) สามารถกำหนดตลาดเป้าหมายได้ถึง จำนวนและมูลค่าที่คาดว่าจะเป็นส่วนแปรของมิดน้ำน้อย
- 3) สามารถกำหนดจำนวนช่องทางและจำนวนวิธีการที่จะสามารถนำเอาผลผลิตของกลุ่มเข้าสู่ตลาดได้
- 4) รู้จำนวนคู่แข่งและสามารถจัดลำดับของคู่แข่งเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดตำแหน่งของมิดน้ำน้อย

1.3.2 ความคาดหวังหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับในเชิงคุณภาพ

- 1) ได้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดถึงคุณลักษณะของตลาด ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดมิดน้ำน้อย
- 2) ข้อมูลด้านการตลาด จะช่วยให้เกิดการพัฒนามิดน้ำน้อยในด้านประเภท รูปแบบที่ตรงกับความต้องการมากขึ้น
- 3) สามารถช่วยรักษาความเป็นเอกลักษณ์ที่ยั่งยืน โดยมีรูปแบบของธุรกิจเป็นวิถีในการนำพาความอยู่รอด
- 4) เกิดการหมุนเวียน ด้านเศรษฐกิจ ลดจำนวนคนตกงาน ลดปัญหาทางสังคม และเกิดการรวมตัวของกลุ่มชุมชนบ้านน้ำน้อยในการพิทักษ์รักษาและหวงแหนสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านน้ำน้อย

1.4 ขอบเขตของโครงการ

การศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด มีจุดมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงตลาดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ เพื่อให้มิดน้ำน้อยมีอนาคต สามารถสืบสวน สืบทอดต่อไปได้อย่างยั่งยืน โดยมิกรอบของการศึกษาดังนี้

1.5 พื้นที่เป้าหมายในการศึกษา

เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพ อำนาจในการกระจายสินค้าและสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนั้นพื้นที่เป้าหมายคือ 10 อำเภอในจังหวัดสงขลา ซึ่งได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะเดา อำเภอสิงหนคร อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอรโนด อำเภอรัตถุมิ อำเภอคลองหอยโข่ง เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษาและใช้คาดคะเนความต้องการทางการตลาด

1.6 ระยะเวลาที่ทำการวิจัยและถ่ายทอด 1 กรกฎาคม 2547 – 30 มิถุนายน 2548

1.7 ผลผลิตและดัชนีวัดความสำเร็จของโครงการ

1.7.1 ผลผลิต

- 1) รายงานการศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาดมิดน้ำน้อย 1 เล่ม
- 2) แผนงานทางการตลาดสำหรับมิดน้ำน้อย

1.7.2 ดัชนีวัดความสำเร็จของโครงการ

- 1) ตัวชี้วัดด้านปริมาณ
  - ด้านตลาด ได้แก่ ขนาดของตลาด ส่วนแบ่งตลาด จำนวนลูกค้า ฯลฯ
  - ด้านสังคม ได้แก่ จำนวนคนมีงานทำ และฐานะทางสังคม
  - ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนเงินหมุนเวียน ภาวะทางเศรษฐกิจของน้ำน้อย
  - ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่ จำนวนผู้เข้าฝึกอบรม จำนวนครั้งของการฝึกอบรมและจำนวนผลงานที่เผยแพร่
- 2) ตัวชี้วัดด้านคุณภาพ
  - ด้านตลาด ได้แก่ คุณสมบัติ คุณลักษณะของลูกค้า ฯลฯ
  - แนวความคิดในการทำธุรกิจให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์มิดน้ำน้อย

บทที่ 2 วรรณกรรมอ้างอิง

2.1 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับมิดน้ำน้อย

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ 18:8710-8711) ได้กล่าวถึง เหล็กน้ำน้อยไว้ดังนี้

เหล็กน้ำน้อย คือเหล็กที่ขุดและถลุงที่บ้านน้ำน้อย ตำบลน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา เมื่อประมาณ ๑๐๐ กว่าปีมาแล้ว ถือเป็นเหล็กชั้นดี มีคพรัที่ทำได้ด้วยเหล็กน้ำน้อยมีชื่อเสียง โด่งดังและนิยมกันมาก เช่น พร้าน้ำน้อย อ้ายเค็งน้ำน้อย (ดูอ้ายเค็ง) ฆาลน้ำน้อย จนคำว่า “น้ำน้อย” กลายเป็นหลักประกันคุณภาพ เพราะมีความแข็ง คม และทนทานทั้งช่างเหล็กที่น้ำน้อยก็ ได้ชื่อว่าเป็นช่างฝีมือดีด้วย

ครั้งกรุงเทพฯ มีอายุครบ ๑๐๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๕ มังงานสมโภชเป็นงานใหญ่ ได้มี ประกาศให้หัวเมืองต่าง ๆ สรรหาสิ่งของที่บังเกิดขึ้นในบ้านเมือง และที่ชาวเมืองทำขึ้นใน เมืองนั้น ๆ เพื่อจัดแสดงนิทรรศการที่กรุงเทพฯ ให้ชาวต่างประเทศได้ดูและได้รู้ว่าถั่วเป็นของใน ประเทศสยาม เจ้าพระยาวิเชียรคีรี ผู้ว่าราชการเมืองสงขลาได้เลือกเฟ้นสิ่งของต่าง ๆ ทั้งพืช สัตว์ ไป แสดงรวมถึง ๒๖๐ รายการ ในจำนวนนี้มีแร่เหล็กและเนื้อเหล็กน้ำน้อยอยู่ด้วยตามบัญชีว่า “แร่เหล็กน้ำน้อยราษฎรได้ขุดสูบลุงหล่อผาลไถนาขายกันชลอม ๑ เนื้อเหล็กน้ำน้อยถลุงแล้ว ชลอม ๑”

อนุสรณ์งานศพคุณสุชาติ รัตนปราการ ได้กล่าวถึงสิ่งของต่าง ๆ ที่เจ้าพระยาวิเชียรคีรีได้ ส่งไปในงานสมโภชกรุงเทพฯ ครบ ๑๐๐ ปี ดังนี้

ข้าพระพุทธเจ้า เจ้าพระยาวิเชียรคีรีศรีสมุทวิสุทธิศักดิ์ตามหาพิไชยสงครามรามภักดีอภัยพิริ บรากรมพาหุ ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา จะบอกมายังท่านออกพันนายเวน ขอได้นำขึ้นกราบ เรียนพนหัวเจ้าท่านลูกขุนศาลา ทราบด้วยมีท้องตราลงวันอาทิตย์เดือนสิบแปดสิบค่ำปีมเส่งตรีศก ส่งคำปรกาศแลบายัญชีรายชื่อสิ่งของออกไปถึงข้าพระพุทธเจ้ากรมการในท้องตรานั้นว่า มีพระ บรมราชโองการมารพระบัณฑูรสุรสิงหนาดคำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม สั่งว่า พระบาทสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์เป้นพระประมุขราชวงษ ทรงประดิษฐานกรุงรัตนโกสินทรมหินทรา ยุทธยามฟากน้ำตวันออก ได้ฝังหลักเมืองในวันอาทิตย์เดือนหกขึ้นสิบค่ำปีขารจัตวาศกจุลศักราช ๑๘๔๔ ทิศค่านวร ปีตามสุริยคติกาลถึงวันสุร์ร์เดือนหกขึ้นสี่ค่ำปีมเมียจัตวาศกจุลศักราช ๑๒๔๔ ประจบครบร้อยปีถ่วนบริบูรณ์ ควรพระบรมวงษานุวงษ แลเสนาบดีข้าราชการผู้ใหญ่ ผู้น้อย ผู้สำเร็จราชการเมือง เอก โท ตรี จัตวา รุกถึงพระเดช พระคุณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่ง

เป็นพระประมุขบรมมหาราชาราช และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้ดำรงศรัทธาราชประเพณีวง
 สอนพระองค์แห่งสมเด็จพระบรมมหาราชาราชผู้ต้นตระกูลทรงพระราชดำริว่าทุกวันนี้
 การค้าขายให้บ้านเมืองเกิดผลเกิดประโยชน์เจริญขึ้นยิ่งกว่าแต่ก่อนทุกเมือง ควรผู้สำเร็จราชการ
 เมือง เอก โท ศรี จัตวา จัดหาสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งเป็นพิชพรรณที่เพาะปลูกอันเกิดขึ้นแลเป็นอยู่ใน
 บ้านเมืองซึ่งเป็นที่เลี้ยงชีวิตราษฎร พลเมืองทั้งปวง แลเครื่องมือซึ่งจะประกอบการเหล่านั้นทั้งเครื่อง
 อาวุธทุกอย่างแลสิ่งของซึ่งทำขึ้นด้วยฝีมือใช้อยู่ในเมืองแลขายไปต่างประเทศมาตั้งขึ้นไว้ในที่แห่ง
 หนึ่ง ชาวต่างประเทศจะได้มาคู้เห็นสิ่งของทั้งปวงว่าเป็นสิ่งของในประเทศสยามทั้งสิ้น ถ้าข้าพระ
 พุทธิเจ้ากรมการทราบความคำประกาศบาณชีย์ซื้อสิ่งของแล้ว ให้มีความยินดีหาของให้ได้สมดัง
 พระราชประสงค์ สิ่งของซึ่งจัดหาได้ให้ทำหีบบรรจุฉลากชื่อมาให้ถูกต้องตามบาณชีย์ และให้มีใ
 บอแต่งตั้งกรมการคุมภาเข้ามาส่งณกรุงเทพมหานคร ข้าพระพุทธิเจ้ากรมการได้ทราบเกล้าทราบ
 กระม่อมตามท้องตราแลคำประกาศบาณชีย์รายชื่อสิ่งของนั้นแล้ว และซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
 โปรดกระม่อมให้ข้าพระพุทธิเจ้า กรมการจัดหาสิ่งของในพื้นที่บ้านพื้นเมือง ให้ได้ตามพระราช
 ประสงค์นั้น ข้าพระพุทธิเจ้ากรมการก็มีความยินดีพระเดชพระคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระม่อม ข้าพระ
 พุทธิเจ้ากรมการได้รับใสเกล้าใสกระม่อม ได้จัดหาสิ่งของซึ่งบังเกิดขึ้นในบ้านเมือง และส่งของ
 ชาวเมืองทำขึ้นขายไปนอกเมืองและซื้อขายกันในเมือง ได้รายชื่อสิ่งของ ๒๖๐ สิ่ง ประจุหีบฉลาก
 ชื่อในตัวหีบ ๕๐ หีบ ห่อเสื้อแลผูกคาด ๓๘ ห่อ สัตว ๒ เท้า ๔ เท้า ไสยกอง ๑๑ กอง รายชื่อสิ่งของ
 มีแจ้งอยู่ในบาณชีย์นั้นแล้ว ข้าพระพุทธิเจ้ากรมการได้มอบสิ่งของทั้งนี้ให้หลวงบริรักษ์มตรี
 กรมการคุมภาเข้าส่งมายังพนักงาน ณ กรุงเทพมหานคร ตามท้องตราซึ่งทรงพระมหากรุณาโปรด
 เกล้าโปรดกระม่อมออกไปแล้วนั้น ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระม่อม ขอ
 บอกราณวัน ๗ ๔ ค่ำ ปีมเสงตรีศก^๔

๑๔

(ตราประทับ)

ดาบบัวฝักหุ้มกำมียี่ด้าน ไกลยทอง			๒ เล่ม	}
ดาบบัวฝักหุ้มผ้าแดงด้าม	ชั้น	} ทองเหลือง	๒ เล่ม	
หอกค่ายด้ามไม้ดำ	ปลอก			๒ เล่ม
หอกเลวด้ามไม้หลาวโอน			๒ เล่ม	
พริ้วไอ้ ๖ เล่ม ราคาเล่มละ ๕ ก้อน				
พริ้ว ๖ เล่ม ราคาเล่มละ ๓ ก้อน				
	๒๐ เบี้ย	๑๒ เล่มซื้อขายกัน ในเมืองนอกเมือง	๒	} ๓
พริ้วด้ามกล้วย ๒ เล่ม ราคาเล่มละ ๑ เหรียญ			๑	
แร่เหล็กน้ำน้อย ราษฎรได้ขุดสุบถลุง				
หล่อผาลไถนา	ขายกัน	ชลอม ๑		} ๒
เนื้อเหล็กน้ำน้อย		ถลุงแล้วชลอม ๑		
แร่ดีบุกบนเขาเป็นเหมือนน้ำฝน				
ทำได้แต่หน้าฝน		ถุงหนึ่งหนัก ๘ ชั่ง		} ๒
เนื้อดีบุกหนัก ๕๖ ชั่ง		ซื้อขายกันไปนอกเมือง ๑		
ราคาหาบละ ๒๘ เหรียญ				
กระเบื้องมุงหลังคา ๒๐ แผ่น	ราคาพื้นละ ๔ เหรียญ	๑		} ๑๒
จับเจี้ยวบ่อพลับขนาดใหญ่ ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๒ เหรียญ	๑		
จับเจี้ยวบ่อพลับขนาดเล็ก ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๓ โยก	๑		
กะโถนบ่อพลับ ๒ ใบ	ราคาใบละ ๓๐ เบี้ย	๑		
กะถางบ่อพลับ ๒ ถา	ราคาถาละ ๒๕ เบี้ย	๑		
โอ่งเกาะข่อ ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๑๘ เหรียญ	๑	} ซื้อขายกันในเมือง นอกเมือง	
อ่างเกาะข่อ ๓ ใบถา ๕ ถา	ราคาถาละ ๒๘ เบี้ย	๑		
พเนียงเกาะข่อ ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๑๘ เหรียญ	๑		
ไหเกาะข่อ ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๑ เหรียญ	๑		
	๒ ก้อน			

หม้อคุนเกาะยอ ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๕ ก่อน	๑
เพลิงจิ้ง ¹⁰ ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๕ เหยียน	๑
กะละออมจิ้ง ๑๒ ใบ	ราคาร้อยละ ๒ เหยียน	๑
	๕ ก่อน	

2.2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับมิดทั่วไป

นิลุต นวเรศ (คู่มือก่อนเข้าครัว:) ได้เขียนแนะนำเกี่ยวกับเรื่องมิดไว้หลายด้านดังนี้
มิดมีประโยชน์มากมายสารพัด การทำครัวจะขาดมิดไม่ได้ ยิ่งครอบครัวสมัยใหม่ด้วยแล้ว
มักจะมีมิดหลายประเภท หลายชนิดทีเดียว สำหรับใช้งาน ส่วนประกอบของมิดมีอะไรบ้าง นั่นคือ

- ส่วนที่เป็นใบมิดซึ่งมีความคมใช้ในการหั่นสิ่งต่าง ๆ
- ส่วนที่ต่อกับด้ามมิด
- ส่วนด้ามมิดซึ่งผ่ากลางแล้วใช้หมุดตอก

ในส่วนที่เป็นใบมิดนั้นจะมีความคมและบาง แต่ว่าจะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับประโยชน์ใน
การใช้งาน มิดใช้สับกับมิดใช้หั่นก็ไม่เหมือนกัน นั่นคือมิดสำหรับหั่นมีใบมิดยาว มิดสำหรับสับจะ
กว้างขึ้น

ถ้าเหล็กดีหรือวัสดุที่ทำมิดดีก็จะใช้ได้ยาวนาน อาจทำจากวัสดุต่าง ๆ เช่น

- 1) มิดที่ทำจากสแตนเลสสตีล (Stainless Steel) ไม่เป็นสนิมแต่ลับให้คมและบางไม่ได้
เวลาใช้จึงต้องคอยลับบ่อย ๆ เนื่องจากรักษาความคมได้ไม่นาน
- 2) มิดที่ทำจากสแตนเลสสตีลที่มีคาร์บอนสูง (High Carbon Stainless Steel) ชนิดนี้มี
ความคมทนนาน และไม่เกิดสนิมคุณสมบัติดีมาก
- 3) มิดที่ทำจากเหล็กที่มีคาร์บอนสูง (High Carbon Steel) ใช้ทำใบมิดดีที่สุด ความคม
คงทนอยู่ได้นาน ลับให้คมและบางได้ แต่ปัญหาคือถูกแล้วจะเกิดสนิมง่าย
- 4) มิดที่ทำด้วยเหล็กคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Steel) ชนิดนี้ทำง่าย แต่ความคม
ไม่ทนนาน ลับยาก ไม่ค่อยคม
- 5) มิดที่ไม่ใช่สแตนเลส (Non-Stainless) จะเป็นสนิมง่าย ดังนั้นใช้แล้วควรเช็ดให้แห้ง
ทันทีจึงเก็บหรือไม่อย่างนั้นต้องใช้น้ำมันทาถนอมสนิม ถ้าถูกความชื้นภายใน 2-4 นาที จะเกิดสนิม
- 6) มิดที่ทำจากโลหะวานาเดียม (Vanadium Steel) ชนิดทำจากโลหะผสมเหล็ก
ความร้อนสูง มีความแข็งแรงดี ต้องหมั่นลับให้คมเสมอ แต่ราคาสูง
- 7) มิดที่ทำจากโครมีเพลต (Chrome Plated Steel) ถ้าถูกขีดข่วนแล้วจะเกิดสนิมได้ง่าย
เพราะมีสารเคมีเคลือบอยู่ จึงต้องรักษาให้ดีเนื่องจากใช้ส่วนที่ต่อกับด้ามมาทาบให้กลายเป็นมิดไป
เลย ซึ่งปลายมิดจะคมมาก

คมมีดกับการใช้ คมมีดจะมีรูปร่างแตกต่างกันหลายลักษณะ คือมีทั้งตรง โโค้ง เรียบ หรือ โโค้งเล็กที่ใช้หั่น (Slice) พวกแซนดวิช ขนมนปังและวุ้น และยังมียุคที่เป็นรอยหยักฟันเลื่อย ลักษณะของคมมีดแต่ละอย่างก็เหมาะจะใช้งานไม่เหมือนกันจึงต้องดูประโยชน์และเลือกงานที่จะใช้ให้เหมาะสม พร้อมทั้งความสะดวกในการทำงานด้วย

นอกจากคมมีดแล้ว ค้ามมีดก็มีความสำคัญเหมือนกัน ค้ามมีดควรจะทำจากวัสดุที่แข็งแรง กระชับมือ ทนทาน สกปรกยาก อาจทำมาจากพลาสติกอีโบนีท (Ebonite) ซึ่งเป็นพลาสติกแข็ง สีดำหรือทำจากไม้เนื้อแข็ง ก็ได้ จึงจะปลอดภัยในการใช้งาน ตัวใบมีดกับค้ามต้องต่อกันให้สนิท แนบแน่นและตรึงด้วยหมุดเพื่อให้มันคงถาวร

รายละเอียดของมีด

- มีดที่มีขนาดสั้น (Paring Knife) ชนิดนี้ใบมีดจะยาวประมาณ 2-3 นิ้ว ส่วนความกว้างนั้นแล้วแต่ผู้ใช้จะเลือกเอาเอง มีดชนิดนี้เหมาะที่จะใช้ปอกเปลือกผลไม้ที่เปลือกไม่แข็งมากนัก และผักต่าง ๆ
- มีดขนาดกลาง (Utility Knife) จะยาวประมาณ 5-7 นิ้ว ใบมีดอาจจะเรียบตรงหรือ โโค้งหรือหยักคล้ายฟันปลา หรือรูปหอยแครงก็ได้ มีดพวกนี้จะใช้ได้ดีและมีประโยชน์หลายอย่างเช่น ใช้ในการตัดขนมเค้ก แต่งอาหาร ตกแต่งผลไม้ หั่นผัก แล่เนื้อ แล่ปลา
- มีดที่ใช้สำหรับสับ (Chef's knife or Frenen knife) จะมีความยาวมากสักหน่อย อาจยาวถึง 10 นิ้วก็ได้ ความกว้างพอสมควร มีน้ำหนักเล็กน้อยพอที่จะใช้สับได้อย่างสบายมือเหมาะที่จะใช้ได้ทั้งพ่อครัวแม่ครัวทุก ๆ บ้าน แต่ก็ยังมีที่ยาวกว่านี้ อีก ซึ่งนั่นเหมาะกับพ่อครัวแม่ครัวรุ่นเดอะ คืออาจยาวได้ถึง 12 นิ้วทีเดียว
- มีดสำหรับแล่ (Slicing knife) ความยาวจะอยู่ระหว่าง 8-10 นิ้ว ลักษณะบาง ใช้แล่เนื้อที่ติดกระดูก หรือเนื้อสุก ถ้าชนิดที่มีความคมหยัก ฟันปลาก็จะใช้หั่น ขนมนปังและอาหารที่อบจนกรอบได้ดี โดยไม่ทำให้แตกหรือกะเทาะ
- มีดเลาะ (Carving knife) ชนิดนี้ก็มีลักษณะแตกต่างกันอีก คือ ใบมีดจะมีส่วนโค้ง ส่วนปลายแหลมและคมมีความกว้าง จึงเหมาะที่จะใช้เลาะเนื้อสัตว์ พวกเป็ด ไก่ นก ที่สุกแล้ว ส่วนมากจะใช้คู่กันกับส้อมหั่น (Carving Fork)

การใช้มีดที่ถูกต้องวิธี

ถ้าเรารู้จักใช้ให้ถูกต้องวิธีเราก็กะเทาะโดยไม่ต้องออกแรงเลย เช่น ถ้าหั่นเนื้อควรหั่นในลักษณะคล้ายกับเลื่อยไปมา ลำดับขั้นตอนควรจะเป็น

1) ก่อนอื่นควรดูลักษณะวัสดุที่รอง ถ้าเป็นเครื่องปั้นดินเผาหรือแก้วจะทำให้คมมีดเสียบเพราะฉะนั้นควรจะใช้เชียงไม้ในการรองหั่นหรือสับเนื้อ เชียงไม้จะช่วยรักษาคมมีดได้ดี

2) ในขณะที่ใช้มีดที่คม ๆ นั้น ควรระวังให้มาก เพราะมีดอาจจะบาดเอาเนื้อตัวเองเข้าก็ได้ จึงควรรักษาทางใช้ส้อมแทนการใช้มือจับเนื้อในการแล่เนื้อ หรือหั่นของที่ลื่นและเหนียวจะปลอดภัยและสะดวกในการทำอาหาร

วิธีการลับมีดให้คม

ใบมีดนั้นเมื่อใช้ไปนาน ๆ คมย่อมจะเสียบไป เพราะวัตถุที่หั่นหรือสับอาจจะแข็ง หรือไม่เชียงคงไม่ค่อยดี ดังนั้นเมื่อคมมีดที่อาก็ใช้งานอะไรไม่สะดวก จึงควรรู้วิธีการลับมีดกันเอาไว้บ้าง

การลับมีดด้วยตะไบเหล็ก (Sharpening Steel) วิธีนี้คนที่จะลับมีดอาจจะมีปัญหาในเรื่องของความถนัดคือบางคนอาจถนัดขวา บางคนอาจถนัดซ้าย แต่วิธีสำหรับคนที่ถนัดขวา ซึ่งคนถนัดซ้ายก็ทำได้ไม่ยากโดยการทำตรงกันข้ามเท่านั้นเอง คือ ให้ตะไบเหล็กที่จะใช้ลับเอนเฉียงเบนออกไปจากตัวเรา ใช้มือขวาจับมีดให้ส่วนที่อยู่ระหว่างใบมีดกับด้ามซึ่งเป็นมุมโค้งเล็ก ๆ (เรียก Hell) อยู่บนตะไบเหล็กทำมุมกับตะไบประมาณ 20 องศา ลากใบมีดไปมาพร้อมทั้งกดเล็กน้อย ประมาณ 3-4 ครั้ง พลิกมีดลับทั้ง 2 ด้าน

การลับมีดด้วยหิน (Oilstone) วิธีนี้จะใช้น้ำมันหยดลงไปบนหิน 2-3 หยดก่อนลับ น้ำมันจะเป็นตัวช่วยในการหล่อลื่น วางหินให้สนิทบนที่เรียบให้ Hell ทำมุมกับหิน 20 องศา ลากใบมีดไปกลับหลาย ๆ ครั้ง ทั้ง 2 ด้าน มีดจะไม่เสียบคมถ้าทำมุมคงที่ แต่ปัจจุบันมีเครื่องลับมีดไฟฟ้ามาช่วยทุ่นแรง

การเก็บรักษารักขามีดเพื่อให้ใช้ได้นาน ๆ

มีความสำคัญมากทีเดียวที่เราควรมีการรักษาและดูแลมีดให้ดีเวลาใช้งานจะได้เร็วขึ้น ไม่ต้องเสียเวลานั่งขัดสนิมหรือลับบ่อย ๆ

1) ควรใช้มีดให้ถูกต้องตามลักษณะและหน้าที่นั้น ๆ เช่น มีดแล่ก็ใช้สำหรับแล่มีดเลาะก็ควรใช้เฉพาะการเลาะ ไม่ควรเอามีดแล่ไปฟันหรือสับกระดูก

2) ถ้าจะหั่นหรือสับเนื้อ วัสดุที่รองควรจะเป็นเชียงไม้ ซึ่งที่นิยมกันก็คือเชียงไม้มะขาม

3) ควรเก็บมีดไว้ให้ดี อย่าให้คมมีดกระทบกัน หรือหล่นไปกระทบกับของแข็ง ๆ เพราะจะทำให้มีดเสียบคมหรือบิ่นได้ง่าย

4) ควรเก็บมีดให้ห่างจากเตาแก๊ส หรือเตาหุงข้าวที่มีความร้อน เพราะความร้อนอาจทำให้มีดที่เคลือบโครเมียมไว้หลุดกะเทาะจนทำให้มีดเสียบคมและสกปรก

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัยและการถ่ายทอดความรู้

3.1 การดำเนินการวิจัย

- 3.1.1 พื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ 10 อำเภอในจังหวัดสงขลา
- 3.1.2 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น เช่น จำนวนผู้ผลิตประเภทของมีด ลักษณะของมีด และอื่น ๆ
- 3.1.3 เก็บข้อมูลเบื้องต้นอย่างไม่เป็นทางการและศึกษาข้อมูลภาคสนามในเบื้องต้น เพื่อนำมาประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิ
- 3.1.4 กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมาย โดยในเบื้องต้นจะแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ในแต่ละจำนวน ดังนี้
  - 1) กลุ่มครัวเรือนทั่วไป 10 อำเภอ @ 25 ตัวอย่าง รวม 250 ตัวอย่าง
  - 2) กลุ่มครัวเรือนที่เป็นเกษตรกร ทั้ง 10 อำเภอ ดังนี้
    - ครัวเรือนที่เป็นชาวสวน เช่น สวนยาง สวนผลไม้ อำเภอละ 35 ตัวอย่าง รวม 350 ตัวอย่าง
    - ครัวเรือนที่เป็นชาวนา อำเภอละ 10 ตัวอย่าง รวม 100 ตัวอย่าง
  - 3) กลุ่มครัวเรือนที่เป็นผู้ประกอบการที่ต้องใช้มีดอำเภอละ 10 ตัวอย่างรวม 100 ตัวอย่าง
  - 4) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนกลางที่จำหน่ายผลผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและมีการจำหน่ายมีดต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร 20 ตัวอย่าง
  - 5) ศึกษาข้อมูลจากคู่แข่งชั้นที่มีการผลิตมีดเหมือนหรือคล้ายกับมีดน้ำน้อย จำนวน 5 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 825 ตัวอย่าง
- 3.1.5 กำหนดปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องแล้วทำการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลในเชิงลึก
- 3.1.6 ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้และวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.1.7 ทำการสรุปและรวบรวมเป็นรูปเล่มรายงาน

3.2 การถ่ายทอดความรู้

- 3.2.1 ถ่ายทอดข้อมูลและความรู้ในเชิงการตลาดที่ได้ให้แก่กลุ่มชุมชนบ้านน้ำน้อย ด้วยการอบรม ประชุม สัมมนา กลุ่ม และศึกษาดูงาน ณ บ้านนาป้อ จ.ตรัง
- 3.2.2 เสนอรายงาน พร้อมกับเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ หรือเสนอผลการศึกษาวิจัยในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ เป็นต้น

บทที่ 4

ประเภทของมิดที่ใช้ในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

4.1 มิดในภาคใต้

4.1.1 กริช

กริช เป็นอาวุธประจำตัวที่เคยนิยมใช้กันในภาคใต้ตลอดไปจนถึงมาเลเซีย ชวา และประเทศใกล้เคียง เคยเป็นอาวุธประจำชาติของชวา และ มาเลเซีย เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเป็นชายชาติรบบ่งถึงฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ และยศถาบรรดาศักดิ์ของผู้เป็นเจ้าของหรือของตระกูล

เมื่อพิจารณาจากชื่อ ลักษณะวัฒนธรรมการใช้และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่ากริชเป็นวัฒนธรรมของชวาและมาเลเซียที่ไทยภาคใต้รับช่วงมา แต่มีลักษณะปลีกย่อยปรับเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นบ้าง ความนิยมในการใช้กริชเพ็งเลิกราไปเมื่อทางราชการประกาศให้ถือว่ากริช เป็นอาวุธที่ห้ามพกพาในที่ชุมชน

รูปแบบของกริชได้พัฒนาไปตามกลุ่มวัฒนธรรมจนมีลักษณะเด่นเฉพาะตน G.C.Woolley ได้จำแนกกลุ่มของกริชไว้ในเรื่อง The Malay Keris. Its origin and development (1974) โดยอาศัยรูปแบบของด้ามเป็นหลักได้ ๘ กลุ่ม (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 1. 2542 : 112) คือ

1) กริชแบบกลุ่มบาห์ลีและ มดูรา ได้แก่ กริช Bali Lombok และ Madura ลักษณะของกริชกลุ่มนี้จะมีคมกริชสั้นเป็นมันแวววับ เนื้อเหล็กเรียบไม่มีเส้น โดยเฉพาะกริชบาห์ลีนิยมทำด้ามแกะเป็นรูปคน ส่วนด้ามกริชมดูรานิยมทำด้วยงาช้างหรือไม้ประดิมชูลาย

แบบมูมาดา

แบบซุนดา

2) กริชแบบชวา (Javanese) ส่วนเด่นคือที่ด้ามมีลักษณะเป็นรูปนามธรรมคือดูไม่เป็นรูปร่างชัดเจน แต่มองคล้ายเป็นสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ส่วนของปากฝักเป็นรูปคล้ายเรือ

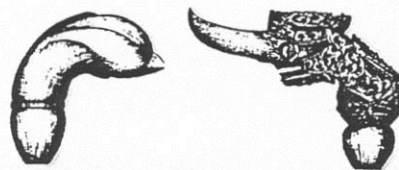

แบบบาห์ลี

แบบชวา

แบบคาบสมุทรตอนเหนือ

3) กริชแบบคาบสมุทรตอนเหนือ (Peninsula, Northern) ได้แก่ กริชที่มีด้ามแบบ Jawa Demam โดยมากด้ามจะมีปลอกโลหะหุ้มและปากฝักมีไหล่กว้างเป็นรูปสี่เหลี่ยม ด้ามมีลักษณะซึ่งดูเหมือนผู้ชายกำลังนั่งกอดดอก ไหล่ตักหนาวสันสะท้านด้วยพิชไ้

แบบบูเก๊ะ

แบบปัดคานิ

ด้ามกริช (หัวกริช) รูปแบบต่าง ๆ

4) กริชแบบบูกิส (Bugis) กริชแบบนี้มีการแกะสลักด้ามอย่างสวยงาม ซึ่งพบได้ทั่วไปในมาเลเซีย

5) กริชแบบสุมาตรา (Sumatran) ลักษณะของใบกริชคมยาวเรียวและแคบคล้ายกระบี่ ตรงกลางจะมีสันนูนขึ้นมา ด้ามกริชทำด้วยเขาสัตว์และงาช้าง เช่น กริช Panjang และกริช bahari

6) กริชแบบปัตตานี (Patani) ลักษณะที่เด่นชัดคือด้ามเป็นรูปนกฟังกะ (ulu Pekaka) ใบกริชมักยาวกว่าชนิดอื่น ๆ

7) กริชแบบซุนดา หรือ ซุนดิง (Sundang of Suluk) ลักษณะคล้ายดัดแปลงมาจากดาบ ใบกริชคล้ายกระบี่มากกว่ากริช แต่มีส่วนโกร่ง (Ganja) ปรากฏอยู่อย่างเด่นชัด

8) กริชแบบสกุลช่างสงขลา ด้ามกริชหัวนกกฟังกะตัวของฝักและปีกฝักจะบางเพรียวปลายฝักหรือก้านฝักจะเรียวแหลมเป็นรูปกรวย ปีกฝักโค้งม้วนเข้าข้างในคล้ายเขาควางนิยมใช้ปลอกเงินสวมรัดฝัก ด้านกริชหัวนกกฟังกะแบบสกุลช่างสงขลา ถ้าพินิจจะดูคล้ายบุคคล(องค์พระศิวะในสถานะของร่างยักษ์ หรือรাকษส) นิยมทำด้วยไม้แก้ว และมักบุด้วยเงินขึ้นรูปโดยวิธีเคาะและสลักคุณ

กริชที่นิยมใช้กันในภาคใต้

กริชที่ใช้กันในภาคใต้ส่วนมากเป็นกริชแบบปัตตานี มีส่วนสำคัญและสิ่งที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

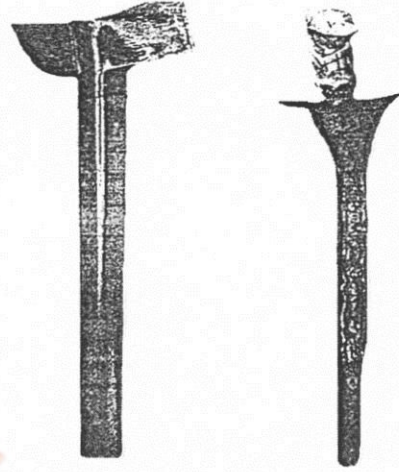
1) ตัวกริชและส่วนประกอบ (มาเลย์เรียกว่า Mata Keris)

ตัวกริชภาษาถิ่นเรียกว่า “ตากริช” มีลักษณะโคนกว้าง ปลายเรียวแหลมมีคม 2 ข้าง เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของกริช มักทำขึ้นอย่างพิสดารทั้งกรรมวิธีและการใช้ มีส่วนผสมตามคติความเชื่อที่ต่างกัน ล้วนหวังให้ได้คุณลักษณะที่ทรงอำนาจและเป็นมงคลแก่ผู้เป็นเจ้าของ มีการสรรหาเหล็กหลาย ๆ ชนิดมาหลอมรวมกันหรือใช้กรรมวิธีทำที่ซับซ้อนจนได้เป็นรูปเล่มตามต้องการ กริชบางเล่มใช้โลหะเจ็ดชนิดที่เรียกว่า สัตโลหะ บางเล่มใช้โลหะ 9 ชนิด ที่เรียกว่า นวโลหะ บางเล่มใช้เหล็กถึง 20 ชนิด เลือกรวมจากเจ็ดป่าช้าก็มี กริชบางเล่มเมื่อผสมแล้วมีความอ่อนตัวสามารถม้วนให้กลมได้ เมื่อปล่อยออกก็จะคืนกลับอยู่ในรูปเดิมก็มี

รูปแบบของตัวกริชหรือใบกริช

รูปแบบของตัวกริชมี 2 ลักษณะ คือ

(1) กริชใบปรือ คือกริชที่มีตัวกริชเป็นรูปยาวตรงส่วนปลายค่อย ๆ เรียวและบางลง รูปร่างคล้ายใบปรือ (ปรือเป็นพืชน้ำชนิดหนึ่งคล้ายว่านน้ำ ชอบขึ้นในนาหลุ่มหรือตามหนองตามบึง) กริชประเภทนี้มี 2 คม คล้ายหอก ทำให้บางคนสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นรอยเชื่อมต่อของการเปลี่ยนแปลงอาวุธประเภทฟงซ์คมาเป็นอาวุธสั้น เพราะถ้าเปลี่ยนด้ามกริชใบปรือเป็นด้ามยาวก็มีลักษณะ

กริชใบปรือ

ไม่ต่างกับหอกมากนัก กริชใบปรือบางเล่มทำตัวกริชเป็นร่องลึกยาวขนานไปกับคมกริช

บางเล่มอาจมี

2-4 ร่องขนานกัน ในแง่รูปแบบชวนให้เชื่อว่าเพื่อให้มีลักษณะคล้ายใบปรือยิ่งขึ้นแต่ผู้ชำนาญการใช้กริชอธิบายว่าร่องเหล่านี้ช่วยให้สวมเข้าฝักและชักออกสะดวก เมื่อแทงหรือชักคืนก็ง่าย ทั้งช่วยให้ปลายกริชเที่ยงตรงยิ่งขึ้น กริชใบปรือที่มีความยาวมากเป็นพิเศษบางท้องถิ่นเรียกว่า “นางเท้าแขน”

(2) กริชคด คือกริชที่มีตัวกริชคดไปคดมาคล้ายเปลวไฟ หรือที่เรียกว่าคดกริช บ้างอธิบายกันว่าเพราะเลียนแบบมาจากเปลวไฟ อันแสดงถึงอำนาจในการทำลายศัตรู บางคนอธิบายว่าเพราะเลียนแบบอาการเลื้อยของงู แต่ที่แน่ชัดคือศักยภาพในการทำลายล้างเพราะกริชที่มีลักษณะคดเวลาแทงจะทำให้บาดแผลเปิดกว้าง กว้างพื้นที่ภายในได้มากและสามารถแทงผ่านกระดูกได้คืออีกด้วย ถึงกระนั้นก็ตามผู้ชำนาญการใช้กริชยืนยันว่าเมื่อเข้าที่คับขันกริชใบปรือจะมีความคล่องตัวกว่ากริชคด และกริชคดน่าจะพัฒนารูปแบบมาจากกริชแบบตรง

กริชคด

๑ แบบ มัชปาหิต

๒ แบบ Keris Pichit, Java

๓ แบบ Keris Sempana, Peninsula.

๔ แบบ Keris Sapukal.

๕ แบบ Keris Bahari.

๖ แบบ Keris Pekaka, Patani.

๗ แบบ Keris Sundang.

2) ส่วนประกอบของตัวกริช

ส่วนประกอบทั้งหมดของตัวกริชนับตั้งแต่โกร่งกริชไปจนถึงปลายสุดรวมเรียกว่า ดากริช ยังประกอบด้วยส่วนที่เป็นรายละเอียดและเรียกชื่อส่วนนั้น ๆ ต่างกันอย่างพิสดาร

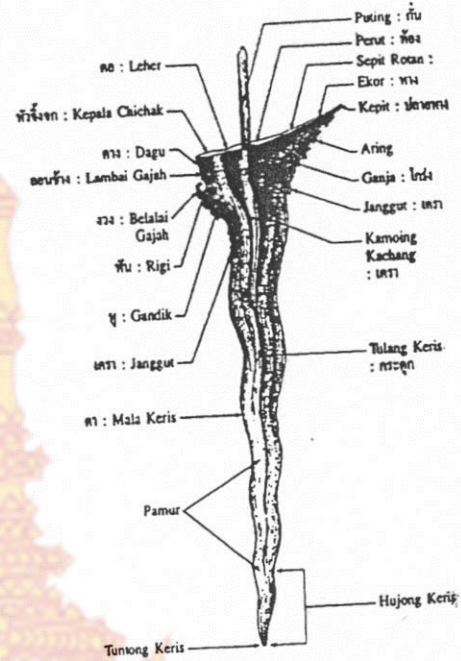
โกร่งกริช (ภาษามาลเลย์เรียกว่า Ganja) คือส่วนที่กว้างที่สุดของดากริช นิยมหลอมด้วยเหล็ก อีกชิ้นหนึ่งต่างหากแยกจากตัวกริชเป็นส่วนใหญ่ แล้วสวมกันให้ครอบทับโคนตัวกริชไว้แล้วตีให้ แนบสนิทติดแน่นเข้าด้วยกันคล้ายเป็นเหล็กชิ้นเดียวกัน ส่วนที่เป็นโกร่งกริชดังกล่าวนี้ถ้าดูจากรูป หน้าตัดจะเห็นคล้ายรูปจิ้งจกนอนทาบอยู่กับโคนกริช จึงจำแนกเรียกส่วนต่าง ๆ ของโกร่งกริชเลียน ชื่ออวัยวะจิ้งจกกล่าวคือ ริมสุดที่มีลักษณะแบนทู่เรียก ค่างกริช (Dagu) ส่วนบนที่ติดกับดากริช ลักษณะคล้ายหัวจิ้งจกจึงเรียกว่า หัวจิ้งจก (ภาษามาลเลย์เรียกว่า กบาลจิ้งจก Kepala chichak) ถัดมามี รูปคอดเข้าเล็กน้อยเรียกว่า คอกกริช (Leher) ตรงจุดที่ใกล้กันมีลักษณะป่องออกคล้ายท้องจิ้งจก เรียกว่า ท้องกริช (Perut) ถัดจากนั้นรูปก็วงเล็กน้อย เรียกชื่อแปลกไปจากส่วนอื่น ๆ ว่า ค้ำหวาย หรือ กิวหวาย (Sepit Rotan) เพราะมีลักษณะคล้ายลำหวายส่วนที่กิวและเป็นรอยค้ำ ส่วนถัดไปจะ

จ .
739.72
0849
8549 .

050406

ค้อย ๆ เรียวลงและเข็ดขึ้นเล็กน้อยเรียกว่า หางกริช (Ekor) และส่วนปลายสุดซึ่งแหลมที่สุดของโครงกริชเรียกว่า ปลายหาง (Kepit)

ส่วนโคนของตากริชที่แนบชิดอยู่กับโครงจะมีความหนามาก หรือน้อยเท่ากับความหนาของโครงแต่ละส่วน เพราะตีให้ได้รูปทรงเหมือนโครงแต่ละส่วน ลักษณะตรงคมด้านที่อยู่ใต้หางกริชทำเลี่ยนลักษณะคราแพะจึงเรียกว่า ครากริช (Janggut) ส่วนคมซึ่งด้านตรงข้ามและอยู่ใต้คางกริชทำให้มีลักษณะคล้ายลอนคลื่นของวงช้างที่กำลังส่ายจึงเรียกว่า ลอนช้าง (Lambai Gajah) ต่ำลงมาทำเป็นรูปวงช้างกำลังชูม้วนขึ้นจึงเรียกว่า วงง (Belalai Gajah) ไทยพุทธบางท้องถิ่นเรียกส่วนนี้ว่า หูกริช มีลักษณะคล้ายบ่วงจึงมีประโยชน์ในตัวคือสามารถผูกเชือกสำหรับแขวนกริชไว้ใกล้ ๆ เจ้าของเพื่อสะดวกในการหยิบใช้ แต่โดยทั่วไปจะเรียกส่วนที่อยู่และลึกคมกริชเข้าไปตรงแนวจะยอบวงของกริชซึ่งเป็นร่องต่ำลงเล็กน้อยว่า หู (Gandik) และเรียกคมกริชส่วนที่อยู่ในบริเวณวงช้างว่า ฟัน (Rigi) ตรงส่วนกลางของตากริชซึ่งอยู่ระหว่างวงกับครากริชมีลักษณะคล้ายบางส่วนของแพะ (ภาษามลายูเรียกว่า Kambing Kachang) ซึ่งเป็นชื่อแพะชนิดหนึ่ง

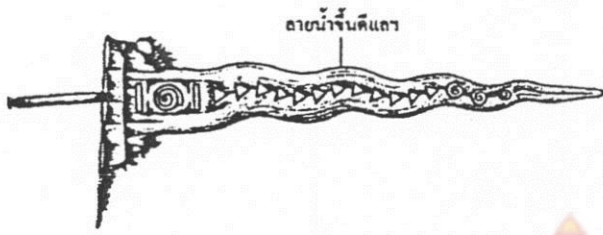
การเรียกชื่อส่วนต่างๆ ของกริช

ความเชื่อเกี่ยวกับลายกริชจากหนังสือบุคคล

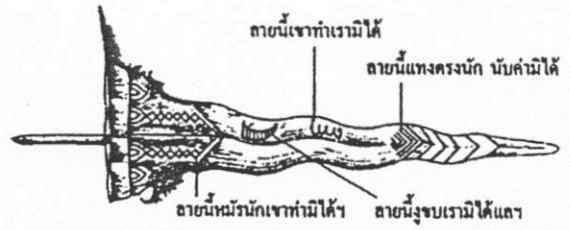
ตำรากริช

ตำรากริช จะบอกไว้แก่ท่านทั้งหลาย ถ้าผู้ใดจะซื้อกริชให้ดูตำรานี้เสียก่อนต่อหาซื้อเอา ถ้าว่าถูกต้องเหมือนในตำรากล่าวไว้วันนั้นผู้นั้นเข้าจักว่ามีวาสนา คนเลื่องลือ ความกรันมากมาย ข้าคน วัวควาย ทรัพย์สินทั้งหลายมีอยู่ครบครัน ถ้าหากวาสนาไม่มีให้หาจนตายไม่พบสักอัน หากลายไม่ครบพอใช้ได้ให้หาเพียงนั้นพอสบายในใจเราและเพื่อน ๆ

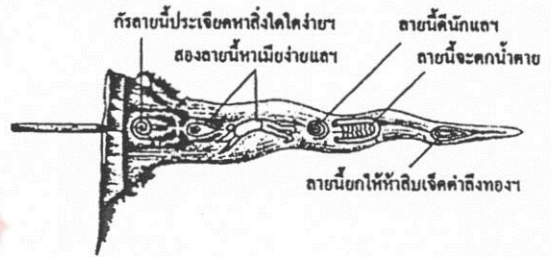
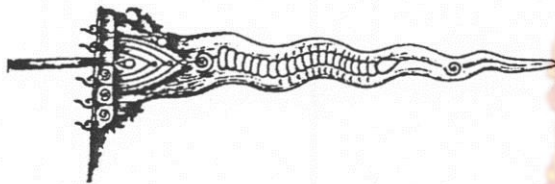
(จากหนังสือบุคคลชาว อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี)

ลายน้ำจิ้นคี่แล

ลายนี้เจ้าท่าเรามาได้
 ลายนี้แห่งครนั๊ก บับคี่มาได้
 ลายนี้หมื่นนั๊กเจ้าท่าเรามาได้
 ลายนี้จวบเรามาได้แล

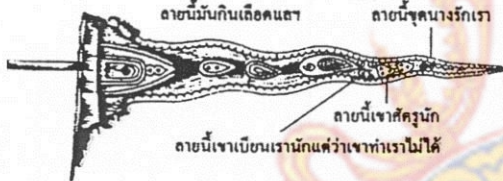
กัรลายนี้ประเจียดหาสิ่งใดโคจ่าษา
 สองลายนี้หาเมืองงายแล
 ลายนี้คี่นั๊กแล
 ลายนี้จะคกน้ำคยา
 ลายนี้ยกให้ห่าสิบเจ็ดค่าถึงทองงา

กัรชวเมืองหมื่นชัรมาภาแหด

ปะสีอันลายพันหนี ค่านับแสนหมื่นค่าถึงทองงา

ลายนี้มันกินเลือดแล
 ลายนี้ขุดนางรักเรา
 ลายนี้เจ้าศักรนั๊ก
 ลายนี้เจ้าเบือนเรานั๊กแล้วเจ้าท่าเรามาได้

กัรชานักวังคุดะ ค่า ๑ พันค่าถึงทองงา

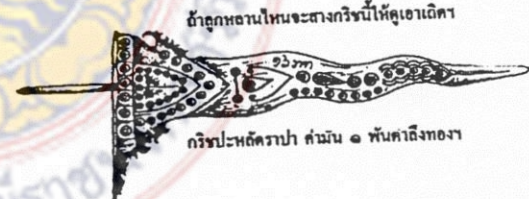
ลายนี้ในกระบุงเจ้าแค้นแล
 ลายนี้ท่าเรามาได้เจ้ากลัวเรา
 ลายนี้เจ้าไม่สู้เรา
 ลายนี้ค้ำชาย
 ลายนี้ทนนัดแล
 ลายนี้มันสู้คนนั๊กแล
 คัดเมื่อเจ้าท่าเรามาได้แล

ลายนี้หากแห่งกันสัก ๗ วัน เจ้าไม่หนีเรา
 ปะหะตุหะบาถึง ศักร ลายนี้ศักร ๑๐๐ หนึ่งคน เราสู้คนเดียว

กัรชวีร์สาหมัน
 ถ้าใครได้กัรชวีร์นี้มียากแล
 ค่า ๑ ค่าถึงทอง

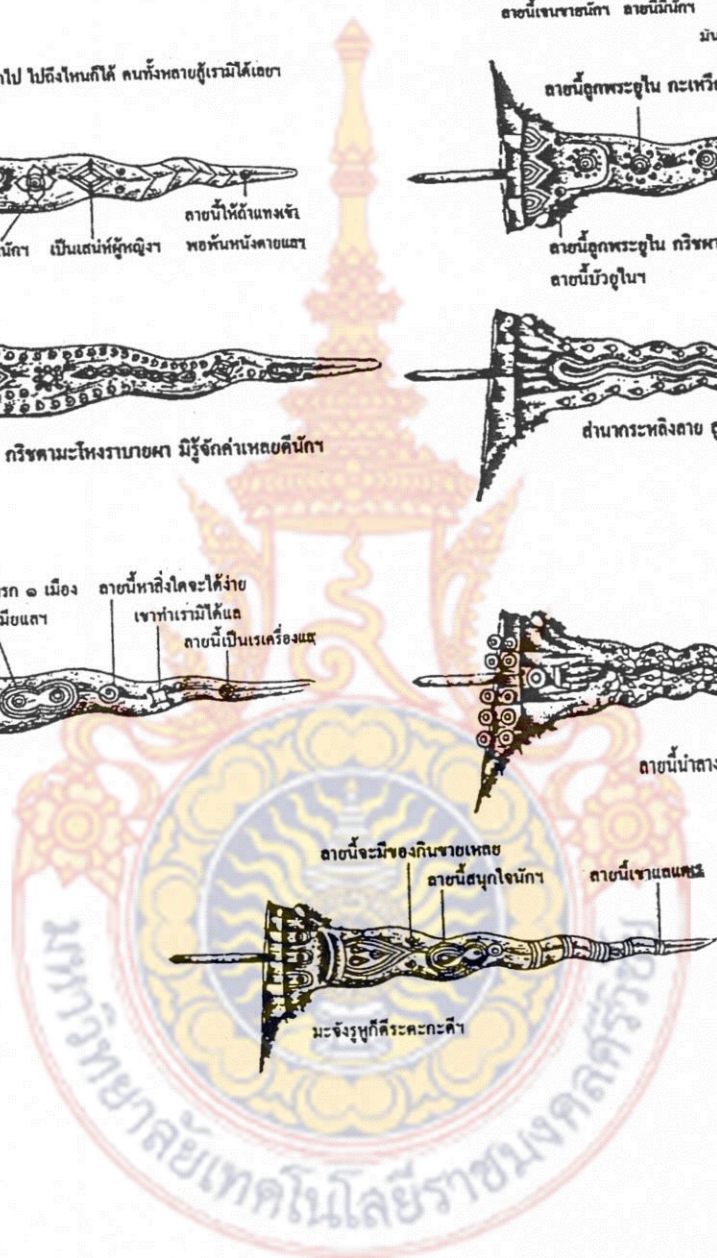
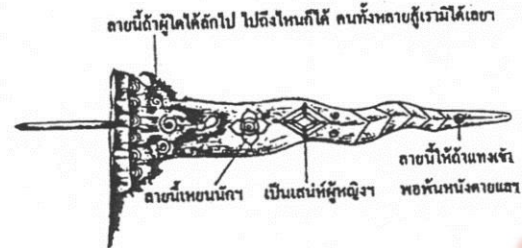
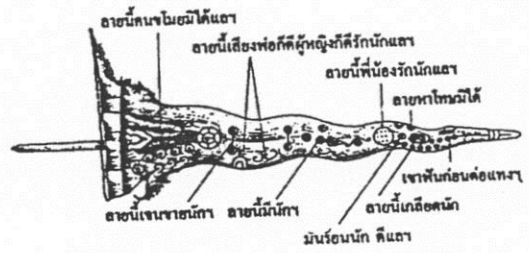
ถ้าลูกหลานไหนจะสาวกัรชวีร์นี้ให้ดูเอาเถิด
 กัรชวีร์ประหัดคราป่า ค่านับ ๑ พันค่าถึงทองงา

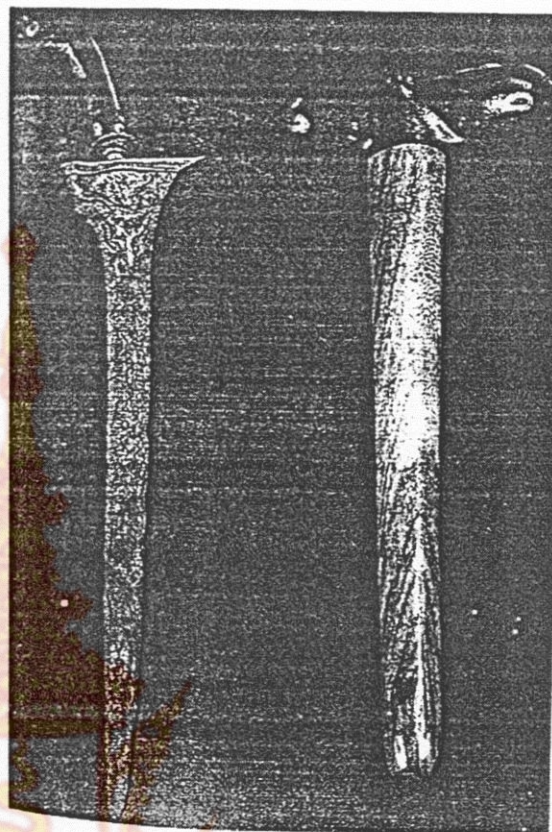
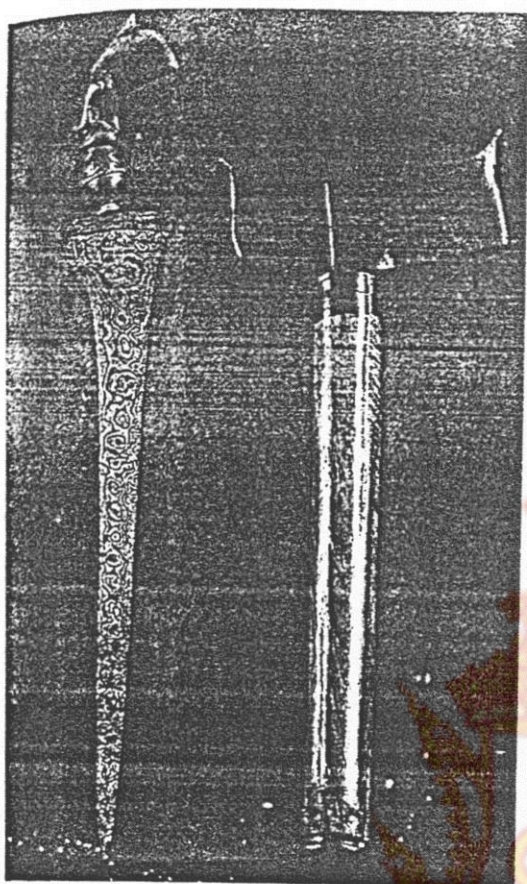

ลายดาววีนั๊กแล ส่าหนาใหญ่ ส่าหนาหลัง นำดาวฮ้อยกะคี่แล
 ส่านากะหลังลาย ลูกกะโคระคี่ถึงคี่แล

มะจิงจุรุมหมัน ค่านับเพง ๑ เมืองแล

ใบกริชที่มีลาย

ลำดับเล่ม	ชื่อภาษาไทยท้องถิ่น	ชื่อภาษามลายู (ปัตตานี)
๑	สายเปลือกเต็งจีน (แดงนิ)	กูละคิมุง (เปลือกแดง)
๒	สายน้ำค้างข้อย	ปูจือแก (ตะกั่วปลา)
๓	สายมัทหวาย	บูจือสิบง (สายหน่อไม้)
๔	สายเกล็ดปลา	ซีเซอ์แก (ครีบทปลา)
๕	สายรวงข้าว	คูนรู (ใบสน)
๖	สายเปลือกเงินกลุ่ม	คูอวินอ (สองสี)
๗	สายกันหอย	คาเป๊ะกาเยาะ (ผ้าทำข้าว)
๘	สายคานกเบล่า	มาคอคีเต (คานกเขา)
๙	สายเนื้อไม้	บามะวูเคาะ (ข้าวร่วง)
๑๐	สายเนื้อไม้	บามะวูเคาะ (ข้าวร่วง)
๑๑	สายคานกเบล่า	มาคอคีเต (คานกเขา)
๑๒	สายพื้นปลา, ระบายผ้า	มีฉิยู (พื้นปลาจาม)
๑๓	สายใบมะพร้าว, สายก้างปลา	อะฮอญอ (ใบมะพร้าว)

ตัวอย่างสายและชื่อสายใบกริช

จากส่วนประกอบต่าง ๆ ของกริชเหล่านี้จะเห็นได้ว่าล้วนเกิดขึ้นเพื่อเสริมให้เห็นว่าทุกส่วนของกริชคือสิ่งที่มีชีวิตและวิญญาณอยู่ในตัว

2) หัวกริชหรือด้ามกริช (มาเลย์เรียก Hulu Keris)

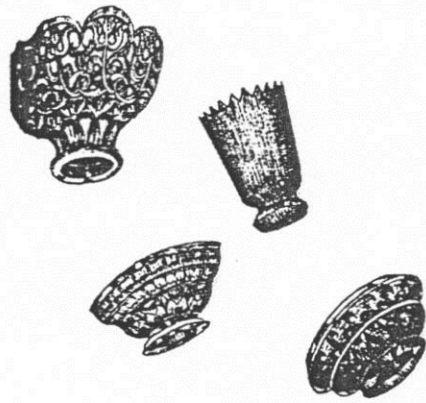
หัวกริช คือส่วนที่เป็นด้ามสำหรับจับเมื่อตอนจะใช้แทงเนื่องจากส่วนนี้นิยมทำเป็นรูปหัวสัตว์ ชาวใต้จึงนิยมเรียกกันว่า “หัวกริช” มากกว่าจะเรียกว่า ด้าม หัวหรือด้ามของกริชปกติจะสวมไว้เหนือสุดของตัวกริช สวมอยู่ด้วยกัน (putting หรือ Paksi) จะสวมไว้ไม่แน่นนักและจะมีปลอกโลหะ (Pendongkok) สวมทับที่ฐานอีกทีหนึ่งเพื่อให้แน่นยิ่งขึ้น

รูปแบบของหัว (ด้าม) กริชที่พบมากในภาคใต้

หัวกริชส่วนใหญ่แกะสลักด้วยไม้ที่สวยงาม มีความยาวประมาณ 4-5 นิ้ว ถ้าเจ้าของมีฐานะดีอาจทำด้วยสิ่งของมีค่าอย่างอื่น เช่น ทำด้วยหินหรือกระดูก ทำด้วยเงินหรือทองคำก็มี ไทยพุทธที่มีฐานะดีใช้ช่างทำหัวกริชก็มีแต่ชาวมุสลิมที่เคร่งครัดจะไม่ยอมทำด้วยงาช้าง เพราะถือว่าเป็นส่วนของสัตว์ที่ตายในลักษณะที่ศาสนาบัญญัติห้ามไม่ให้นำมาใช้ประโยชน์

3) ปลอกสวมกัน (มาเลย์เรียก Pendongkok)
 ปลอกสวมกันกริช คือส่วนที่สวมอยู่กับกัน
 (Putting) คั่นระหว่างตัวกริชกับด้าม (หัว) เพื่อกันไม่ให้
 ด้ามกริชแตกร้าวได้ง่าย ทั้งช่วยประดับให้ดูสวยงาม
 ยิ่งขึ้น นิยมทำด้วยโลหะทองเหลือง เงิน หรือทอง
 อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมักทำด้วยวัตถุดิบเดียวกันกับที่
 ใช้ทำปลอกฝักของกริชเล่มนั้น มักจำหลักเป็นลวดลาย
 อย่างประณีตสวยงาม

ปลอกสวมกัน

4) ฝักกริช (มาเลย์เรียก Sarong Keris)

ฝักกริชประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือปากฝัก ตัวฝักและกันฝัก

(1) ปากฝัก (มาเลย์เรียกว่า Sampir) ปากฝักบางที่เรียกว่าปึกกริช เป็นส่วนหนึ่งของฝักที่
 ทำแยกเป็นคนละส่วนกับตัวฝักแต่สวมต่อกันไว้อย่างแนบแน่น รูปทรงมีลักษณะคล้ายลำเรือหรือ
 คล้ายกับปึกนกที่กำดั่งกางออกเต็มที่ (รูปแบบนี้ถ้าพลิกกลับคว่ำลงจะคล้ายไหล่ของคน) ปากฝักนี้
 เป็นที่สวมส่วนของโกร่งกริช มักทำด้วยไม้หรืองาช้าง บางเล่มทำด้วยโลหะสลักอย่างสวยงามที่บุ
 ด้วยเงินหรือทองคำก็มี

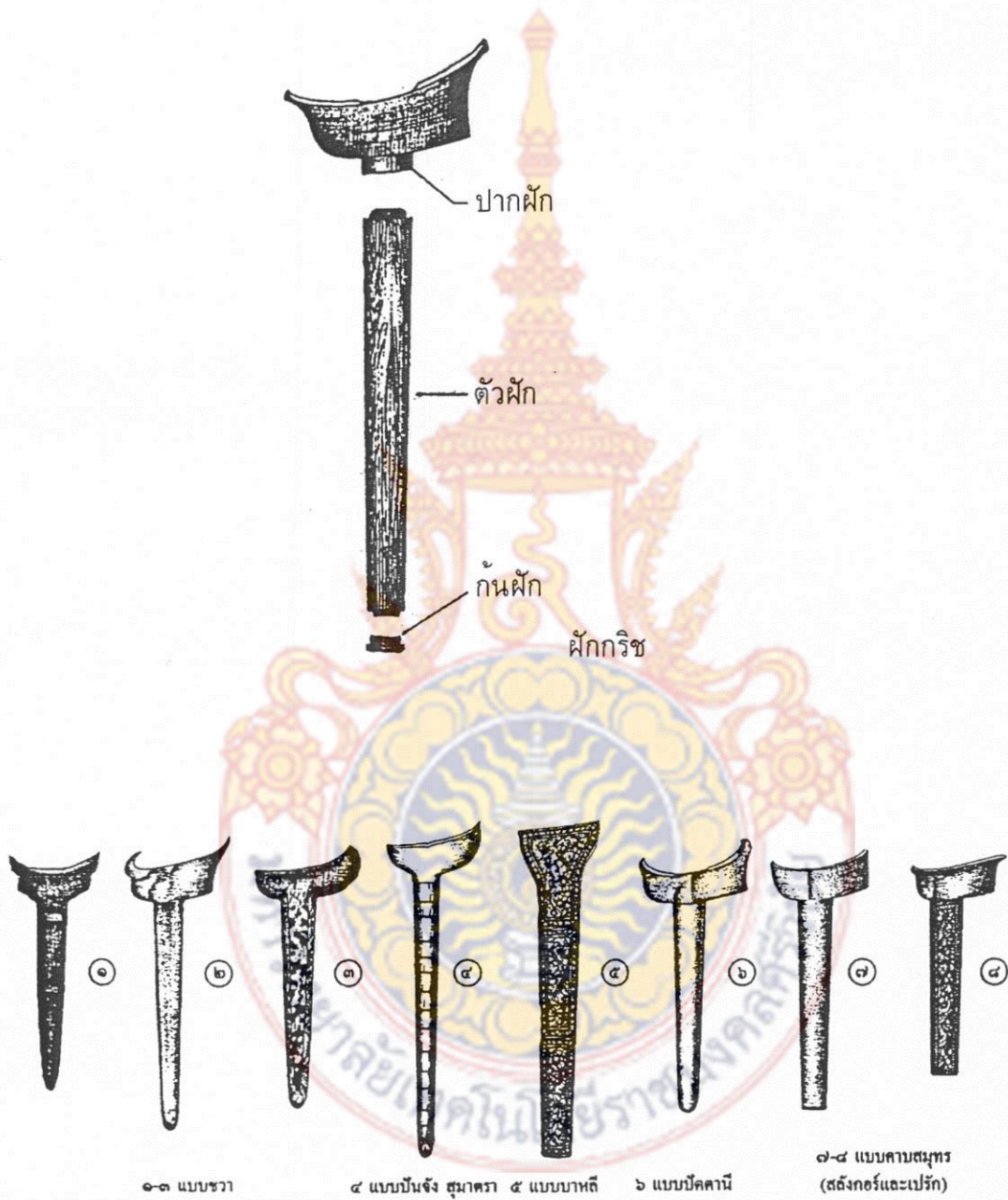

ปากฝัก และฝักกริชที่ทำเป็นลวดลาย

ฝักกริชที่มีลวดลาย

(2) ตัวฝัก (มาเลย์เรียก Batang) มักทำด้วยไม้หรืองาช้าง 2 ชิ้นประกบกันสำหรับสวม
 ส่วนที่เป็นตัวกริชทำเป็นรูปทรงกระบอก ส่วนโคนโตกว่าส่วนปลายเล็กน้อย ไม่ว่าจะเป็ฝักของ
 กริชใบปรีหรือกริชคดจะมีด้านข้างทั้งสองตัดตรง ส่วน โคนทำเป็นลิ้นสำหรับสวมกับปากฝัก ส่วน
 ปลายทำเป็นลิ้นสำหรับสวมต่อกับกันฝัก ถ้ากริชเล่มใดหัวกริชทำด้วยเงินก็มักมีปลอกรัดตัวฝักที่ทำ

ค้ำยันเงิน ถ้าหัวกริชประดับลวดลายด้วยทองคำก็มักจะปลอกฝักด้วยทองคำเช่นกัน ที่ทำด้วยแผ่นเงินหรือแผ่นโลหะทั้งหมดก็มี แต่มักทำให้บางและเบา (กรณีนี้มักไม่มีส่วนก้นฝัก)

ฝักกริชแบบต่างๆ

(3) ก้านฝัก (มาเลย์เรียก Buntut) มักทำด้วยไม้หรือกระดูกสัตว์หรืองาช้างหรือโลหะทำเป็นชิ้นเดียวทั้งสองข้างเป็นรูปทรงเดียวกัน นิยมทำเป็นรูปทรงอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 ลักษณะต่อไปนี้

- รูปพระจันทร์ครึ่ง
- รูปคล้ายกระโجمแห หรือพนมพลู
- รูปหมอนรอง
- รูปคมขวาน หรือตาขวาน

4.1.2 กริชนิ้ว เป็นอาวุธกริชชนิดหนึ่งที่มีขนาดเล็ก สามารถใช้เป็นอาวุธประกอบพิธีกรรมและเครื่องรางของขลังเช่นเดียวกับกริชอันโต ๆ เมื่อใส่ฝักแล้วจากด้ามกริชจรดปลายฝักยาวประมาณ 2-3 นิ้ว

กริชนิ้ว มีกระบวนการวิธีทำเช่นเดียวกับกริชอันโตๆ ทุกประการ จึงให้คุณและโทษแก่เจ้าของเช่นเดียวกัน นักเลงเล่นกริชจึงพยายามสรรหากฤษนิ้วกันมาก เพราะนอกจากมีคุณลักษณะที่ทรงอำนาจและเป็น

ใบกริช

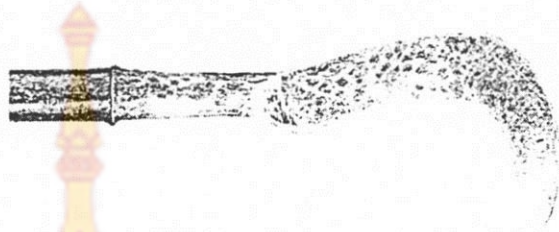
มงคลแก่เจ้าของแล้ว นักเลงกริชรุ่นเก่ายังเล่ากันว่ากริชนิ้วยังมีอิทธิฤทธิ์วิเศษแตกต่างจากกริชชนิดอื่นอีก คือ เมื่อจะขึ้นบ้านใครดิ่งกริชนิ้วเสียบฝา คนบนบ้านก็จะถูกสะกดหลับสนิททั้งบ้าน การพกพากริชนิ้วก็กระทำได้ง่ายเหมือนพกพาอาวุธลับ เช่น สามารถเสียบในผมหรือพกไว้ในผ้าโพกหัว กริชนิ้วจึงนับว่าเป็นกริชยอดนิยม และหายากอีกชนิดหนึ่งในวงการนักเลงเล่นกริช

4.1.3 พร้า

พร้าเป็นมีดมีคมด้านเดียวชนิดหนึ่ง ที่นิยมใช้กันมากในภาคใต้มีหลายรูปแบบดังนี้

1) พร้ากราย ใช้สำหรับถ่อ

หรือเห็บเป็นอาวุธประจำตัวเพื่อความโอ้อ่าหรือเที่ยวกราดกราย ลักษณะปลายไม่งอ บางถิ่น เช่น จังหวัดตรังเรียกว่า พร้าลีมง เช่นในวรรณกรรมเรื่องมโนหรานิบาด ฉบับวัดมัทธิมาวาสฯ สงขลาว่า “เห็บพร้ากรายโต สันคมสมโอ ค้ำกัลบาหา” (กัลปี่ปิงหา) มีลักษณะตรงกันข้ามกับพร้าที่ปลายงอซึ่งเรียกว่า “อ้ายฮอ” ดังที่จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้

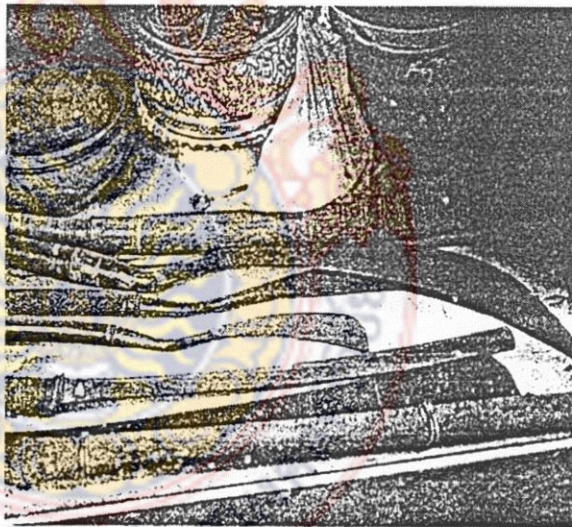

ลักษณะของพร้าชนิดที่เรียกว่า “อ้ายฮอ”

ร.ศ.128 ว่า “มีดเมืองนี้ (เมืองตรัง) มีชนิดหนึ่งเรียกว่า “อ้ายฮอ” เพราะหัวงอรูปร่างก็เทือก พร้าค้ำยาว ๆ หน่อ ยังมีอีกชนิดหนึ่งที่หน้าตาก็เหมือน “อ้ายฮอ” แต่หัวไม่งอ จึงเรียกว่า “ลีมฮอ”

2) พร้าบ้อง ใช้สำหรับตัด สับ

ฟัน เหลล กิ่งไม้ ต้นไม้เล็ก หญ้า เถาวัลย์ และวัสดุที่ใช้งานบ้าน พร้ามีลักษณะเป็นมีดชนิดหนึ่ง ซึ่งมีใบ มีสัน และมีปลาย ส่วนปลายของพร้าไม่เรียวยแหลม อย่างปลายมีด จึงไม่เรียกปลายพร้า กลับนิยมเรียกกันว่า หัวพร้า ส่วนโคนของตัวพร้าชนิดนี้จะตีให้เหล็กโค้งเป็นวงกลม มีรูสำหรับสอดค้ำเข้าได้พอดีแทนกันไปในตัว เรียกส่วนนั้นว่า “บ้อง” จึงเรียกพร้า

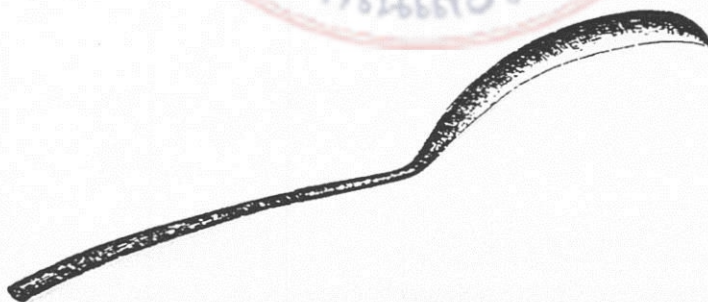

ชนิดนี้ว่า “พร้าบ้อง” มีอยู่ 2 ชนิดได้แก่ พร้าหัวงอ คือตรงหัวจะมีจะงอยโค้งเป็นขอลงมา จะงอยนี้ใช้สำหรับเกี่ยวหญ้า เถาวัลย์ ให้เข้ารวมตัวกันก่อนที่จะใช้คมพร้าหรือเครื่องมือมีคมอย่างอื่นสับให้ขาด พร้าหัวงอนิยมใช้กันสำหรับผู้ที่อยู่ตามป่า ตามสวนและไร่ เพราะดั่งอาศัยจะงอยของพร้าหัวงอใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้มาก พร้าอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า พร้าลีมง คือหัวที่พร้าไม่มีจะงอยโค้งลงมา เพียงแต่สันพร้าโค้งลงมาเล็กน้อยจนถึงหัวซึ่งบรรจบกับคมที่พุ่งตรงมาจากค้ำ พร้าลีมงจึงมีลักษณะของหัวคล้ายกับมีดโต้ (มีดอีโต้) แต่เล็กและยาวกว่ามีดโต้ พร้าลีมงจึงใช้สำหรับ สับ ฟัน

ตัด และเหลา เท่านั้น การเกี่ยวหญ้าหรือเถาวัลย์ทำไม่ได้ เพราะไม่มีจะงอยใช้งาน สำหรับด้ามของ
 พร้าบ้องทั้งพร้าหัวงอและพร้าลิ่มงอจะมีอยู่ 2 ตอน ตอนแรกตีเหล็กแผ่ให้แบนและยาวออกจาก
 ตัวพร้า ประมาณ 4-5 นิ้ว แล้วม้วนขอบเหล็กด้านยาวทั้ง 2 ข้างเชื่อมให้ติดกันภายในเป็นรูกลวงเรียวยาว
 จากริมนอกจนถึงตัวพร้า ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า บ้องพร้า เอาด้ามอีกตอนหนึ่งซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็ง
 เหลาให้กลมเรียวยาวประมาณ 3 นิ้ว สวมเข้าไปในรูกลวงของบ้องพร้าส่วนที่เหลือยื่นออกมาประมาณ
 11 นิ้ว เป็นด้ามสำหรับจับถือในการใช้งาน ความยาวของพร้าตั้งแต่ปลายด้ามถึงหัวพร้าประมาณ
 25 -26 นิ้ว

3) พร้าโอ ตัวพร้ายาวใหญ่ หัวพร้าไม่งอ ตัวพร้ายาว 16-18 นิ้ว กว้าง 3.0 – 3.5 นิ้ว
 คมพร้ายาวราว 10 นิ้ว ก้นยาวราว 4 นิ้ว สำหรับใส่เข้าไปในด้าม ด้ามทำด้วยไม้ไผ่ตันปล้องถี่โตพอ
 กำหลวมยาว 16-18 นิ้ว รวมความยาวทั้งสิ้นของพร้าประมาณ 35-40 นิ้ว

คำว่า “โอ” ตามความหมายของภาคใต้หมายถึง สวยงาม พร้าโอ คือ “พร้าที่สวยงาม”
 สมส่วนทั้งด้ามและตัวพร้า พร้าชนิดนี้นิยมลัดกันจนคมขาว ลัดเสร็จแล้วต้องลองกันริมผมจนคม
 กินผมและต้องถูอยู่เรื่อย ๆ ไม่ให้สนิมจับ แยกถือกลางแดดประกายวาววับทอดาจึงจะยอมรับกันว่า
 เข้ามาตรฐานเป็นที่ทรงงามแก่ผู้พบเห็นทั่วไป พร้าโอไม่นิยมถือด้ามคว่ำคมลงสู่พื้นแต่นิยมแบบให้
 หัวพร้าเลยไปข้างหลังและหงายคมขึ้น ถือกันว่าแบกพร้าโออย่างมีสง่า สำหรับหนุ่ม ๆ มักนิยมแบก
 พร้า โดยใช้มือข้างหนึ่งจับปลายด้ามพร้า หันสันพร้าเข้าหาต้นคอ คมออกนอก มืออีกข้างหนึ่ง
 จับหัวทางด้านสันพร้า เดินกางข้อศอกยึดคอก เรียกว่า “แบกพร้าบ้าหญิง” พร้าโอนอกจากใช้แบก
 หรือถือเพื่อเพิ่มความสง่างามให้แก่ผู้ถือแล้ว ยังใช้ฟันกันในเวลายกพวกปะทะกำลังในงานแข่งขัน
 แข่งโนรา หรืองานต่าง ๆ ที่มีผู้จัดขึ้นซึ่งมักถือเป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งว่า ผู้ที่โกธรรกันเมื่อพบกัน
 ในงานก็จะต้องตี แทะ ฟันกัน พร้าโอจึงมีบทบาทในการใช้ฟันคู่อริด้วย ส่วนการใช้ประโยชน์ใน
 การใช้งานอื่นๆ ไม่นิยม เว้นแต่พร้าโอเล่มนั้นเก่าคร่ำคร่า เจ้าของขาดความเอาใจใส่ในการลับ
 การตกแต่งมักจะมีสนิมจับเกรอะกรัง ก็จะเปลี่ยนฐานะเป็นใช้งานอื่น เช่น สับ ฟัน เหลา เรียก
 พร้าโอแบบนี้ว่า “โอการ” คือได้ทั้งความสวยงามและได้ทั้งใช้งาน

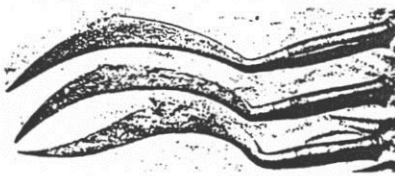
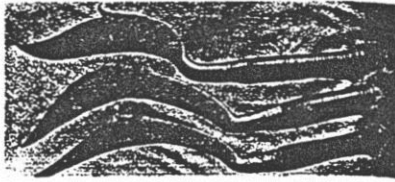
พร้าโอ

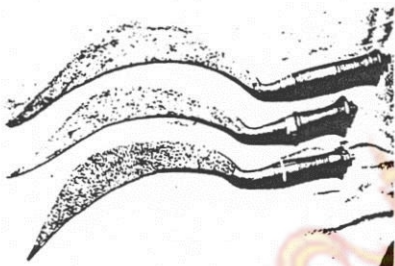
การใช้พืชนกที่เรียกว่า "ส้มกอ"
ตากเปลือกไว้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

พืชนก

4) พรำจะโหนง พรำจะโหนง และหรือมีดจะโหนง เป็นอาวุธชาวชนิกหนึ่ง เรียก
ตรงกันทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม พรำจะโหนงนี้มักใช้ตั้งแต่จังหวัดสงขลาลงมาถึงนราธิวาส

มีดจะโหนงชนิดคิ้ว ของนายสิน คารานัน
บ้านเลขที่ ๑๕ ถนนพนาเสนาห์ ตำบลบางนาค
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

มีดจะโหนงชนิดคิ้ว ของนายสิน คารานัน
บ้านเลขที่ ๑๕ ถนนพนาเสนาห์ ตำบลบางนาค
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

ถ้าด้ามยาวเรียกว่า “พรำจะโหนง” ถ้าด้ามสั้น เรียกว่า
“มีดจะโหนง”
พรำจะโหนงและมีดจะโหนงมี 2 ประเภท คือ ตัวผู้
และตัวเมีย การสังเกตว่าเล่มใดเป็นตัวผู้เล่มใดเป็นตัวเมีย
สังเกตความยาวของดาพรำและหงอนบนสันพรำ คือถ้าเป็น
ตัวเมียปลายจะไม่เซียดจะโค้งไปทื่อ ๆ ตัวผู้จะมีหงอนใหญ่
และม้วนเป็นขด แต่ตัวเมียจะมีหงอนเล็กและไม่ม้วนหรือ
ถ้าม้วนก็ม้วนอย่างเสียไม่ได้ ขาดความบึกบึนและสวยงาม
บางเล่มก็ไม่มีหงอนเสียเลย
ดาพรำจะโหนงส่วนที่ถัดจากคอพรำจะ โค้งเซียดไป
ทางด้านหลังเล็กน้อย แล้วปลายวกกลับมาทางด้านหน้า
ในลักษณะแบบ
พระจันทร์ครึ่งเสี้ยว และ
สันบนของพรำของพรำ
เลยจุดกึ่งกลางความยาว
ของดาพรำก่อนไปทาง
ปลายเล็กน้อยมีหงอนม้วนเป็นขดกลับมาทางด้ามพรำข้าง ๆ
หงอนมีการตบแต่งให้เป็นฟันเลื่อย 3-5 หยัก ทั้งนี้สำหรับใช้
แทงเข้าหน้าท้อง ฟันเลื่อยชุดนี้จะได้ทะลุทะลวงให้เป็นรูกว้าง
ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็เพื่อความสวยงาม คอพรำ
จะโหนงจะสั้นกว่าคอพรำธรรมดาที่ใช้งาน คือยาวไม่เกิน
3 นิ้วฟุตพอให้ผู้ผู้ใช้สอดนิ้วมือลงจับได้ทั้ง 4 นิ้วเท่านั้น ด้ามพรำ
จะโหนงจะสั้นมากประมาณไม่เกิน 6 นิ้วฟุต ไม่สมดุลกับดา
พรำ เพราะดาพรำบางเล่มยาวเกือบสองแฉับด้ามยาวแค่คืบเดียว
ด้วยลักษณะอย่างนี้ พรำจะโหนงจึงนำไปใช้งานอย่างอื่นไม่ได้ เพราะขาดคุณนำหนักที่ด้ามจะ
ประคองตัวคลาโดยจะถึงให้กลมแล้วเซาะร่องเป็นวงๆ แกะกระหนกคลาโดยแบบเครือเถาตาม
ความนิยมของไทยมุสลิม สำหรับไม้ที่จะนำมาประกอบเป็นด้ามพรำก็เสาะหาไม้ดี ๆ ประเภท
ไม้แก่น อันได้แก่ แก่นมะปริง แก่นหิย แก่นมะขาม แก่นขี้เหล็ก แก่นกระดิน เป็นต้น

เล่มที่ ๑ และ ๒ คือพรำจะโหนง เล่มที่ ๓ คือมีดจะโหนง

5) พรำโ เป็นอาวุธมีคมประเภทเดียวกับดาบ มีชื่อเรียกกันหลายชื่อเช่น พรำหัวตัด พรำลิ่มงอ ไทยมุสลิมเรียกว่า “ปาฆะปาฆะ”

คำว่า “โ” ตามความหมายของภาคใต้หมายถึงสวยงาม “พรำโ” คือพรำที่สวยงามสมส่วน ทั้งด้ามและตัวพรำ พรำชนิดนี้นิยมลับกันจนคมขาว ลับเสร็จแล้วก็ต้องลองกับริมผมจนคมกินเส้น ผมและต้องขัดถูอยู่เสมอไม่ให้สนิมจับ แเบกลีอกกลางแดดประกายวาววับทอดาจึงจะเป็นที่ยอมรับกันว่าเข้ามาตราฐานเป็นที่เกรงขามแก่ผู้พบเห็นทั่วไป พรำโไม่นิยมถือด้ามคว่ำลงสู่ดิน แต่นิยมแบกให้หัวพรำเลขไปข้างหลัง และหงายคมขึ้น จึงจะถือว่าแบกพรำโอย่างมีสง่า สำหรับคนหนุ่มมักนิยมแบกพรำโดยใช้มือข้างหนึ่งจับปลายด้ามพรำ หันสันพรำเข้าหาต้นคอ คมออกนอก มืออีกข้างหนึ่งจับหัวทางด้านสันพรำ เดินทางข้อศอกยึดดอก เรียกกันว่า “แบกพรำ บ้ำหญิง” พรำโนอกจากใช้แบกหรือถือเพื่อความสวยงามให้แก่ผู้ถือแล้ว ยังเป็นอาวุธสำหรับฟันกันในเวลาชกพวกปะทะกันในงานแข่งหนังหรือโนรา ซึ่งมักถือเป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งว่าผู้ที่โกธรรกันเมื่อพบกันในงานจะต้องตีแทงหรือฟันกันในงาน พรำโจึงมีบทบาทในการใช้ฟันคู่ริด้วยส่วนการใช้ประโยชน์อย่างอื่น ไม่นิยมเว้นแต่พรำโเล่มนั้นแก่คร่ำคร่าเจ้าของขาดการเอาใจไปปล่อยให้สนิมจับเกรอกรัง ก็จะเปลี่ยนฐานะไปใช้งานอื่น เช่น ใช้ตัด ฟัน หรือเหลา เรียกพรำโแบบนี้ว่า “โการ” คือได้ทั้งความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย

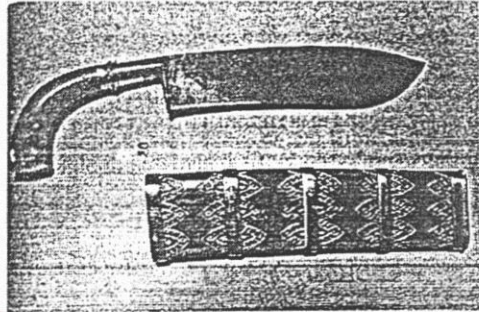
พรำโเป็นอาวุธและเครื่องใช้เฉพาะถิ่นในวงแคบ ๆ เท่านั้น ที่เห็นใช้กันจริงจังได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สตูล พังงา และสงขลา ส่วนจังหวัดใกล้เคียง เช่น สุราษฎร์ธานี ตรัง ภูเก็ต ระนอง กระบี่ ไม่ค่อยพบเห็นบ่อยนัก โดยเฉพาะทางใต้ตอนล่าง เช่น จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จะไม่ใช่เลย

บางท่านเชื่อว่า พรำโเป็นอาวุธของชาวสงขลาโดยเฉพาะ โดยผลิตขึ้นในที่ชุมชนโบราณบ้านโ (ปะโ) ก่อน จึงได้เรียกกันว่า “พรำโ” ชุมชนโบราณบ้านโนั้นอยู่ในเขตอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

4.1.3 มีด

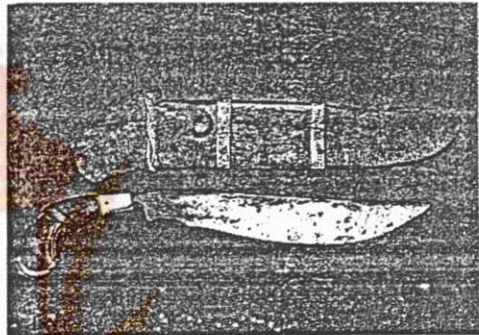
1) มีดขุด มีดขุด หรือมีดหลิ เป็นมีดที่ใช้ในการทำงานช่างแกะสลักหนัง กระจาด ประดับโลงศพและพนม เป็นต้น ตัวมีดทำด้วยเหล็กบางขนาดโตประมาณเท่าหัวแม่มือ ยาวราว 1.5 – 2.0 นิ้ว โคนมีดทำเป็นเคียวแหลมสำหรับปักยึดติดกับด้ามลักษณะด้ามทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ ยาวราว 2 นิ้วเศษ ปลายด้ามโค้งมนและโตกว่าส่วน โคนซึ่งยึดติดกับตัวมีด มีดขุดมี 2 ชนิด ชนิดแรก ปลายมีดแหลม ใช้แกะสลักกระหนกลายที่ละเอียดและโค้งมาก ๆ ชนิดที่ 2 ปลายค่อนข้างมน ใช้แกะตามแนวเส้นที่มีส่วนโค้งหรือหยักน้อยเวลาใช้มีดขุดแกะสลักจะใช้เขียงรอง

2) มีดคอก มีดคอก หรือ อ้ายคล็อก เป็นมีดเหน็บชนิดหนึ่งคล้ายมีดหมอ มีขนาดใหญ่ และมีฝักที่ทำด้วยไม้ แกะสลักเป็นลวดลายในตัว ตัวมีดมีสันหนาปลายใหญ่และเรียวไปทางด้าม น้ำหนักจึงตกอยู่ที่ส่วนปลายยาวประมาณ 7-10 นิ้ว กว้างประมาณ 3-4 นิ้ว ด้ามจะคดงอนิยมทำด้วยไม้ หรือเขาสัตว์ มีปลอกโลหะ ฝักทำด้วยไม้แผ่น 2 ซีก เสาะรอยและฝังเดือยประกบกัน ซีกหนึ่งแกะสลักเป็นรูปคล้ายหูช้างนูนยื่นออกมา ตรงส่วนสันใกล้ปลอกด้ามได้หูยื่นแกะสลักลายนูนอย่างประณีต

สวยงาม นิยมทำเป็นลายก้านขด

มีดคอกขนาดใหญ่มักเป็นของใช้ของควาญช้าง โดยใช้มีดคอกกล่าวฟันกิ่งไม้เล็ก ๆ ที่ช้างของตนเดินผ่านตลอด และยังใช้ฟันสับทางและใบมะพร้าวให้ช้างกินอีกด้วย

มีดคอกอีกชนิดหนึ่งลักษณะคล้ายกัน บางถิ่นเรียกว่า มีดอีโต้ เป็นมีดที่ใช้ในการทำครัว หรือใช้สับของที่ต้องใช้แรงมาก เช่น สับกระดูก ฟันปลาในน้ำ เป็นต้น

3) มีดเคียง มีดเคียง อ้ายเคียง ปลายเคียง ปลายเซียง หรือ มีดลวยไก่อ ก็ว่า เป็นมีดพกชนิดหนึ่ง มีหลายขนาด ขนาดเล็กที่สุดสามารถซ่อนในกระเป๋าสี้อได้ ขนาดใหญ่ที่สุดสามารถใช้ปาดคาลได้ ตัวมีดมีรูปคล้ายหางกะลวย (ขนหางไก่อตัวผู้ที่ยื่นยาวกว่าเพื่อน ตรงกับที่ภาษาถิ่นใต้เรียกว่า หางไซ) ด้ามนิยมทำด้วยเขาสัตว์หรือไม้ ถ้าทำด้วยไม้ มักแกะสลักหรือประคุดประคอยเป็นรูปต่าง ๆ อย่างสวยงาม ส่วนฝักทำเป็นแผ่นไม้ประกบกันอาจแกะสลักเป็นลวดลาย หรือปลอกเงินสวมรัดเป็นช่วง ๆ นิยมทำปลอกฝักและปลอกด้ามด้วยโลหะ หรือวัสดุอื่นที่เป็นชนิดเดียวกัน

ลักษณะของมีดคอกและปลอกมีดในรูปแบบที่แตกต่างกัน

4) มีดคิง มีดคิง หรือ มีดล่าดิ เป็นมีดปลายแหลมและยาวคล้ายดาบ แต่มีหงอนอยู่บนสัน ด้ามมักมีลวดลายสวยงามยาวประมาณ 1.5-2.0 ฟุต ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของคนในชนบทได้อเนกประสงค์ เช่น เป็นอาวุธประจำตัว เป็นอุปกรณ์ในการประมง โดยใช้ฟันปลาในน้ำ ใช้เป็นเครื่องมือช่างไม้ ฯลฯ คนหนุ่ม ๆ ในชนบทมักนิยมซื้อหา มีดคิงที่สวยงามมาเหน็บสะเอว

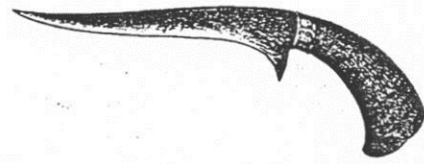
ใช้เป็นทั้งอาวุธและเครื่องประดับกายและมักนำไปประกวดประชันกัน มีดคิงที่นิยมว่าสวยงามนั้นจะต้องมีปลายแหลมหงอนยาวโค้งงอนเป็นลวดลาย ค้ำทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์แกะสลักลวดลายต่างๆ และอาจฝังมุกให้สวยงามด้วย สำหรับการเก็บรักษาจะต้องขัดให้มันวาวอยู่เสมอ

5) มีดเคียวไก่อ เป็นมีดชนิดหนึ่งที่ผู้ชายภาคใต้เกือบทุกท้องถิ่นในอดีตนิยมใช้เป็นมีดพกพาประจำตัวนอกเหนือจากการพกอาวุธชนิดอื่น มีดเคียวไก่อได้มาจากการสั่งทำตามโรงตีเหล็กซึ่งในอดีตมีอยู่เกือบทั่วไปตามในเมืองหรือย่านชุมชนใหญ่ ๆ

ลักษณะของมีดเคียวไก่อทำด้วยเหล็กเหนียว ฝังคมด้วยเหล็กกล้า ตัวมีดยาวประมาณ 6 นิ้ว ปลายโค้งงอนแหลมคล้ายเคียวไก่อ คมบาง สันมีดหนาไม่มาก ด้านโคนมีดตีเหล็กให้กลมยาวประมาณ 2 นิ้วครึ่ง เรียกว่า

“ก้นมีด” สำหรับใส่เข้าไปในค้ำ ซึ่งนิยมทำด้วยเขาควางขาวหรือเขาควางดำ หรือแก่นไม้ที่ผุคลาย เช่น แก่นมะปริง ประคูดู ไม้แก้ว ลักษณะปลายค้ำงอนเล็กน้อยพอเหมาะมือกำ มีปลอกทำด้วยหนังวัว ควางที่ยังไม่ฟอก หรือทำด้วยไม้ 2 ซีกประกบกัน ตกแต่งภายนอกปลอกอย่างสวยงามเป็นมัน บางรายใช้เงินแผ่นเหล็มปลอกและค้ำมีดเป็นช่วง ๆ หรือมีจะนั้นก็ใช้ใบตาลแก่ ย่านลิเภา หวายจักตอก ถักสวมรัดปลอกไว้อีกชั้นหนึ่ง ลักษณะของปลอกจัดทำตามตัวมีด มีดเคียวไก่อใช้พาโดยนิยมเหน็บไว้ข้างเอว หรือด้านหลัง หรือด้านหน้าแนวสะเอว ให้ปลายเฉียงออกข้าง ส่วนมากถ้าค้ำมีความสวยงามมากมักเหน็บให้หัวค้ำโผล่ออกเพื่อแสดงถึงความมีหน้ามีตาของเจ้าของด้วย ซึ่งเป็นค่านิยมของคนในสมัยนั้น มีอยู่บ่อยครั้งที่มีการแทงตายด้วยมีดเคียวไก่อ

6) มีดเค้ง มีดเค้ง หรืออ้ายเค้ง เป็นมีดยาว ตัวมีดคล้ายพริกทราย แต่สันแอ่นเชิดกว่าเล็กน้อย ส่วนที่ติดกับค้ำหนาเล็กและงอนไปข้างหน้า พองาม ค้อยแผ่กว้างและบางไปหาปลายโดยลำดับ ส่วนปลายสุดกว้างกว่าพริกทรายเล็กน้อย ปลายตัดเป็นเส้นโค้งเว้าเข้ามาคล้ายรูปนกกางปีก(กลับหัว) ปลายตัวมีดจึงมียอดแหลม 3 ยอด อยู่ตรงปลายสัน กลางปลายมีด และปลายคมมีด ยอดที่คมมีสูงกว่ายอดกลางและยอดที่สันมีดตามลำดับพองาม ค้ำนิยมทำด้วยปลายเขาควาง ปลายค้ำงอนไปข้างหน้าเล็กน้อย ขนาดของค้ำโตพอจับกระชับมือมีกเหลาแต่งค้ำด้านคมให้บางกว่าด้านสัน และให้โคนค้ำที่ฝังกันเล็กกว่าปลายค้ำพองาม

มีดเคียวไก่อ

มีดเค้ง

ผู้ชายในชนบทบางท้องถิ่น นิยมถือมีดอ้ายแดงเป็นอาวุธประจำตัว ซึ่งบางโอกาสอาจใช้งานถางหรือฟันได้ด้วย จึงมักเลือกหาเล่มที่ทั้งคมและรูปทรงสวยงาม บางเล่มเชื่อว่าเป็นมงคลนำโชคเข้ามาสู่เจ้าของ หรือช่วยให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง บางเล่มผู้ทำต้องประกอบพิธีกรรม ใช้โลหะผสมเพื่อให้เกิดความขลัง และอาจยกมอบให้สืบทอดกันเป็นมรดก

อ้ายแดงใช้งานที่ขย่งกันว่ามีความคมได้แก่ “อ้ายแดงน้ำน้อย” คือ อ้ายแดงที่ตีจากโรงตีเหล็ก บ้านน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพราะใช้เหล็กชั้นดี ตีดี มีความคมขย่งทนทาน และมีรูปทรงสวยงาม อ้ายแดงลักษณะคล้ายกับมีดจะดิงของชาวและมลายู

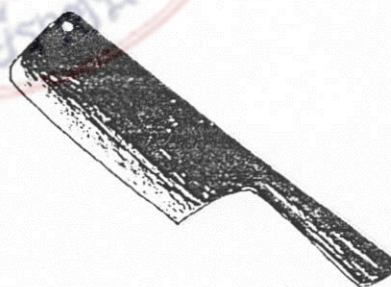
7) มีดดอก มีดดอก หรืออ้ายดอก คือมีดที่ใช้เหลาไม้ไผ่และหาวยเพื่อทำดอกใช้จักสาน เครื่องใช้ต่าง ๆ ลักษณะโค้งงอน ปลายแหลม และคอยาว มีด้ามซึ่งกึ่งถึงสวยงาม เวลาใช้เหลาดอก นิยมนั่งพับเพียบ และชันเข่าข้างเดียวกับมือที่ถือมีด แล้วโอบด้วยแขนข้างเดียวกัน เพื่อให้เข่าที่ชันอยู่นั้นช่วยกระชับมีดให้เหลาดอกได้คงที่ แล้วใช้มืออีกข้างหนึ่งถือดอกเพื่อเหลากับมีด โดยการดิงดอกไปตามที่ต้องการเหลา และมือที่จับมีดนั้นจะต้องใช้นิ้วช่วยประคองดอกเพื่อให้มีดเหลาดก และที่นิ้วชี้ของมือที่จับมีดมักต้องพันด้วยเศษผ้า เพื่อกันมิให้มีดหรือเสี้ยนของดอกบาดมือที่จับ

มีดดอก

มีดดอกมี 2 ชนิด คือ หางหงส์ อย่างหนึ่ง ชนิดนกแอ่นอีกอย่างหนึ่ง ชนิดหางหงส์มีตัวมีดหรือใบมีดใหญ่ สันหนา ด้ามมักทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้แก้ว ปลายด้ามตกแต่งให้เหมือนหางหงส์หรือหางเป็ด มีดดอกชนิดนี้ใช้ผ่าและกรีดไม้ไผ่ได้ด้วยเพราะสันหนาและตามีดยาว ส่วนชนิดนกแอ่นใบมีดเล็กและมีปลายแหลม ด้ามมักทำด้วยเขาควางโค้งงอปลายเล็กเรียวยาวมีขนาดเล็กกว่าชนิดหางหงส์ ใช้เหลาได้อย่างเดียว ใช้ผ่าและกรีดไม้ไผ่อย่างชนิดหางหงส์ไม่ได้

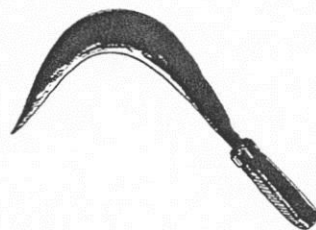
8) มีดโต้ มีดโต้ หรือไอ้โต้ เป็นมีดขนาดใหญ่ มีลักษณะใบมีดมีคมตรงจากกันมีดจนถึงปลายใบมีด ซึ่งมีลักษณะผิดกับมีดชนิดอื่น ซึ่งปลายไม่แหลมแต่ป้าน เป็นหน้าตัดตรงขึ้นบนต่อเป็นสันมีดหนาโค้งลาดลงมาถึงกันซึ่งเรียวยาวแหลมสำหรับเสียบไปในด้ามไม้ มีดโต้ นอกจากมีลักษณะดังกล่าวแล้วยังเป็นมีดที่คมมาก

มีดโต้

เพราะคมฝังเหล็กกล้า จึงทนทานต่อการใช้งานที่เกี่ยวกับการสับเนื้อหมู ไก่ ปลา ที่มีกระดูกและ
 ก้างแข็ง และยังใช้ผ่า สับ ฟันไม้ ปอกมะพร้าว แทนขวานได้ดีในบางโอกาส ในปัจจุบันมีคได้
 ไม่ค่อยมีใช้ เปลี่ยนมานิยมมีดปังตอแทน

9) มีดทับ มีดทับ หรือที่ในภาษามลายูถิ่นเรียกว่า
 ซาคะ เป็นมีดชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันมากแถวจังหวัดปัตตานี
 นราธิวาส ลักษณะคล้ายเคียว แต่สั้นกว่า ส่วนคมกว้างและ
 โค้งงอน้อยกว่า ส่วนคมจะยาวประมาณ 10-12 นิ้ว
 กว้างประมาณ 1.5-2.0 นิ้ว ปลายแหลม บางทีเรียกมีดงอ
 ตามลักษณะโค้งงอของมีดค้ำเป็นค้ำไม้ขนาดพอเหมาะมือ
 มีดทับนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเพราะใช้งานได้สารพัด

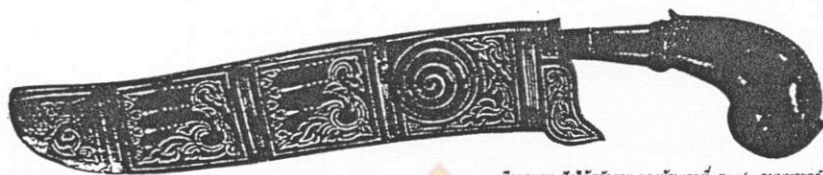
มีดทับ

ประโยชน์ เช่น เกี่ยวข้าว เกี่ยวหญ้า ปาดตาล เกี่ยวซัง เกี่ยวกระจูด เป็นต้น

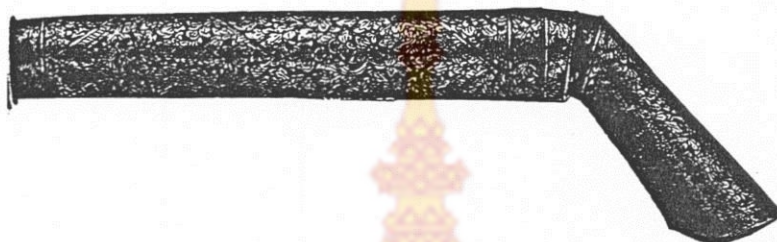
10) มีดบาแคะ เป็นมีดพกชนิดหนึ่ง เอาแบบมาจากมลายู ภาษามลายูเรียกว่า Badek
 ใช้พกติดตัวเพื่อการต่อสู้และเชื่อว่าบางเล่มสามารถป้องกันภัยอันตรายทำให้แคล้วคลาดจาก
 สิ่งอัปมงคลทั้งปวง ชาวภาคใต้สมัยก่อนทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมนิยมใช้มีดบาแคะเป็นอาวุธ
 ประจำตัวพอ ๆ กับนิยมการใช้กริช สำหรับไทยพุทธนั้นนิยมใช้กันทั้งชายและหญิง นายหนังตะลุง
 นิยมใช้มีดบาแคะมากกว่ากริช เพราะสามารถใช้ตัดหยวกกล้วยที่ใช้สำหรับปักรูปตอนแสดงเพื่อ
 ผิงหมากพุดที่ปลุกเสกผู้ใจคนดู และกันฝ่ายตรงกันข้ามทำอาถรรพณ์ โดยเฉพาะเมื่อเล่นแก้บนมัก
 ใช้มีดบาแคะสำหรับตัดเหมฺรย ให้แก่เจ้าภาพด้วย หมอกกลางบ้านที่ใช้เวทมนต์คาถาในการประกอบ
 พิธีกรรมก็นิยมใช้มีดบาแคะประกอบพิธีกรรมบางอย่าง เช่น พิธีโกนผมไฟ การขับไล่เสนียด ทำพิธี
 ตัดไม้ข่มนาม เป็นต้น

ตัวมีดบาแคะจะมีการเลือกใช้เหล็กพิเศษผสมเพื่อให้ได้คุณลักษณะและมีความขลัง
 เช่นเดียวกับกริช ค้ำและฝักมักประดิษฐ์รูปทรงและลวดลายอย่างประณีตสวยงาม ที่ทำด้วยเขาสัตว์
 หรือเขี้ยวของสัตว์ก็มี ทำด้วยเงินหรือทองผสมก็มี ทำเป็นแบบถมเงินหรือถมทองก็มี

มีดบาแคะ ของนายวันอุดมาน สาณะ
 (ให้สังเกตลักษณะของเนื้อเหล็กและลายที่ตัวมีด)

มีดบาดตะ ผักไม้ตัดกล้วย ของบ้านเลขที่ ๕๐๐/๒ ถนนพระคลัง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

มีดบาดตะ ค้อนและฝักกมทอง
ที่เก็บ : พิพิธภัณฑ์วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

11) มีดปาดตาล มีดปาดตาล หรือ มีดตัดตาล เป็นมีดที่ผู้ประกอบอาชีพทำน้ำตาลใช้ปาดหน้าตาล มีดนี้ช่างพื้นเมืองทำขึ้นโดยนิยมใช้เหล็กที่มีความแข็งแรง และเหนียวเป็นพิเศษ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “เหล็กกล้า” มีดปาดตาลมีลักษณะคล้าย “มีดคอก” ตัวมีดบางกว่ามีดคอก มีความคมเป็นอย่างดี มีด้ามทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ ลักษณะโค้งพอมือเหมาะกับการจับ มีฝักทำด้วยไม้หรือทำอย่างง่าย ๆ ด้วยกาบหมากพับได้ขนาดพอดีสอดเก็บมีดเข้าได้พอดี เจ้าของตาลบางคนอาจเลือกซื้อมีดจากท้องตลาดที่มีลักษณะและมีความคมเช่นเดียวกับมีดปาดตาล มีดปาดตาลนอกจากจะใช้ปาดตาลแล้ว ชาวบ้านยังนิยมใช้ฆ่าเหาะเนื้อสัตว์ และใช้พกติดตัวเป็นอาวุธอีกด้วย

12) มีดฝานหอย เป็นมีดที่ช่างพื้นบ้านทำขึ้นมีลักษณะพิเศษ เหมาะสำหรับฝานหรือหั่นหอยกล้วยออกเป็นชิ้นบาง ๆ เพื่อนำไป “เซ” หรือ “เซ” คือทำให้ละเอียด เป็นอาหารเลี้ยงหมู มีดฝานหอยมีลักษณะบาง ยาวประมาณ 2 ฟุต ตัวมีดมีลักษณะโค้งเล็กน้อย ปลายทั้ง 2 ข้างมีด้าม เวลาใช้จะต้องนั่งคล่อมหอย มือจับด้ามทั้ง 2 ข้าง ควบคุมไม่ให้มีดฝานท่อนหอยหนาเกินไป มีดฝานหอยจะต้องลับให้มีความคมอยู่เสมอ

มีดฝานหอย

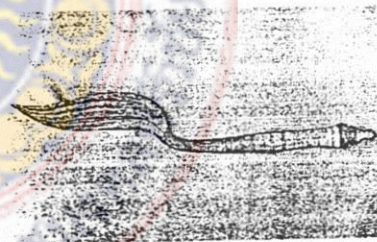
ตัวอย่างมีดชนิดต่าง ๆ ที่จัดแสดง ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา

มีดดอก ๑. มีดดอกใหญ่ หรือมีดดอกเพชร ๒. มีดดอกรูปแบบมลายู (ปิรามมลายู) ๓. มีดดอกรูปแบบไทย ๔. มีดดอกรูปแบบไทย

13) ดอกเพชร,มีด ดอกเพชร มีดดอกใหญ่ มีดดอกโอ ก็เรียกเป็นมีดดอกขนาดใหญ่ รูปแบบของใบมีดจะมีรูปทรงเหมือนกับมีดดอกขนาดเล็กที่ใช้เหลาดอกในภาคใต้ตอนล่าง (มีดดอกแบบมลายู) แต่มีดดอกเพชรจะมีขนาดใหญ่กว่ามีดดอกเล็กประมาณสองถึงสามเท่าตัว ความกว้างของใบมีดประมาณ 5-8 เซนติเมตร ความยาวโดยรวมวัดจากปลายด้ามถึงปลายใบมีดประมาณ 35-45 เซนติเมตร ใบมีดนิยมทำจากเหล็กประสมเนื้อลายมีดนี้พบว่ามีทั้งแบบที่มีหงอนบนสัน (ตัวผู้) และแบบที่ไม่มีหงอน (ตัวเมีย) ด้ามของมีดจะทำจากไม้หรืองา โดยนำมาเกลึงเป็นรูปทรงหัวมีดทรงมันซ์ศิลปะภาคใต้ตอนล่าง รูปแบบเดียวกับด้ามของพร้าจะ โหนง

มีดดอกเพชร ใบมีดมีหงอนตัวผู้

มีดชนิดนี้จะใช้ถืออวดความสวยงาม และใช้เป็นอาวุธป้องกันตัว เช่นเดียวกับพร้าโอจะไม่นำมาใช้เหลาดอก เช่น มีดดอกทั่ว ๆ ไป

๑. พร้าเมืองศรี ๒. ลูกขวานบินยามานี (สำโฆหวาน)
 ๓. มีดตาคิน ๔. มีดตั้งหรือย้ายแฉ่ง (กะแฉ่ง)

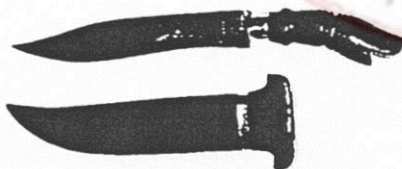

มีดเคียงหรือมีดลูกหมากรุก (ปีฆาบาตรี) ขนาดต่างๆ

มีดเคียงหรือมีดลูกหมากรุก เมื่อถอดจากฝัก

มีดเคียงหรือมีดลูกหมากรุก เมื่อสวมฝัก

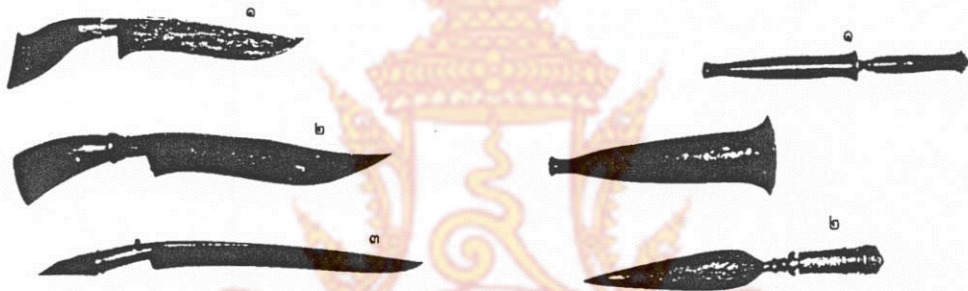
มีดปลายเขียงหรือมีดชายธง

๑. มีดบานตะ และ ๒. มีดเอื้อซ่อนเล็บ (ประกอบอยู่ในฝักมีดบานตะ)

หอกแบบต่างๆ

๑.-๒. มีดชาบอง ๓. มีดบาแคะ

๑. หอกพะดงค้ำสั้น ๒. หอกใบข้าวค้ำสั้น

มีดเคียงหางไก่ (มีดเรื้องงแบบสุมาตรา)

มีดเคียงหรือมีดถูกหมาด (ปีชามาคิม)

๑. กริช ๒. มีดหมอ ใช้ในพิธีกรรม

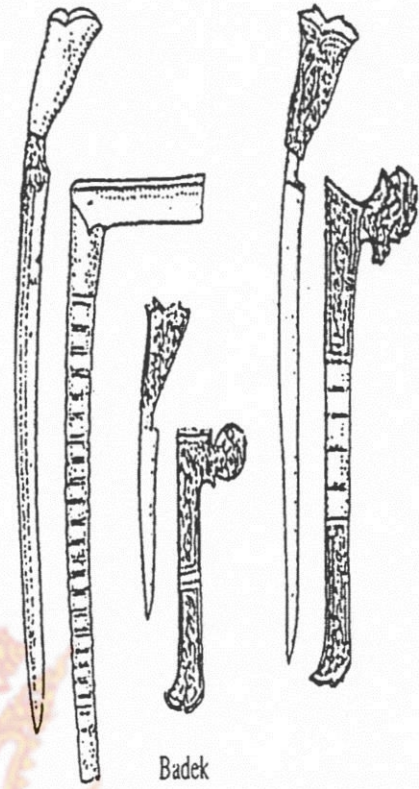
มีดเคียงไก่หรือมีดหางใจ

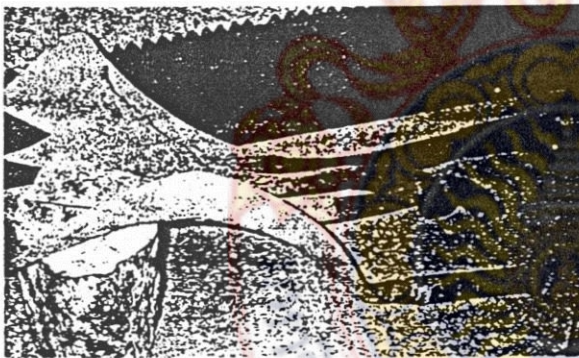
มีดพก หรือมีดเหน็บ ทำด้วยหางกระบะ

จะเข้ และเซิ้ง ช่างตีมีดฝีมือดีคนหนึ่ง ในจังหวัดปัตตานี

Badek

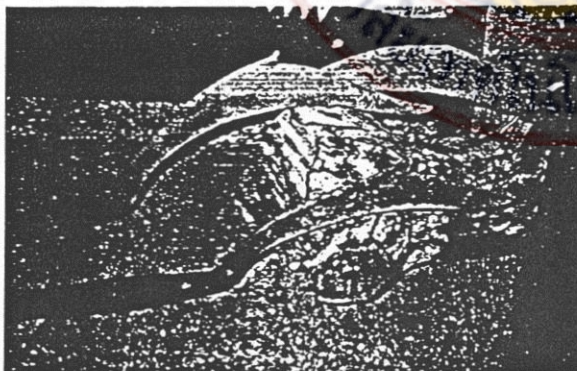

มีดจะโหนด มีดคิง และข้าวแตง

Pedang

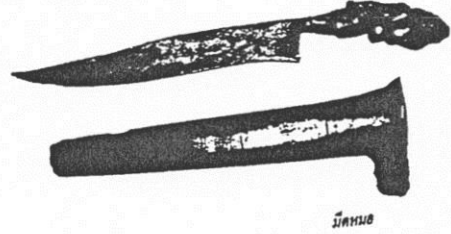
Lawi ayam

มีดจะโหนด ชนิดคั่วผู้และคั่วเมีย

มีดแบบต่างๆ ของชาว-มลายู

14) มีดหมอ มีดหมอ หรือ มีดพระพุทธรินศร์ ก็ว่า เป็นมีดของหมอไสยศาสตร์ ผู้ทำพิธี หมอถือว่าเป็นตัวแทนของครุหมอ และใช้งานในการประกอบพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีซาเรื่อน พิธีสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น ลักษณะเป็นมีดเหน็บ ปลายแหลมยาวประมาณ 1 ฟุต มีฝักทำด้วยไม้สำหรับสวมเพื่อสะดวกในการใช้เหน็บที่สะเอวแล้วนำไปใช้ต่างสถานที่และป้องกันไม่ให้บาดผู้ใช้ได้ง่ายด้วย ค้ำของมีดทำด้วยไม้และแกะสลักเป็นรูป

มีดหมอ

พระพิฆเนศวรนั่งคุกเข่าหันหน้าไปทางคมของมีด และมีรูปเทพนมซึ่งบางคนเรียก “พระพุทธรินา” ยืนหันหลังติดกับหลังของพระพิฆเนศวร โลหะที่ใช้ตีมีดชนิดนี้ นิยมใช้โลหะตามตำราสร้างพระพุทธรูปผสมกัน คือ เหล็ก ปรอท ทองแดง เงิน และทองคำ เรียกว่า “เบญจโลหะ” หรือถ้าเพิ่มอีก 2 ชนิด คือ จ้าว (ข่จาก “จ้าวน้ำเงิน” ซึ่งเป็นแร่ชนิดหนึ่งสีเขียวเป็นสีน้ำเงิน) และสังกะสีเรียกว่า “สัตตโลหะ” หรือถ้าเพิ่มอีก 2 ชนิด คือ ชิน และบริสุทธี (ทองแดงบริสุทธี) เรียกว่า “นวโลหะ” ทั้งนี้ถือว่าถ้ายังมีโลหะผสมมาก มีดหมอก็ยังมีความศักดิ์สิทธิ์มาก แต่ถ้าหาโลหะอื่นได้ไม่ครบตามตำราก็อาจใช้เหล็กที่มีอาถรรพณ์อยู่แล้วผสมกัน เช่น เหล็กจากยอดเจดีย์หัก สันมีดพร้าหัก และตะปูที่ใส่ตอกโลกศพมาแล้ว เป็นต้น

ประโยชน์ของมีดหมอ ใช้วางเป็นเครื่องบูชาคล้ายเป็นตัวแทนของครุหมอ และใช้ในการตัดสายสิญจน์ใบคา ตัดใบมะพร้าวเป็นรูปฉัตร 5 ชั้น ในพิธีซาเรื่อน และอาจใช้พกเป็นอาวุธได้ด้วย

15) มีดหับ มีดหับ หรือมีดพับ เป็นมีดปลายแหลมขนาดเล็ก ที่สามารถพับเก็บไว้ในส่วนค้ำได้เมื่อเลิกใช้ มีดหับมี 2 ชนิด ชนิดแรกคือ มีดหับธรรมดา เวลาต้องการใช้ จะอาศัยปลายนิ้วจับดึงตัวมีดออกมา อีกชนิดหนึ่ง คือ มีดหับสปริง เวลาใช้จะกดหัวแม่มือตรงขึ้นโลหะที่ห้อยเป็นบานพับอยู่ที่ส่วนค้ำตัวมีดจะสปริงออกอย่างรวดเร็ว นักเรียนสมัยหนึ่งนิยมพกมีดหับติดตัวไปโรงเรียนเพื่อใช้สำหรับเหลาดินสอ ปอกผลไม้ และวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่สมัยนั้น นิยมพกติดตัวเป็นอาวุธป้องกันตัวสมัยต่อมา มีดหับได้พัฒนาไปเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่พับเก็บได้โดยมีทั้งเครื่องเจาะ ที่เปิดฝาจุกขวด ที่เปิดอาหารกระป๋อง เป็นต้น

16) มีดอ้ายงอ มีดอ้ายงอ มีดงอ อ้ายงอ พร้าห้วงอ ก็ว่า เป็นมีดชนิดหนึ่ง คนภาคใต้ทั่วไปออกเสียงเป็น “อ้ายฮอ” นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในเขตจังหวัดตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช สตูล และจังหวัดใกล้เคียง ลักษณะพิเศษของมีดพร้าชนิดนี้คือที่หัวหรือที่ปลายสุดงอโค้งลงเป็นจะงอย ไม่ทู่เหมือนอีกชนิดที่ชาวภาคใต้ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดตรัง พัทลุง เรียกว่า “อ้ายลีมงอ” คำเรียก “อ้ายงอ” และ “อ้ายลีมงอ” นั้นมาจากลักษณะพิเศษที่หัวของมีดพร้าทั้ง 2 นั้นเอง

17) ชะนาก, มีด

มีดชะนาก หรือ ชะน็อก ไทยมุสลิมเรียกว่า “ปีซาอาน้ำะ” เป็นมีดเหน็บมีรูปร่างที่ไม่เหมือนกับบรรดามีดเหน็บทั่ว ๆ ไป คือ ตามีดจะโค้งงอนยาวและปลายแหลมเชิดขึ้น รูปแบบของมีดชะนากมี 2 แบบ คือ แบบเล็กที่มีหงอน (เป็นหงอนแบน ๆ ตั้งขวางสันมีด) และแบบใหญ่ที่ไม่มีหงอน แบบเล็กตามีดจะมีขนาดความกว้างประมาณ 1-2 เซนติเมตร ความยาวประมาณ 15-20 เซนติเมตร แต่แบบใหญ่ความกว้างของคมมีดจะกว้างมาก (พอ ๆ กับพริ้วจะโหนง) คือกว้างประมาณ 5-8 เซนติเมตร ยาวประมาณ 18-20 เซนติเมตร ใบมีดจะทำจากเหล็กผสม โดยนำเหล็กต่าง ๆ ที่เชื่อว่า มีความขลังมาตีผสมกันส่วนของฝักและด้ามก็จะสร้างขึ้นมาจากความพิถีพิถันงดงามสำหรับฝักนิยมใช้ไม้ที่มีลายมาประกอบ เช่น ไม้ประดู่ลาย ไม้มะม่วงป่า ไม้จำปา แล้วแกะกระหนกลวดลายอย่างสวยงาม ส่วนด้ามนั้นนิยมใช้ 2 แบบ คือ ถ้าทำด้วยกระดูกปลา งาช้าง เขาสัตว์ ก็จะแกะเป็นพระพิฆเนศปิดตาในครรรค์ หมายถึงแกะเป็นเด็กที่อยู่ในท้องแม่ นั่งยอง ๆ แล้วสอดมือทั้งสองข้างเข้าใต้ขาพับยกขึ้นไปปิดหน้าไว้ทั้ง 2 มือ อีกแบบจะทำด้ามมีดด้วยแก่นไม้แข็ง ๆ เป็นต้นว่า แก่นมะปริง แก่นขี้เหล็ก แก่นสะตอเบา (กระถิน) แก่นมะขาม ด้ามชนิดนี้จะกลึงให้กลมมีลวดลายเป็นปล้อง ๆ ตอนท้ายจะกลึงเป็นรูปหัวเม็ดทรงมัทน์ คล้ายเทริด โนราหรือชฎา ความยาวของด้ามประมาณ 10-15 เซนติเมตร บางเล่มเจ้าของรักมากก็จะประดับประดาด้วยอัญมณี เงิน ทอง นาก ที่ด้ามด้วย

ด้ามพระบรมมีดชะนากที่มีการแกะสลักอย่างสวยงามที่พื้นและด้าม

แบบ ๒๒-๑๖๒

มีความเชื่อกันว่ามีคนชนกได้ก่อกำเนิดขึ้นที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จึงมีชื่อว่าชนก มีคนชนิดนี้มีการใช้กันอย่างกว้างขวางในอำเภอจะนะ เมื่อสัก 60-70 ปีก่อนโน้น การใช้ก็ไม่ได้นำไปใช้งานแบบธรรมดาทั่ว ๆ ไป แต่จะใช้ในงานพิธีกรรมหรือประเพณีเป็นครั้งคราว เช่น พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ของพวกนายมนต์หรือลิมนต์ หรือโต๊ะคริม หรือตายยผีลง หรือใช้ในพิธีกรรมฆ่า

ควายเผือก ฆ่าแพะเพื่อประกอบพิธีกรรม หรือใช้เป็นมีดหมอเหน็บสะเอดติดตัวในขณะที่ประกอบพิธีทำนํ้ามนต์เพื่อรักษาคนป่วย ใช้พกติดตัวเป็นเครื่องรางของขลัง อีกกระแสหนึ่งทางไทยพุทธเชื่อว่ามีคนชนกเป็นมีดของชาวฮินดูและเขมรฮินดูนำเข้ามาจากประเทศอินเดีย และจะเหน็บขณะทำพิธีทางไสยศาสตร์ ดังนั้นจะเห็นว่าที่ด้ามจึงนิยมแกะเป็นพระพิฆเนศหรือเทพองค์อื่นๆ มีคนชนกจึงถือว่าเป็นของขลัง มีคนชนิดนี้เท่าที่พอมิให้พบเห็นอยู่บ้างก็มักจะพบในหมู่ผู้มีอาชีพเป็นหมอจับช้าง หมอไสยศาสตร์บางคนชาวพัทลุงและชาวสงขลาบางอำเภอเรียกมีดชนิดนี้ว่า “มีดนอก” บ้าง “มีดโครงควาย” บ้าง ที่เรียกมีดนอกก็เพราะบนสันมีดมีหงอนขึ้นเป็นหงอนนั่นเอง และที่เรียกว่ามีดโครงควายเพราะเหตุที่ตาของมีดโค้งคล้ายซี่โครงควายจริง ๆ

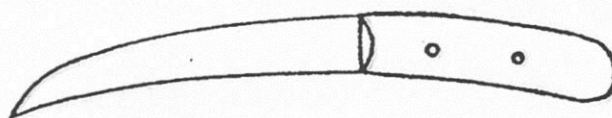
4.2 มีดในภาคกลาง

1) มีดกราย มีดขนาดใหญ่ ใบมีดเพรียวยาว คล้ายดาบ หัวตัด ส่วนด้ามมักทำเป็นบ้องติดอยู่ในตัวมีด มีดกรายนี้ บางทีเรียกว่าพร้ากรายก็มี สมัยก่อนนิยมถือติดมือเป็นอาวุธป้องกันตัวเมื่อออกไปไกลบ้าน

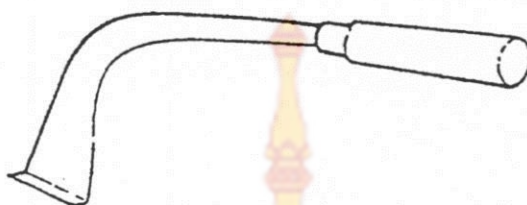
มีดกราย

2) มีดกรีดกล้วย มีดขนาดเล็ก ใบมีดรูปยาวเรียว ปลายแหลมโค้งงอลง ด้ามทำด้วยไม้ เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันแพร่หลายในหมู่ผู้ค้ากล้วยปิ้ง กล้วยเผา ใช้สำหรับกรีดเปลือกกล้วยหักมุกกล้วยน้ำว้าปิ้งหรือเผาไฟ เป็นต้น

มีดกรีดกล้วย

3) มีดกรีดขาง มีดขนาดกลาง ใบมีดเป็นรูปโค้งค้อมคล้ายเกี่ยวเกี่ยวข้าว แต่ส่วนปลายตัดและงอกลับขึ้นเล็กน้อยด้ามทำด้วยไม้ ใช้กรีดเปลือกต้นยางพาราเพื่อเปิดผิวลำต้นให้น้ำยางตกลอกมา

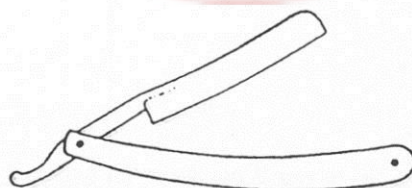
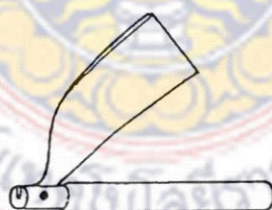
มีดกรีดขาง

4) มีดแกะ มีดขนาดเล็ก ใบมีดแบนยาว ส่วนปลายตัดเฉียง ส่วนคมของมีดอยู่ตรงปลายที่ตัดเฉียงนี้ มีด้ามทำด้วยไม้ มีดแกะเป็นเครื่องมือสำหรับช่างแกะไม้ แกะสลักลวดลายทั่วไป

มีดแกะ

5) มีดโกน มีดขนาดเล็ก ใช้สำหรับโกนผม โกนหนวดเครา เป็นต้น มีดโกนอย่างเก่าทำรูปร่างคล้ายกับมีดโต้ สันหนา คมบาง มีฝักทำด้วยไม้ รูปร่างคล้ายแท่งดินสอดำเจาะร่องตามยาว ปิดหุ้มส่วนคม มีดโกนอย่างใหม่ทำใบมีดเป็นรูปแบนยาวสันค่อนข้างหนา คมบาง ปกติจะพับเก็บอยู่ในฝักรูปร่างคล้ายตัวแขก มีดโกนอย่างนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มีดโกนโมกุล

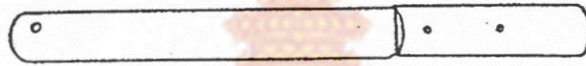
มีดโกน

6) มีดขอ มีดขนาดใหญ่ยาวประมาณ 1 ศอก หรือกว่านี้เล็กน้อย ใบมีดแบนยาว ส่วนปลายทำเป็นของอลง ด้ามโดยมากทำเป็นบ้องต่อออกแต่โคนมีด ด้ามทำด้วยไม้ก็มี มีดชนิดนี้ใช้สำหรับตัด ลิด หรือรานกิ่งไม้ บางแห่งเรียกว่า พร้าขอ

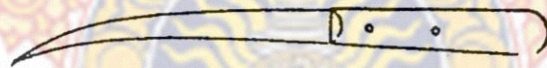
มีดขอ

7) มีดควั่นอ้อย มีดขนาดกลาง ใบมีดแบนยาว ปลายมน เจาะรู ๆ หนึ่งใกล้กับปลายมีด สำหรับสอดเหล็กเป็นสลักให้ติดกับเหล็กที่ควั่นอ้อย ส่วนด้ามมีดทำด้วยไม้ ใช้ควั่นอ้อย

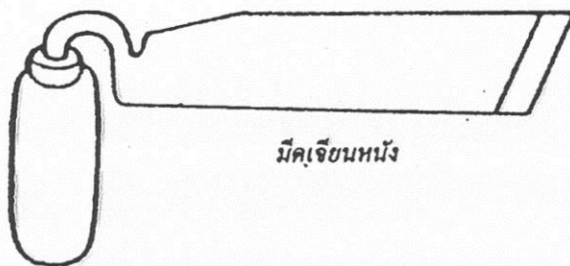
มีดควั่นอ้อย

8) มีดควั่น มีดขนาดเล็ก ใบมีดรูปยาวรีคล้ายใบหญ้าปลายโค้งเล็กน้อย ปกติทำด้วยเหล็ก ที่ทำด้วยทองเหลืองก็มี ส่วนด้ามทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ มีดชนิดนี้ใช้ปอก จัก ควั่น ผลไม้ มีมาแต่โบราณ เป็นคู่มือของผู้หญิงที่มีความสามารถในการช่างเจียน จักเครื่องสด ได้ใช้แสดงฝีมือ ลายมืออวดผู้คนในโอกาสต่าง ๆ

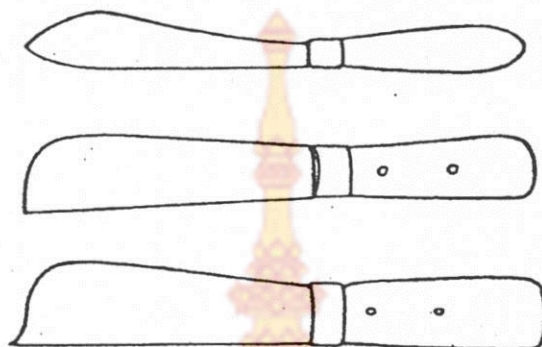
มีดควั่น

9) มีดเจียนหนัง มีดขนาดย่อม ใบมีดรูปร่างแบนยาว ส่วนปลายตัดแหลม คมของมีดอยู่ตรงส่วนนี้ ส่วนโคนมีก้านงอกคล้ายคอห่านสอดติดกับด้าม ไม้ขนาดพอมือกำได้ถนัด ตัวด้ามจะขวางกับใบมีด มีดชนิดนี้เป็นเครื่องมือสำคัญของช่างหนัง หรือ ช่างทำรองเท้า ใช้สำหรับตัดเจียนหนังสัตว์

มีดเจียนหนัง

10) มีดเจียนหมาก มีดขนาดเล็ก ใบมีครูปยาวรี ปลายเสี้ยวค้ำมักทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ คนแต่ก่อนใช้ฝานและเจียนหมากสำหรับกินกับพลู มีดเจียนหมาก ไม่จำกัดอยู่จำเพาะแต่ใช้เจียนหมากเท่านั้น อาจใช้ในการอื่นได้ตามสมควร

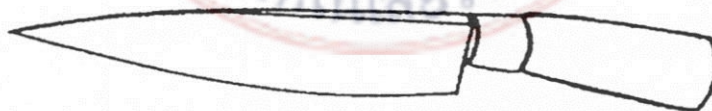
มีดเจียนหมาก

11) มีดชายธง มีดขนาดย่อม ใบมีดเป็นรูปสามเหลี่ยมอย่างชายธงโบราณ ปลายแหลม ขนาดปกติยาวประมาณ 1 คืบ ค้ำมักทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ขนาดสั้นพอทำได้ ผู้ชายตามชนบทนิยมพกเป็นอาวุธ

มีดชายธง

12) มีดชูย มีดขนาดย่อม ใบมีดรูปร่างคล้ายลำดัวปลา ลิ่นหมา ปลายแหลม สันหนา คมบาง ขนาดปกติยาวประมาณ 1 คืบ ค้ำมักทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ เป็นอาวุธที่พวกผู้ชายตามชนบทนิยมพกติดตัวเมื่อออกนอกบ้าน

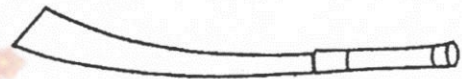
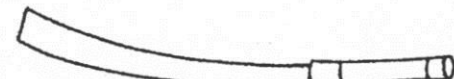
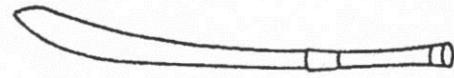
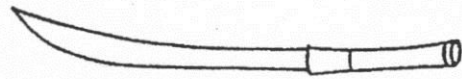
มีดชูย

13) มีดดาบ มีดขนาดใหญ่ ใบมีด
รูปร่างแบนยาว สันตรง โคนหนา ตรงปลายบาง
คมบาง โคนใบดาบมักแคบ ส่วนปลายกว้าง

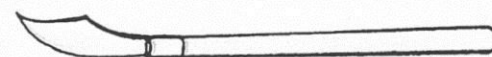
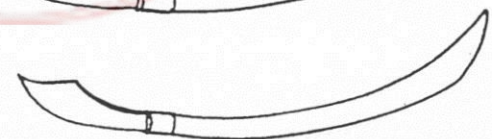
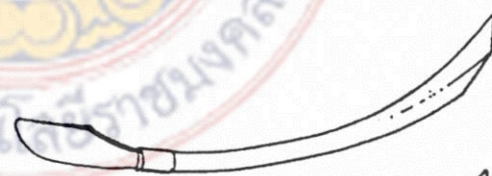
ขนาดความยาวปกติตามขนบนิยมของไทย
ประมาณ 1 ศอกกำ ส่วนยาวของด้ามต่างหาก
ส่วนด้ามมีดดาบมักทำด้วยไม้หรือ
หุ้มด้วยโลหะรูปพรรณส่วนปลายดาบมีที่ทำ
ลักษณะต่างๆ กันเป็นหลายอย่าง คือ ทำปลาย
แหลมเรียวจนขึ้นเล็กน้อย เรียกว่า มีดดาบ
หัวปลาชิว ทำปลายมนค่อนข้างแหลม เรียกว่า
มีดดาบหัวปลาหลด ทำปลายตัดขวางเรียกว่า
มีดดาบหัวตัด ถ้าทำปลายตัดเฉียงปิดไปทาง
ปลายมีด เรียกว่า มีดดาบหัวเปลี่ มีดดาบอย่าง

ไทยไม่นิยมทำกะบังติดตรง โคนใบดาบเช่นดาบญี่ปุ่น ปกติมีดดาบของคนในพื้นที่บ้านไม่นิยมเก็บ
โดยสอดใส่ไว้ในฝัก มีดดาบของทางราชการเท่านั้นนิยมเก็บโดยสอดอยู่ในฝัก ทั้งนี้เนื่องด้วย
ฝักดาบเป็นเครื่องสำคัญและศักดิ์ของผู้ได้ถือดาบของราชการด้วย มีดดาบเป็นอาวุธสำหรับมือ
ของชายชาติตรีโดยตรง ใช้ฟันแทง เป็นต้น อนึ่ง การถือดาบแต่ก่อนมีธรรมเนียมเป็นข้อกำหนดห้าม
ไว้ต่าง ๆ เช่น ชาวบ้านที่มีได้รับพระราชทานดาบของหลวงให้ถือ จะถือดาบไปในที่สาธารณะ
ไม่ได้ หากจำเป็นจะต้องพาเอามีดดาบติดตัวไปด้วย สอดไปในฝักไม่ได้ต้องพันมีดดาบด้วยผ้า
ให้มีด ข้าราชการที่ได้ถือมีดดาบของหลวงจะถือดาบล่วงเข้าไปในเขตพระราชฐานไม่ได้ หรือ
ข้าราชการที่ถือดาบของหลวง จะถอดมีดดาบออกจากฝักในที่สาธารณะโดยไม่มีเหตุจำเป็นไม่ได้
และถ้าถูกละเมิดถอดมีดดาบของหลวงทำร้ายข้าราชการด้วยกัน มีโทษเท่าสถานขบด เป็นต้น

14) มีดดอก มีดขนาดย่อม ใบมีด
รูปร่างป้าน ๆ สันหนา คมบาง ด้ามทำด้วยไม้
ขนาดยาว เหลาตรงปลายด้ามให้งอนขึ้น
คล้ายคันธนู มีดชนิดนี้ใช้จักตอก เหลาไม้ไผ่
หรือหวายที่ใช้สำหรับงานจักสาน ปัจจุบัน
ใบมีดทำรูปร่างคล้ายปลาตะเพียนส่วนด้าม
เป็นท่อนตรง ๆ

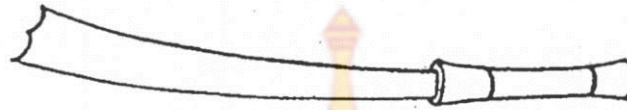

มีดดาบ

มีดดอก

- 15) มีดต้องสู้ มีดขนาดใหญ่ ลักษณะคล้ายมีดดาบ ปลายตัด และ ทำเป็นหยักๆ ขนาดยาว 1 สอก ด้ามทำด้วยโลหะหรือไม้ประกอบปลอกเหล็ก ปกติมีดชนิดนี้เป็นที่นิยมใช้กันในหมู่ชาวต้องสู้

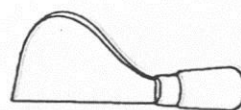
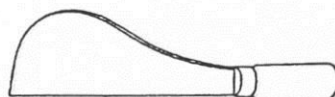
มีดต้องสู้

- 16) มีดตัดกระดาษ มีขนาดเล็กทำด้วยโลหะ เขาสอง ขา หรือไม้ก็มี รูปร่างของมีดชนิดนี้อาจทำเป็นรูปอย่างพระขรรค์ ทำเป็นอย่างมีดสองคมหรือทำไบแบนยาวรีก็มี ไม้ผู้จำกัดในด้านรูปแบบ ความสำคัญอยู่ที่วัตถุประสงค์ให้ตัดกระดาษหรือเปิดซองจดหมายได้

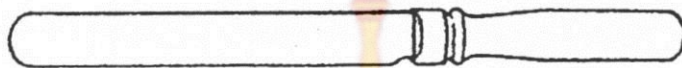
มีดตัดกระดาษ

- 17) มีดโต้ มีดชนิดนี้มีทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ไบมีดรูปร่างคล้ายลูกน้ำเต้าผ่าเสี้ยว หัวโต สันหนา กมบาง โคนมีดแคบ ส่วนด้ามมักทำเป็นบ้องต่อออกไปแต่ตัวมีด ชนิดที่ทำด้ามเป็นก้านสอดติดกับด้ามไม้ก็มี ขนาดสั้นมือจับกำได้ มีดโต้ขนาดใหญ่และขนาดกลาง ใช้ตัด ฟัน หรือผ่าไม้ทั่วไป ส่วนมีดโต้ขนาดเล็กมักใช้สำหรับกรีด หรือผ่าทุเรียน เป็นต้น อนึ่ง มีดโต้ ชาวบ้านเรียกว่า พร้าโต้ หรือ อีโต้ ก็มี

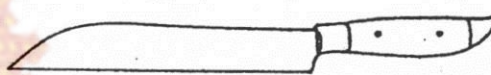
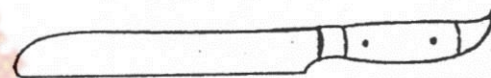
มีดโต้

18) มีดไค้ะ มีทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก เป็นมีดบางอย่างฝรั่ง ใช้ตัดชิ้นเนื้อ ปลา ในการรับประทานอาหารแบบฝรั่งไทยรับมาใช้ตั้งแต่สมัยอยุธยาแต่ไม่สู้แพร่หลาย ภายหลังกลับมา นิยมกันมากในสมัยรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตน โกสินทร์ และต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน

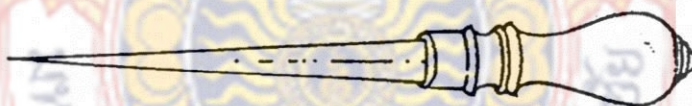
มีดไค้ะ

19) มีดทอง คือ มีดทำด้วย ทองเหลืองหรือทองม้าล้อ มีทั้งขนาดกลาง และขนาดเล็ก ใบมีดรูปยาวรี ส่วนปลายมี ทั้งชนิดปลายมนและปลายเสี้ยว ส่วนด้าม มักทำด้วยเขาสัตว์มีดนี้นิยมใช้ปอกผลไม้สุก เพราะไม่ทำให้เนื้อผลไม้หมองหรือดำ

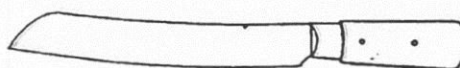
มีดทอง

20) มีดแทงหยวก เป็นมีดประจำมือของช่างแทงหยวก ใบมีดแบนเรียวยาวปลายแหลมคล้าย ใบข้าว มีคมสองดาน ด้ามทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ ขนาดสั้นพอจับกำ มักกลึงให้เป็นหัวเม็ดลูกบิด ซอด้วง มีดชนิดนี้ใช้สำหรับแทง ฉลุจากกล้วยเป็นลวดลายต่าง ๆ ในงานเครื่องสด เพื่อประกอบ เบญจาทหรือเชิงตะกอน

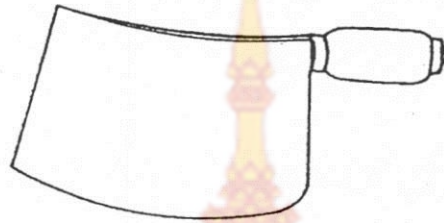
มีดแทงหยวก

21) มีดบาง มีดขนาดกลาง ใบมีดแบบยาว ส่วนปลายมีทั้งชนิดปลายมนและปลายเสี้ยว ส่วนด้ามเป็นก้านอย่างแบนประกอบอยู่กับด้ามไม้หรือเขาสัตว์ ใช้หั่น สอย สับ เนื้อนิ่มฝัก หรือเนื้อ เป็นมีดสำหรับการทำครัวโดยตรง

มีดบาง

22) มีดปังตอ มีดขนาดใหญ่ ใบมีดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สันหนา และแ่นอ่อน ค้ำเป็นก้านสวมอยู่ในค้ำไม้ ขนาดสั้นพอมือจับทำได้ มีดชนิดนี้เป็นมีดอย่างจีน ใช้หั่น ตัดเนื้อหมู และสับกระดูก เป็นต้น ปัจจุบันไทยเลียนแบบทำเป็นมีดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ค้ำเป็นบ้องติดอยู่กับตัวมีด แต่คงเรียกว่า มีดปังตออย่างจีน ปังตอแปลว่า มีดรูปสี่เหลี่ยม

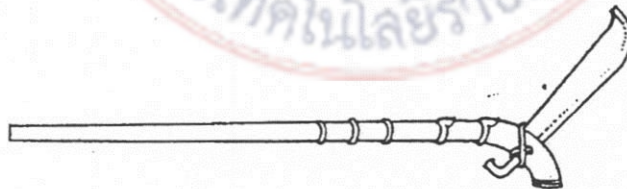
มีดปังตอ

23) มีดปาดตาล มีดขนาดกลาง ใบมีดรูปทรงคล้ายปลากราย ปลายแหลม สันหนา ค้ำทำด้วยไม้ยาวขนาดพอมือจับทำได้ แต่ในบางถิ่นทำขนาดยาวประมาณ 1 คืบ มีดชนิดนี้ใช้สำหรับปาดวงตาลหรือวงมะพร้าวให้น้ำหวานหยดจากวง ปกติมีดปาดตาลจะสอดเก็บอยู่ในฝักทำด้วยไม้ คนทำตาลให้เหน็บหรือขัดเอวในเวลาที่ยืนต้นตาล

มีดปาดตาล

24) มีดแป๊ะก๊ัก มีดขนาดใหญ่ ใบมีดรูปแบนยาวประมาณ 1 สอก สันหนา ค้ำทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้จริงก็มี ขนาดยาวประมาณ 3 สอก มีดชนิดนี้ใช้เป็นอาวุธยาวสำหรับทหารเดินเท้าพวกหนึ่งในกองทัพสมัยโบราณ

มีดแป๊ะก๊ัก

25) มีดพก มีดขนาดเล็ก ใบมีดหนา ขาวเรียว ปลายแหลม มีคมด้านหนึ่งหรือทั้ง 2 ด้าน ยาวประมาณ 1 ฝ่ามือ ด้ามสั้นขนาดพอกำได้ ทำด้วยไม้ เขาสัตว์หรืองา ปกติสอดเก็บอยู่ในฝัก ใช้เป็นอาวุธพกติดตัว

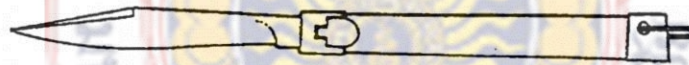
มีดพก

26) มีดพับ มีดขนาดเล็ก ใบมีดแบนยาวรี ปลายแหลมคล้ายปากจิ้งจก ใบมีดพับติดกับฝัก ซึ่งทำหน้าที่เป็นด้ามมีดอยู่ในตัว ส่วนที่เป็นฝักหรือด้ามของมีดพับทำด้วยเหล็ก นาก งา หรือวัสดุสังเคราะห์ และมักมีห่วงติดประจำอยู่ที่ท้ายฝักใช้สำหรับห้อยกับพวงกุญแจ

มีดพับ

27) มีดพับสปริง มีทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก ลักษณะคล้ายมีดพับ แต่มีสปริงซ่อนอยู่ในด้าม เมื่อกดปุ่มบังคับสปริงใบมีดก็จะง้างออกโดยอัตโนมัติ มีดชนิดนี้มีทั้งคมด้านเดียวและคมทั้ง 2 ด้าน

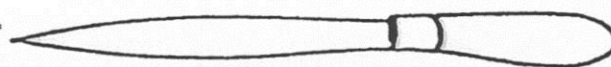

มีดพับสปริง

28) มีดสองคม มีดขนาดเล็ก ใบมีดแบนยาวเรียว ปลายแหลม มีคมทั้ง 2 ด้าน ใช้เป็นอาวุธพกติดตัว

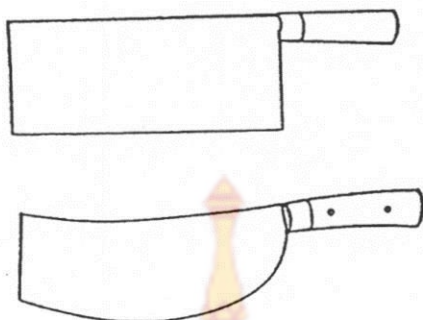
29) มีดสั้น มีดขนาดเล็ก ลักษณะคล้ายกับมีดพก แต่สั้น บางกว่า ใช้เป็นอาวุธพกติดตัว หรือใช้ขว้าง

30) มีดลับ
หนา ยาวประมาณ 1 คืบ
กับหน้าคมให้โค้งเล็กน้อย

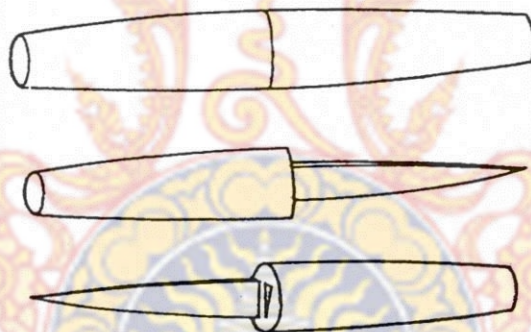
มีดสั้น

เมสันผ้า ขนาดค่อนข้าง
ยาวขนาดบางและแต่งสั้น

มีดสับหมู

31) มีดเสื่อซ่อนเล็บ มีดขนาดเล็ก ใบมีดแบนเรียว ปลายแหลม มีคมทั้ง 2 ด้าน มักทำคู่กันเป็นสองเล่ม ด้ามทำด้วยไม้เป็นรูปท่อนสี่เหลี่ยม ด้ามมีดแต่ละเล่มมีช่องสำหรับสอดใบมีดของอีกเล่มหนึ่งสวนเข้าไปเก็บไว้ได้มีดชิด มีดทั้งคู่เมื่อสอดใบมีดเข้าไปในด้ามซึ่งทำหน้าที่เป็นฝักของกันและกันแล้วเลดูเหมือนท่อนไม้ธรรมดาท่อนหนึ่งเท่านั้น ดูไม่ออกว่ามีมีดซ่อนอยู่ข้างใน จึงมีชื่อว่า มีดเสื่อซ่อนเล็บ มีดชนิดนี้ใช้เป็นอาวุธพกติดตัว

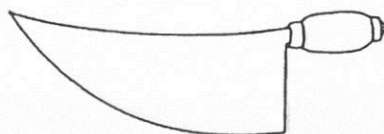
มีดเสื่อซ่อนเล็บ

32) มีดหมอ มีดขนาดกลาง ใบมีดคล้ายมีดเหน็บ แต่ต่างกันเล็กน้อยที่ตรงโคนมีดหมอ มีชายแหลมโค้งออกจากกมด้าม มักทำด้วยไม้ เขาสัตว์ กัดบึงหา บนใบมีดแกะจารอักษรเลขยันต์ต่าง ๆ ใช้ประกอบพิธีทางไสยศาสตร์ตามความเชื่อในหมู่ชนชาวบ้าน

33) มีด
จื่นไปจกดปลายมีด คัด
ตามเข็มนาฬิกา

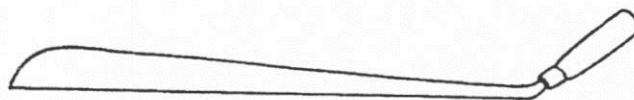
มีดหมอ

มีดหมอ

หนา ส่วนคมโค้ง
ค ใช้เล่เนื้อหมู

34) มีดหวด มีดขนาดใหญ่ ใบมีดรูปเพรียวยาว ค้ำมอขวางกับใบมีด ใช้หวดหญ้า ชาวบ้านมักเรียกพร้าหวด

มีดหวด

35) มีดหันยา มีดขนาดใหญ่ ใบมีดรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวประมาณเกือบหนึ่งถึงสองคืบ ค้ำมเป็นก้านสอดติดอยู่ในด้ามไม้ยาวประมาณ 1 ฝ่ามือ ใช้หันใบยาสูบ

มีดหันยา

36) มีดหันหอยก มีดขนาดใหญ่ คล้ายมีดหันยาแต่ใหญ่กว่า ใบมีดรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวประมาณ 1 ศอก ค้ำมเป็นก้าน สอดติดอยู่ในด้ามไม้ยาวประมาณ 1 คืบ ใช้หันหอยกถ้วย ให้หมูกิน

37) มีดเหน็บ มีดขนาดกลาง ใบมีดแบน สันหนา ปลายแหลม ตรงกลางป่อง โคนรวบ และแคบ ยาวประมาณคืบเศษ ค้ำมทำเป็นก้านสอดติดด้ามไม้ หรือทำเป็นบ้องติดอยู่กับตัวมีดก็มี ปกติสอดใบมีดไว้ในฝักซึ่งทำด้วยไม้หรือหวายสาน สำหรับขัดเอวเวลาออกนอกบ้าน มีดเหน็บนี้ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ตัด ฟัน ผ่า ถาก ใช้กล่อมเสาให้กลมแทนกบไสไม้ใช้แกะสลัก ควัก คว้านไม้ทำลายกลายเป็นต้น มีดชนิดนี้บางแห่งเรียกว่า มีดอีเหน็บ ก็มี

มีดเหน็บ

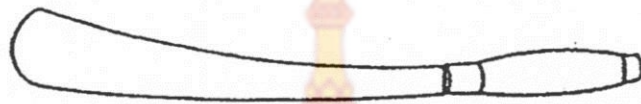
38) มีดเหลียน มีดขนาดใหญ่ ใบมีดแบน สันหนา ปลายผายและตัดตรง โคนแคบ ตัวมีดโค้งคู้งขึ้น ค้ำมมักทำเป็นบ้อง ใช้สวมติดกับด้ามไม้ไผ่หรือด้ามไม้จริงท่อนกลม ๆ ยาวประมาณ 2 ศอก ที่ทำด้ามเป็นก้านสอดติดกับด้ามไม้ท่อนยาวก็มี ใช้สำหรับถางป่า ตัดอ้อยหรือรานกิ่งไม้ เป็นต้น มีดชนิดนี้บางถิ่นเรียก อีเหลียน ก็มี

มีดเหลียน

39) มีดหัวเสียม เป็นมีดขนาดใหญ่ ยาวประมาณ 1 ศอก ปลายมีดมน ใช้ตัด ฟืน ผ่า และ

ถาก

มีดหัวเสียม

ช่างตีมีดอรัญญิก พระนครศรีอยุธยา

4.3 มีดในภาคเหนือ

1) มีดคมบาง เป็นมีดขนาดเล็ก เรียกชื่อตามความบางของมีดว่า มีดคมบาง มีความกว้างประมาณ 3 เซนติเมตร ขาวรวมทั้งด้ามประมาณ 17 เซนติเมตร ตีจากแท่งเหล็กให้แบนบาง หรือทำจากแผ่นเหล็กบาง ส่วนปลายและโคนจะเท่ากันหรือส่วนโคนอาจจะเล็กกว่าส่วนปลายนิดหน่อย ตรงส่วนโคนของมีดเจาะรูเล็ก ๆ ตรงกลางสัก 3 รู ด้ามใช้ไม้ 2 กีบ เจาะรูให้ตรงกับรูที่เจาะบนมีดแล้วประกบกัน ตัวเหล็กมีอยู่ตรงกลางแล้วใส่สลักยึดไม้ด้ามกับตัวมีดเข้าด้วยกัน

2) มีดงก มีดงก เป็นมีดหัวตัดขนาดใหญ่ คำว่า มีดงก อาจจะมาจากขนาดของมีดหัวตัดที่มีส่วนหัวใหญ่ก็ได้ ความใหญ่ที่ส่วนปลายของมีดงกนี้ประมาณ 7 เซนติเมตร มีความหนาของสันประมาณ 1.0-1.5 เซนติเมตร ความยาวเฉพาะตัวมีดประมาณ 30 เซนติเมตร รูปลักษณ์ะส่วนปลายใหญ่กว่าโคน ปลายตัดกันมีดจะใหญ่และยาวกว่ามีดชนิดอื่น ด้ามมีดชนิดนี้จะใช้ไม้ไผ่หรือไม้จิงใช้ไม้ที่มีความแข็ง เช่น ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ปูลู เป็นต้น ถ้าเป็นไม้ไผ่ก็จะใช้โคนไม้รวกดำหรือไม้ยะคือไม้ล้ามะลอก คอของด้ามรัดด้วยปลอกเหล็กหรือทองเหลืองเรียกกันว่า " เขี้ยว" ไว้เพื่อกันด้ามมีดจะเสียวหายง่าย

มีดงกตีขึ้นจากเหล็กกล้าสันหนา ส่วนของก้นจะไม่ทำเป็นบักคอดเหมือนกับมีดอื่น คือจะทำให้เรียวเล็กลงเพื่อความแข็งแรง เพื่อว่าในเวลาใช้งานจะไม่หักง่าย เมื่อได้ด้ามแล้วจะถากเหลาให้ได้ขนาดพอดีที่ต้องการ ถ้าเป็นไม้ไผ่จะปอกเอาผิวออกเพื่อสามารถใช้มือจับได้แน่น ความยาวของด้ามมีดประมาณ 15 เซนติเมตร การใส่มีดเข้ากับตัวด้ามใช้วิธีการเดียวกับมีดอื่นที่ได้กล่าวไว้แล้ว เพียงแต่ทำให้แน่นหนากว่าเท่านั้น

มีดงกเป็นมีดที่มีน้ำหนัก ผู้หญิงจึงไม่ชอบใช้ เป็นมีดที่ใช้กับงานใหญ่ เช่น ใช้ถากต้นไม้เพื่อทำเป็นเสาบ้านเรียกว่า ซ่อมเสา ถากต้นไม้จากให้กลมเป็นเหลี่ยมเพื่อทำเป็นเสาบ้านใช้ตัดฟันไม้ขนาดใหญ่ หรือตัดฟันกระดุกสัตว์ เช่น กระดุกหมู เป็นต้น มีดงกนี้ บางท้องถิ่นเรียก พร้า

“มีด” ศิลปะพื้นบ้าน อีสานตะวันออก

3) มิดโงง มิดโงง หรือ พร้าหวด เป็นมิดปลายตัด ด้ามทำด้วยไม้ไผ่มีความยาวเท่า ๆ กับ ด้ามจอบหรือเสียมคับริเวณโคนมิดโค้งเป็นมุมประมาณ 60 องศา ใช้สำหรับตัดหญ้าโดยยืนถือ มิดหวดซึ่งมีด้ามยาวเหยียดคอกหญ้าหรือพงหญ้าคาในลักษณะคล้ายการตีลูกกอล์ฟ ทั้งนี้บางท่าน เรียกมิดชนิดนี้ว่า มิดคด (อ่านว่า "มิดกิด")

4) มิดชอยยอวก มิดชอยยอวก หรือมิดที่ใช้หั่นต้นกล้วยนี้เป็นมิดขนาดยาวอย่างดาบ (ซึ่งบางคนก็ใช้ดาบเก่าแทนมิดชนิดนี้) เวลาใช้หั่นต้นกล้วยหรือหววกกล้วยเพื่อให้เป็นอาหารหมู่นี้ ผู้หั่นจะนั่งทับต้นกล้วยไว้ไม่ให้เคลื่อนหนี ใช้มือที่ถนัดจับด้ามมิด มืออีกข้างหนึ่งจับปลายมิดแล้ว หั่นหววกโดยการหั่นแบบเชือด คือ กดน้ำหนักของมิดไล่จากส่วนปลายมิดลงไปก่อนเป็นแนวเฉียง

5) มิดชอยยอชา มิดชอยยอชา หรือมิดที่ใช้หั่นใบยาสูบให้เป็นฝอยละเอียดเพื่อใช้บริโภค นั้น มักเป็นมิดที่มีขนาดยาวประมาณ 1 คืบ กว้างประมาณ 1 คืบเศษ และทำจากแผ่นเหล็กแบน ๆ ซึ่งมักจะทำจากเศษของใบเลื่อย มิดชอยยอนี้มักจะไม่นิยมทำด้าม ผู้ใช้จะอาศัยฝ่ามือประคองให้ ใบมิดเคลื่อนขึ้นลงเพื่อหั่นยาสูบที่ผ่นออกมาตามช่องที่จัดไว้

6) มิดชุย มิดชุย คือมิดพกประจำตัวที่ชายหนุ่มมักพกติดตัวอยู่เสมอ คำว่า ชุย หมายถึง เเทงหรือผลัดคัน หรือแทงชำ ดังนั้นจากศัพท์แล้วจึงเห็นว่าเป็นมิดพกที่ใช้เพื่อเป็นคู่มือสำหรับการ ต่อสู้ในระยะประชิดคล้ายกับกริชหรือมิดพก

มิดชุย เป็นมิดปลายแหลม มักมีขนาดยาวประมาณ 6 นิ้ว และกว้างประมาณ 1 นิ้ว ส่วนด้าม อาจใช้ไม้ไผ่หรือไม้จริงทำก็ได้ หรือบางคนก็พิถีพิถันใช้เขากวางหรืองาช้างหรือกระดูกสัตว์ทำด้าม ก็สวยงามตามรสนิยม

มิดชุย ซึ่งเป็นอาวุธประจำตัว ใช้พกติดตัวไปในที่คิดว่าจะมีอันตราย หรือพกพาติดตัวไปในเวลากลางคืน โดยเสียบไว้ที่เอว นอกจากเป็นมิดประดับที่มีไว้ป้องกันตัวแล้วยังใช้ปอกผลไม้ และหั่นชอยวัตถุที่ไม่ใหญ่นักได้อีกด้วย

7) มิดดาบ มิดดาบ คือ ดาบหรืออาวุธที่ใช้ในการสู้รบหรือเป็นเครื่องประกอบแสดง ความเป็นชายชาติตรี ซึ่งมีลักษณะและขนาดต่างๆ

8) มิดดาบศรีกัญไชย มิดดาบศรีกัญไชย (อ่าน "ดาบสะหลีกันใจ") หมายถึง ดาบที่ มักจะปรากฏในวรรณกรรม โดยมักจะหมายถึงดาบประจำกายของพระเอก ซึ่งบางครั้งพระอินทร์ จะเป็นผู้มอบดาบชนิดนี้ให้พระเอกก็มี

มีดปลายตัดอย่างมีดงกกับการใช้งาน

"ชายมีด" ที่ตลาดเมืองของ สหภาพพม่า

มีดดาบและมีดซุช

ค้ำยาวประมาณ 25 เซนติเมตร ปลายตัด มีเชือกถือปลอกรัดยาวประมาณ 10 เซนติเมตรฝักมิดชนิดนี้นิยมทำด้วยหวายสาน

การใช้งาน มิดชนิดนี้ใช้งานประเภทตัดฟันไม้ขนาดใหญ่ งานถากเสาซ่อมเสา งานตัดไม้โดยใช้คู่กับขวาน

10) มิดเทาะ มิดเทาะ หมายถึง มิดที่ใช้โกนผม ซึ่งอาจเป็นโกนผมพระภิกษุหรือฆราวาสก็ได้ มิดเทาะนี้มักทำด้วยแผ่นเหล็กหรือโลหะแบนบางและเนื้อกล้า เพื่อที่ตัวมิดจะคงความคมได้นาน

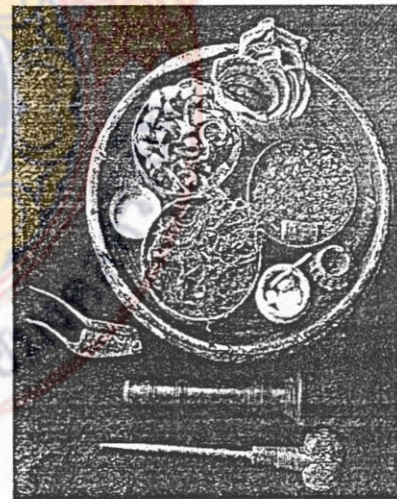
11) มิดปลายว้าย มิดปลายว้าย คือ มิดที่ส่วนปลายโค้งจากคมด้านล่างขึ้นไปรับกับสันแต่มีได้แหลมมากนั้ก มิดชนิดนี้มีขนาดต่าง ๆ และใช้งานได้ตามสภาพ เช่น ใช้ได้ทั้งตัดต้นไม้จ๊กดอก และกระทั่งทำคร้ว หากใช้ในการเดินป่าก็มักจะมีมิดชนิดนี้เพราะใช้งานได้อเนกประสงค์คือในกรณีที่จำเป็นก็อาจใช้แทนเสียมได้ด้วย

ในการนำมิดชนิดนี้ออกไปใช้นอกสถานที่แล้ว พ่อบ้านมักจะต้องใส่ในฝักมิดแล้ว "เหน็บหลัง" คือเหน็บที่ด้านหลังโดยสอดเข้าไปผ้าขาวม้าหรือเข็มขัด

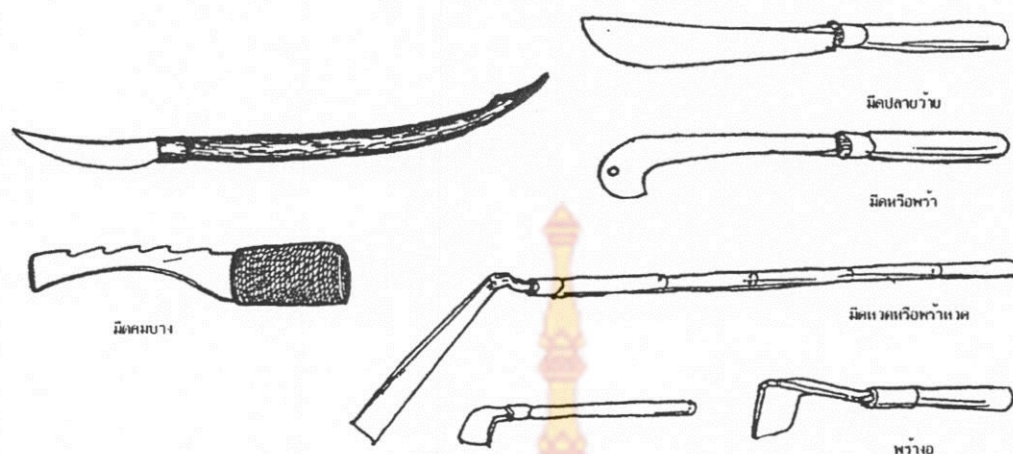
12) มิดขับ มิดขับ หรือกรรไกร เป็นเครื่องมือที่ใช้ตัด ทำเป็นใบมิดทำด้วยเหล็ก 2 อันกว้างประมาณ 2-3 เซนติเมตร ยาวประมาณ 20 เซนติเมตร มีขาจับทำเป็นบ่วงให้มือสอด 2 ขา ยึดด้วยสลักหมุนไปมาได้ มีหลายขนาดและหลายคุณภาพให้เลือกใช้ตามลักษณะงาน

13) มิดขับหมาก เป็นเครื่องใช้ประจำเขียนหมากใช้สำหรับผ่าผลหมาก ทำด้วยเหล็กแบน ๆ เป็นรูปต่าง ๆ กว้างประมาณ 2.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 15-20 เซนติเมตร ประกบกัน ขาหนีบด้านใน 2 ด้านเป็นใบมิด และที่รองรับใบมิดมีด้ามจับอยู่ตรงปลาย ส่วนหัวมีสลักยึดเป็นจุดหมุน

วิธีใช้ นำเอาผลหมากวางไว้ตรงกลาง แล้วใช้มือกดกรรไกรเข้าหากัน จะผ่าหมากออกเป็น 2 ซีก หรือผ่าซอยหมากเป็นชิ้นเล็ก ๆ ก็ได้ การใช้มิดขับหมากจะสะดวกและปลอดภัยกว่าการผ่าด้วยมีดผ่าหมาก ซึ่งอาจพลาดบาดมือได้

มิดขับหมาก ขอบค้ำหมาก และจับหมาก (เขียนหมาก)

มีดแบบต่างๆ

14) มีดยาว การที่เรียก มีดยาว นั้น คงเรียกชื่อตามลักษณะความยาวของมีด ความกว้างของส่วนปลายประมาณ 4 เซนติเมตร ส่วนโคนกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร สันหนาประมาณ ครึ่งเซนติเมตร ความยาวเฉพาะตัวมีดไม่รวมก้านยาวประมาณ 60 เซนติเมตร เป็นมีดยาวบาง ปลายตัด มีคมตั้งแต่ปลายถึงโคนมีด

ด้ามของมีดยาวนี้ ทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้จิง คอของด้ามรัดด้วยปลอกทองเหลืองหรือเหล็ก ส่วนการประกอบด้ามกับตัวมีด เหมือนกับมีดชนิดอื่นที่กล่าวไปแล้ว

การใช้งาน มีดยาวใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง ใช้กับงานนอกบ้าน เช่น ฟันหญ้าคันนา ตัดหญ้า ถางหญ้าบริเวณเรียกสวนนำไปหม้างไปฝาย แฝวถางลำเหมืองก่อนฤดูทำนา ใช้กับงานพัฒนาของหมู่บ้าน งานในบ้านใช้มีดยาวตัดแต่งรั้วบ้านที่ปลูกด้วยไม้ เช่น ต้นสะหุง ต้นมะขาม ต้นชา เป็นต้น ใช้ซอยปาดต้นกล้วยเพื่อเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ที่เรียกกันว่า "ซอยย่อยก" ใช้หั่นซอย กิ่งไม้ซอยให้เป็นจี้โย เรียกว่า "กรูบจี้โย"

15) มีดแหวง เป็นมีดขนาดกลาง ตัวมีดมีความใหญ่ประมาณ 3.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 35 เซนติเมตร ส่วนสันของมีดหนาประมาณครึ่งเซนติเมตร มีรูปร่างคล้ายกับดาบ ตีขึ้นจากเหล็กกล้าและเหนียว ด้ามทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้จิง ด้ามยาวประมาณ 15 เซนติเมตร ตรงคอด้ามมีปลอกทำด้วยเหล็กหรือทองเหลืองรัดไว้ด้วย

การใช้งานมีดชนิดนี้ใช้ในการฆ่าสัตว์ใหญ่ เช่น วัว ควาย หรือหมู ทั้งนี้การฆ่าวัวควายมีวิธีการฆ่าอยู่ 2 อย่างคือฆ่าแบบชาวบ้านปกติ และการฆ่าแบบวิธีของขโมย การฆ่าแบบชาวบ้านตาม ปกติ นั้น คือนำวัวควายที่จะฆ่าไปผูกกับหลักหรือต้นไม้ ตรึงเชือกให้แน่นที่สุด ตรึงกับหลักที่ต่ำ ให้ส่วนหัวของสัตว์อยู่ต่ำ แล้วใช้ก้อนหินแห้ว หรือตะลุมพุกตีหัวจนสัตว์ล้มลงแล้วใช้มีดแหวงแทงคอซ้ำ เลือดสัตว์จะพุ่งออกใส่ภาชนะที่เตรียมไว้ การฆ่าแบบขโมย คือนำเอาวัวควายที่ขโมยไป

ผูกตรึงกับกิ่งไม้หรือต้นไม้ ผูกสูง ให้นำหน้าของสัตว์แขวนขึ้นแล้วใช้มีดแฉกแทงคอจนจมมีด เลือดจะพุ่งกระฉูดออก เมื่อเลือดออกหมดควรวางจะล้มลง การฆ่าเหล่านี้ใช้น้ำมันใช้มีดแฉกอีก นับว่ามีดแฉกนี้เป็นมีดที่สามารถฆ่าเหล่าเนื้อสัตว์จนเหลือแต่โครงกระดูกได้ มีดแฉกจึงใช้ในการฆ่าสัตว์ โดยเฉพาะกิ้งก่าได้

16) มีดหมอ เป็นมีดที่ลงอาคมไว้ใช้ปราบภูติผีปิศาจ ทำด้วยเหล็ก กว้างประมาณ 5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร

มีดหมอเป็นของใช้ประจำตัวของหมอพื้นบ้านแต่ละคนเชื่อกันว่า เมื่อคนถูกผีเข้าหมอผีจะทำพิธีขับไล่ผีที่สิงอยู่ในตัวคน โดยการร่ายคาถาเป่าเสก แล้วใช้มีดกรีดตามตัวคนที่ถูกผีเข้าจะทำให้ผีร้ายที่สิงอยู่ออกไปจากตัวผู้เคราะห์ร้าย

ในกรณีที่หมอผู้ทำพิธีไม่มีมีดหมอแล้ว ก็อาจใช้งาช้างกำจัด คืองาช้างที่หักติดอยู่กับต้นไม้เป็นต้น หรืองาช้างที่ทำพิธีแล้วมาแทนมีดหมอ ยิ่งไปกว่านั้นหมอที่ไม่ใช้มีดหมอหรืองาช้าง ก็จะใช้ไพลที่ชาวล้านนาเรียกว่า พูเลย (อ่าน "ปูลุย") แทน และว่ากันว่าหมอบางคนเห็นว่าผู้ป่วยหรือผู้เข้ารับการทำพิธีเป็นหญิงที่มีลักษณะถูกใจ ก็ใช้พูเลยสั้นคือแฉกไพลที่มีขนาดสั้นกรีดไปตามตำแหน่งที่หมายตา พร้อมกันนั้นก็ถือโอกาสลูบคลำหญิงนั้นไปด้วย หมอดังกล่าวนี้มักเรียกกันว่าพ่อเลี้ยงพูเลยสั้น

17) มีดเหน็บ เรียกตามการใช้เหน็บเอว มีดเหน็บมีฝักใส่เหน็บเอวไปทำงานนอกบ้าน มีเหน็บมีขนาดใหญ่ประมาณ 4.5 เซนติเมตร ยาวเฉพาะตัวมีดไม่รวมกันประมาณ 30 เซนติเมตร สันหนาประมาณ 70 มิลลิเมตร มีรูปลักษณะคมโค้งท้องหย่อนและปลายว้าย คือปลายแหลมเชิดขึ้นไปทางสันด้ามทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้จริง การเข้าด้ามเหมือนกับมีดชนิดอื่นที่กล่าวไว้แล้ว

การทำฝัก ฝักมีดเหน็บใช้วัสดุทำ 2 อย่างคือทำด้วยหวาย และทำด้วยไม้ การทำฝักด้วยไม้ใช้ไม้สักจะง่ายกว่าไม้อื่นๆ เพราะปาดเหลาได้ง่าย หาไม้ก๊อบที่มีขนาดใหญ่และยาวกว่าตัวมีดเล็กน้อย มาถากเหลาให้มีรูปดั่งมีด หรือจะทำเป็นรูปตัดตรงก็ได้ เมื่อถากเหลาได้ที่แล้ว ฝ่าไม้ก๊อบนั้นให้แบ่งครึ่งหรือจะใช้ไม้ที่เป็นแผ่นบาง 2 แผ่นมาประกบกันให้ได้ขนาดก็ได้แล้วเจาะด้านในให้มีรูปตามมีดที่จะใส่ นำฝักทั้ง 2 ข้างมาประกบกันแล้วรัดด้วยหวายหรือที่ทำเป็นบ่วงเรียกว่า "ปอบห้า" เท่านี้ก็จะได้ฝักไว้ใส่มีดเหน็บเอวไปทำงานต่อไป

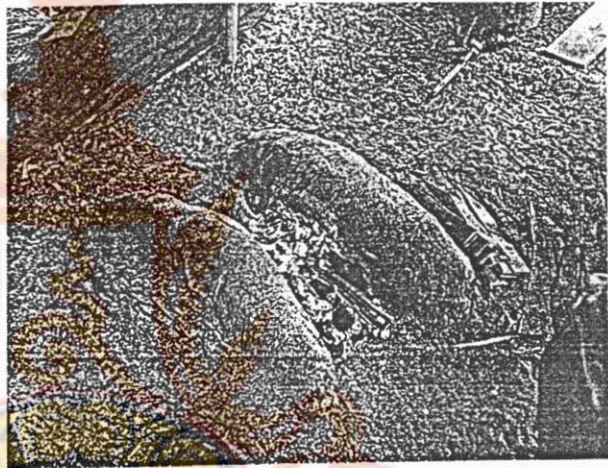
18) มีดเหลา ตรงกับมีดดอกในภาษาไทยกลาง เป็นมีดเล็กสัน ปลายแหลม ส่วนคมโค้ง ส่วนด้ามโค้งและยาว ส่วนโคนของมีดจะคอดเล็ก ด้ามทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้จริง ตรงคอดด้ามใส่ปลอกทองเหลืองหรือเหล็กที่เรียกว่า เขี้ยวมีด เพื่อป้องกันการแตกหักของด้าม การเลือกด้ามถ้าเป็นไม้ไผ่ก็จะหาเอาจากกิ่งไม้ไผ่สีสุกที่คอดโค้งพอดีกับการที่จะใช้เหลา ถ้าเป็นไม้จริงก็ต้องถากเหลาให้โค้งตามความต้องการ

มีดเหลาใช้กับงานเหลาทุกชนิดสมกับชื่อที่ว่า มีดเหลาที่ใช้งานประจำของชาวบ้านคือ การเหลาดอกจักสานทุกอย่าง ส่วนปลายที่แหลมใช้เจาะรูไม้ไผ่ได้ดี เช่น เจาะรูข้อแปะเครื่องบ้าน แทนส่ว และมีดเหลาใช้เป็นอาวุธได้อีกด้วย สมัยก่อนที่มีการสู้สาวแ่อ้วสาว สาวที่อยู่นอบ้าน ส่วนมากจะมีมีดเหลาไว้ใกล้มือ จึงทำให้บ่าวที่เกรเกรงกลัวไม่กล้าทำอะไรเป็นการล่วงเกิน เพราะว่าสาวเจ้าอาจเสียบเอาด้วยมีดเหลาเมื่อใดก็ได้

4.4 มีดในภาคอีสาน

1) มีดชนิดต่าง ๆ เช่น มีดบาง มีดพรว้า มีดปลายแหลม มีดโต้ชนิดหัวตัดหรือหัวตรง หัวเป็ย มีดโมะ เป็นต้น

- 2) กรรไกรหนีบหมาก
- 3) เกียว
- 4) เสียม
- 5) ขวาน
- 6) โป่งเหล็ก

เคาะเคาะ

มีดกรรไกรที่ทำเสร็จแล้ว

เหล็กเหนียวที่ใช้ในการตีมีด

7) กรรไกรหนีบหมาก กรรไกรหนีบหมาก หรือมีดชะหนีบหมาก ภาษาท้องถิ่น เรียก มีดสะนาท เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของคนที่กินหมาก มีไว้สำหรับ หนีบหมาก สีสีกหรือของแข็งอย่างอื่นเพื่อให้ขาด หรือแยกจากกัน ก่อนที่จะนำไปขบเคี้ยวปัจจุบันยังมีการทำที่บ้านแสนเมือง ตำบลบ้านโพธิ์

ส่วนประกอบของกรรไกรหนีบหมาก มี 3 ส่วน คือ ส่วนตัวมีด ส่วนขารองมีด และสลักยึด ตัวมีดกับขารองมีด

วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในการทำกรรไกรหนีบหมาก ที่แตกต่างจากการทำมีด ได้แก่

- (1) เหล็กแหนบหรือเหล็กสปริงใช้ทำตัวมีด
- (2) เหล็กเส้นกลม หรือเหล็กก่อสร้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 มิลลิเมตร ใช้ทำขารองมีด
- (3) ตะปูขนาด 3 นิ้ว ใช้ทำหมุดยึดเป็นสลักยึดตัวมีดกับขารองมีด ช่างมักซื้อเศษตะปูที่ใช้แล้วจากการก่อสร้างเพราะราคาถูก

- (4) เหล็กเจาะหรือเหล็กหมาด ใช้เจาะรูกรรไกร

8) มีดหนีบ เป็นอาวุธสำคัญที่หมอช่าง หรือหมอ จะต้องหนีบติดตัวตลอดเวลาสำหรับ ป้องกันตัว หรือตัวกิ่งไม้ขณะที่เดินป่า ดำมีดและตัวมีดจะยาวประมาณ 1 ศอก ปลายมีดและคมมีด จะต้องลับให้คมและแหลมอยู่เสมอในช่วงเวลาที่ไม่ได้ไปคล้องช้าง หมอช่างสามารถนำมีดไปใช้งานอื่นได้ แต่บางคนจะเก็บรักษาไว้อย่างดี จะนำติดตัวไปเฉพาะการคล้องช้างเท่านั้น

การเจียรใบในตะปูกรร

การตีหลาย

การตีหลาย

บทที่ 5
ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลของเกษตรกร

ตารางที่ 1 อาชีพในทางการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
สวนยาง	266	49.9
ทำนา	118	26.0
สวนผลไม้	58	12.8
สวนผัก	33	7.3
อื่นๆ	18	4.0
รวม	453	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง มีอาชีพทำสวนยาง 226 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 49.9 อาชีพทำนา 118 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 26.0 อาชีพทำสวนผลไม้ จำนวน 58 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.8 อาชีพทำสวนผักและอื่นๆ จำนวน 33 ตัวอย่าง และ 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.3 และ 4.0 ตามลำดับ

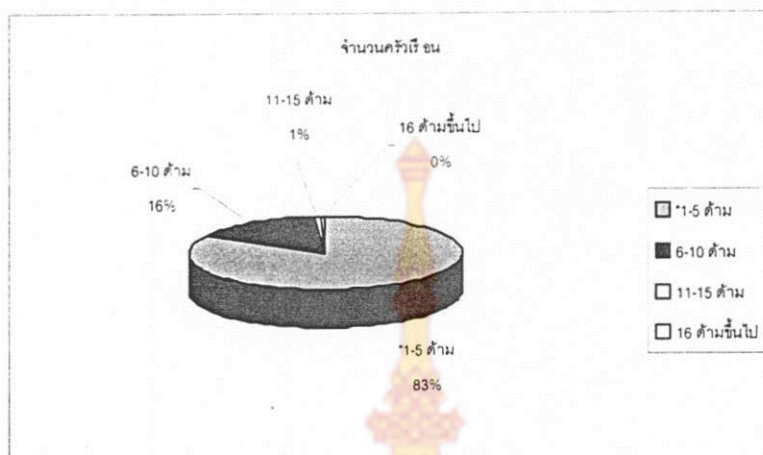
ตารางที่ 2 จำนวนมิดทั้งหมดที่มีในแต่ละคร้วเรือน ของเกษตรกร (ช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547)

จำนวนมิด (ด้าม)	จำนวนคร้วเรือน	ร้อยละ
1 - 5	132	29.2
6 - 10	269	59.4
11 - 15	39	8.6
16 - 20	9	2.0
21 - 25	1	0.2
26 - 30	2	0.4
31 - 35	-	-
36 - 40	1	0.2
รวม	453	

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคร้วเรือนเกษตรกร จำนวน 453 ตัวอย่าง มีจำนวน 132 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 29.2 ที่มีมิดในกรอบคร้ว 1 - 5 ด้าม จำนวน 269 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 59.4 ที่มีมิดในกรอบคร้ว 6 - 10 ด้าม จำนวน 39 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 8.6 ที่มีมิดในกรอบคร้ว 11 - 15 ด้าม จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.0 ที่มีมิดในกรอบคร้ว 16 - 20 ด้าม จำนวน 1 ตัวอย่าง, 2 ตัวอย่าง และ 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.2 , 0.4 และ 0.2 ที่มีมิดในกรอบคร้ว 21 -25 ด้าม, 26 - 30 ด้าม และ 36 - 40 ด้าม ตามลำดับ

อนึ่ง จากการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม - ตุลาคม 2547 พบว่า จากตัวอย่างคร้วเรือนเกษตรกร 453 ตัวอย่าง ที่มีมิดทั้งหมดรวมกันจำนวน 3,422 ด้าม เฉลี่ยจำนวนมิด/คร้วเรือน เท่ากับ 7.5 ด้าม ~ 8 ด้าม นั่นเอง

แผนภาพวงกลมที่ 1 จำนวนมิดที่มีไว้ใช้สำหรับงานในครัวของเกษตรกร

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง มีมิดไว้ใช้งานในครัว 1-5 ค้ำจำนวน 370 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 83.2 มีมิด 6 - 10 ค้ำ จำนวน 71 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.0 มีมิด 11 - 15 ค้ำ จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.67 และมีมิด 16 ค้ำขึ้นไป จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.13

อนึ่ง ในการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรในช่วงมกราคม - ตุลาคม 2547 พบว่า เกษตรกรมีมิดที่ใช้สำหรับงานในครัวทั้งหมด 1,827 ค้ำ เฉลี่ยมีมิดที่ใช้สำหรับงานในครัว 4 ค้ำ/ครัวเรือน

ตารางที่ 3 จำนวนมิดที่มีไว้ในงานด้านการเกษตรของเกษตรกร

จำนวนมิด (ค้ำ)	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1 - 5	398	87.9
6 - 10	53	11.7
11 - 15	2	0.4
รวม	453	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง มีมิดใช้ในงานเกษตรกร 1 - 5 ค้ำ จำนวน 392 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 87.9 มีมิด 6 - 10 ค้ำ จำนวน 53 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.7 และ มีมิด 11 - 15 ค้ำ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.4

อนึ่ง จากการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม - ตุลาคม 2547 เกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง มีมิดไว้ในงานเกษตรทั้งหมด 1,557 ค้ำ เฉลี่ย 3.5 ค้ำ/ครัวเรือน ~ 4 ค้ำ/ครัวเรือน

ตารางที่ 4 ประเภทของมิดที่มีไว้ใช้ในงานเกษตรของเกษตรกร

ประเภทของมิด	จำนวน (ด้าม)	ร้อยละ
1. มิดพรว้า	694	44.6
2. มิดกรีดยาง	559	35.9
3. เคียว	142	9.1
4. มิดปาดตาล	37	2.4
5. มิดงอ	34	2.2
6. ขวาน	28	1.7
7. มิดโต้	15	1.0
8. แกละ	11	0.7
9. อื่นๆ	37	2.4
รวม	1,557	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง มีมิดไว้ใช้ในงานเกษตรจำนวนทั้งหมด 1,557 ด้าม แบ่งเป็นมิดที่มีใช้สูงสุด 3 อันดับแรก คือมิดพรว้า มิดกรีดยาง และเคียว จำนวน 694 ด้าม, 559 ด้าม และ 142 ด้าม คิดเป็นร้อยละ 44.6, 35.9 และ 9.1 ตามลำดับ นอกจากนี้ก็มีมิดปาดตาล มิดงอ ขวาน มิดโต้ แกละ และอื่นๆ จำนวน 37 ด้าม , 34 ด้าม , 28 ด้าม , 15 ด้าม , 11 ด้าม และ 37 ด้าม คิดเป็นร้อยละ 2.4 , 2.2 , 1.7 , 1.0 , 0.7 และ 2.4 ตามลำดับ

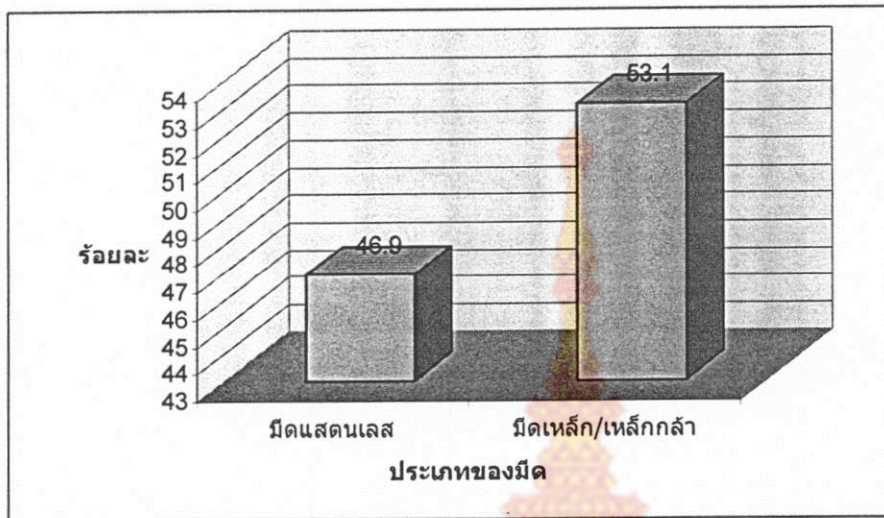
ตารางที่ 5 จำนวนมีดที่มีไว้ใช้ในงานอื่นๆ ของเกษตรกร

จำนวนด้าม	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1	8	42.1
2	7	36.8
3	1	5.3
4	2	10.5
5	1	5.3
รวม	19	100

จากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง มีจำนวน 19 ตัวอย่างที่มีมีดไว้ใช้ในงานอื่นๆ ดังนี้ มีมีด 1 ด้าม จำนวน 8 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 42.1 มีมีด 2 ด้าม จำนวน 7 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 36.8 มีมีด 3 ด้าม, 4 ด้าม และ 5 ด้าม จำนวน 1, 2 และ 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.3 10.5 และ 5.3 ตามลำดับ

อนึ่ง จากการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม 2547 เกษตรกรมีมีดไว้ใช้ในงานอื่นๆ ทั้งหมดจำนวน 38 ด้าม จากตัวอย่างที่มีมีดดังกล่าว 19 ตัวอย่างเฉลี่ยเท่ากับ 2 ด้าม/ครัวเรือน แต่ถ้าวัดเฉลี่ยจากตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 453 ตัวอย่าง เท่ากับ 0.08 ด้าม/ครัวเรือน

แผนภูมิแท่งที่ 1 ประเภทโลหะที่นำมาทำเป็นมิด

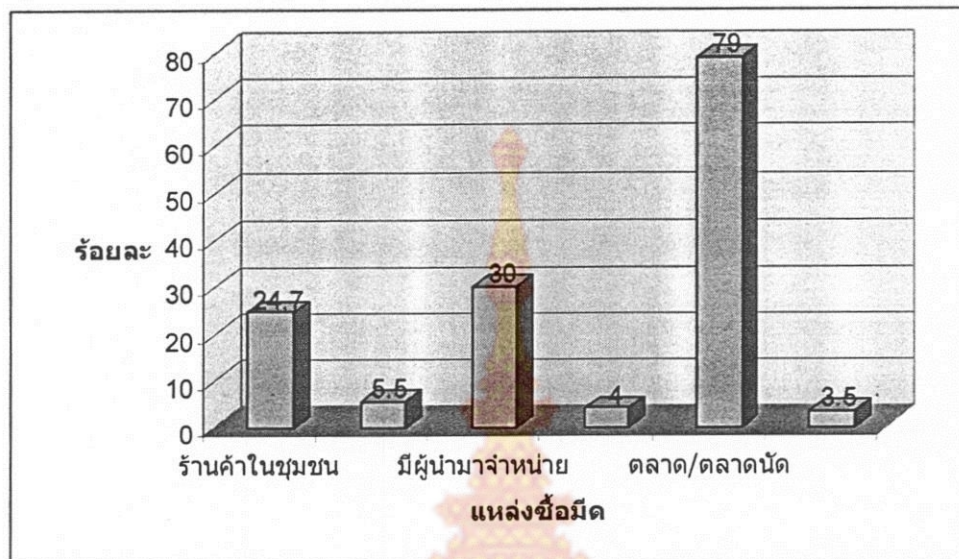

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคร้วเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง ในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม 2547 มีมิดทั้งหมด 3,422 ค้ำม แบ่งออกเป็นมิดที่ทำจากแสดนเลสจำนวน 1,596 ค้ำม คิดเป็นร้อยละ 46.9 ทำจากเหล็ก/เหล็กกล้า จำนวน 1,826 ค้ำม คิดเป็นร้อยละ 53.1

อนึ่ง จากการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม 2547 จากคร้วเรือนเกษตรกร 453 ตัวอย่าง พบว่าเกษตรกรจะมีมิดแสดนเลสเฉลี่ย 3.5 ค้ำม/คร้วเรือน มีมิดเหล็ก/เหล็กกล้า เฉลี่ย 4 ค้ำม/คร้วเรือน

แผนภูมิแท่งที่ 2 แหล่งซื้อเมล็ดของครัวเรือนเกษตรกร

แหล่งซื้อเมล็ดของครัวเรือนเกษตรกรมีหลายแห่ง แต่ซื้อจากตลาดนัดสูงสุดจำนวน 358 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 79.0 รองลงมา คือ มีผู้นำมาจำหน่าย จำนวน 136 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือ ร้านค้าในชุมชน จำนวน 112 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 24.7 นอกจากนี้มีเล็กน้อย เช่น ซื้อจากห้างสรรพสินค้า ซื้อจากช่างตีมีดโดยตรง และอื่นๆ จำนวน 25 ตัวอย่าง , 18 ตัวอย่าง และ 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.5 , 4.0 และ 3.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อเมล็ดของครัวเรือนเกษตรกร

เกณฑ์การเลือกซื้อเมล็ด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ความคม	304	67.1
ขนาด/น้ำหนัก/กระชับมือ	101	22.3
เคาะฟังเสียง	97	21.4
ตราชื้อหือ	73	16.1
เหล็กกล้า/เนื้อเหล็ก	50	11.0
ลักษณะของเมล็ด/ความหนาบาง	46	10.2
ทนทาน/ไม่บิ่นง่าย	44	9.7
ไม่ขึ้นสนิม	18	4.0
เป็นแสดนเลส	17	3.6
ตามความพอใจ/อารมณ์	17	3.6
ราคาไม่แพง	13	2.9
ด้ามเมล็ด	13	2.9
ความสวยงาม/รูปแบบ	12	2.6
ไม่มีหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อ	11	2.4
อื่นๆ	33	7.3

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง มีหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อเมล็ดสูงสุด 5 เกณฑ์แรก คือ พิจารณาจากความคม, ขนาด/น้ำหนัก/กระชับมือ, เคาะฟังเสียง, ตราชื้อหือ และ เหล็กกล้า/เนื้อเหล็ก จำนวน 304 ตัวอย่าง , 101 ตัวอย่าง , 97 ตัวอย่าง , 73 ตัวอย่างและ 50 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 67.1 , 22.3 , 21.4 , 16.1 และ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 คุณภาพของมิดที่ต้องการ

คุณภาพที่ต้องการ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
มีความคมนาน/ไม่ต้องลับบ่อย	380	83.4
ทนทาน/ใช้งานได้นาน/ไม่บิ่นไม่แห้วง่าย	235	51.9
ไม่ขึ้นสนิม	70	15.5
น้ำหนักเหมาะสม/กระชับมือ	62	13.7
เนื้อเหล็กดี/เหล็กกล้า	50	11.0
ด้ามจับที่เหมาะสม	19	4.2
เป็นมิดที่ทำจากสแตนเลส	17	3.7
คุณภาพดี/มีการรับประกัน	17	3.7
ลักษณะของมิด/ความหนา-บาง	10	2.2
อื่นๆ	49	10.8

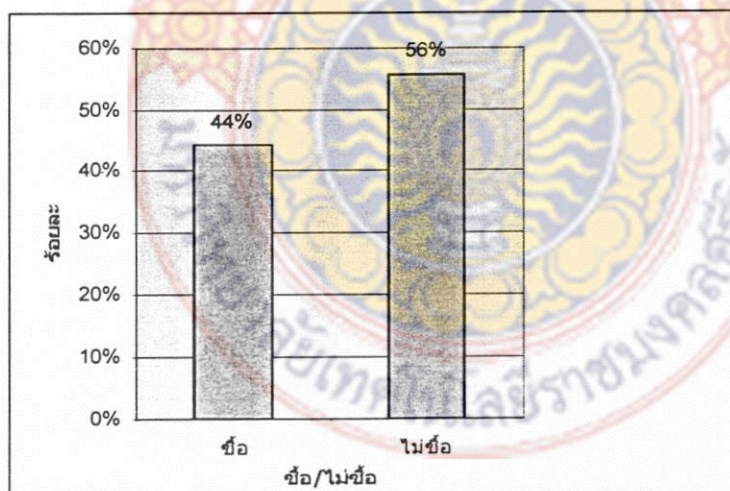
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง ต้องการมิดที่มีคุณภาพสูงสุด 5 อันดับแรก คือ มีความคมนาน/ไม่ต้องลับบ่อย , ทนทาน/ใช้งานได้นาน/ไม่บิ่นไม่แห้วง่าย, ไม่ขึ้นสนิม , น้ำหนักเหมาะสม/กระชับมือ และ เนื้อเหล็กดี/เหล็กกล้า จำนวน 380 ตัวอย่าง , 235 ตัวอย่าง , 70 ตัวอย่าง , 62 ตัวอย่าง และ 50 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 83.4 , 51.9 , 15.5 , 13.7 และ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ปัญหาที่เกิดจากการใช้มีด

ปัญหาในการใช้มีด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่ค่อยมีปัญหา	164	36.2
มีดไม่คมต้องลับบ่อย	160	35.3
บิ่น/แหว่ง/หักง่าย	138	30.5
ด้ามจับหลุด/แตกหัก/ทำด้ามเอง	98	21.6
ขึ้นสนิม	75	16.6
อื่นๆ	7	1.6

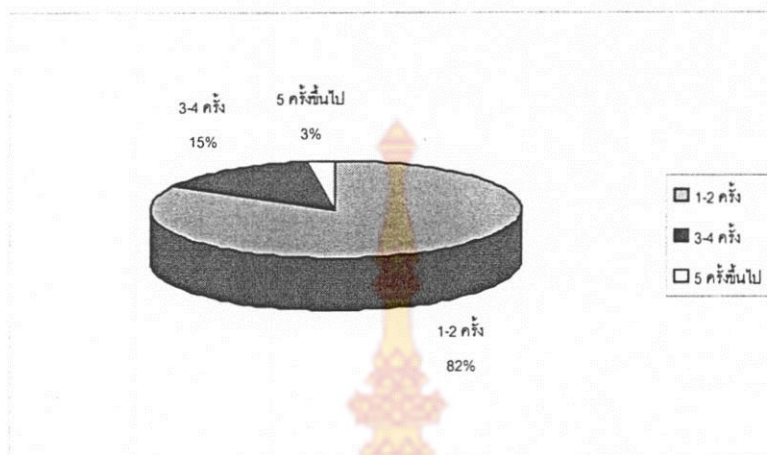
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง ให้ความเห็นถึงปัญหาในการใช้มีดว่า ไม่ค่อยมีปัญหา จำนวน 164 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 36.2 มีดไม่คมต้องลับบ่อย จำนวน 160 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.5 มีดบิ่น/แหว่ง/หักง่าย 138 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.5 ด้ามจับหลุด/แตกหัก/ทำด้ามจับใส่เอง จำนวน 98 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.6 มีดขึ้นสนิม จำนวน 75 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.6 และอื่นๆ 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.6

แผนภูมิแท่งที่ 3 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ซื้อ/ไม่ซื้อมีดในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547

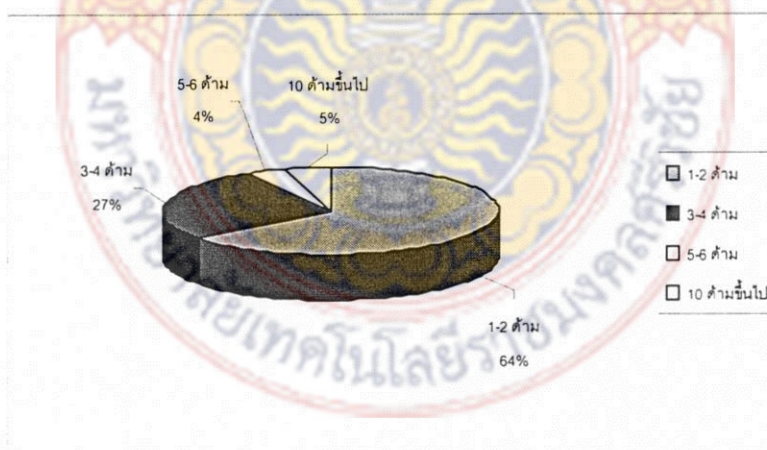
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 453 ตัวอย่าง ในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 ได้มีการซื้อมีด 200 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 44.2 ไม่ได้ซื้อมีด จำนวน 253 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 55.8

แผนภาพวงกลมที่ 2 จำนวนครั้งที่ซื้อเมล็ดของครัวเรือนเกษตรกรในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรซึ่งได้มีการซื้อเมล็ดในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 จำนวน 200 ตัวอย่าง ปรากฏว่า ซื้อเมล็ด 1 – 2 ครั้ง จำนวน 166 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 83.0 ซื้อเมล็ด 3 – 4 ครั้ง จำนวน 29 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.5 และ ซื้อเมล็ด 5 ครั้งขึ้นไป จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.5

แผนภาพวงกลมที่ 3 จำนวนเมล็ดที่เกษตรกรซื้อในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรซึ่งได้มีการซื้อเมล็ดในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 จำนวน 200 ตัวอย่าง ปรากฏว่า ซื้อเมล็ด 1-2 ค้ำม จำนวน 129 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 64.5 ซื้อเมล็ด 3 – 4 ค้ำม จำนวน 55 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 27.5 ซื้อเมล็ด 5-6 ค้ำม จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.5 และซื้อ 10 ค้ำมขึ้นไป จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.5

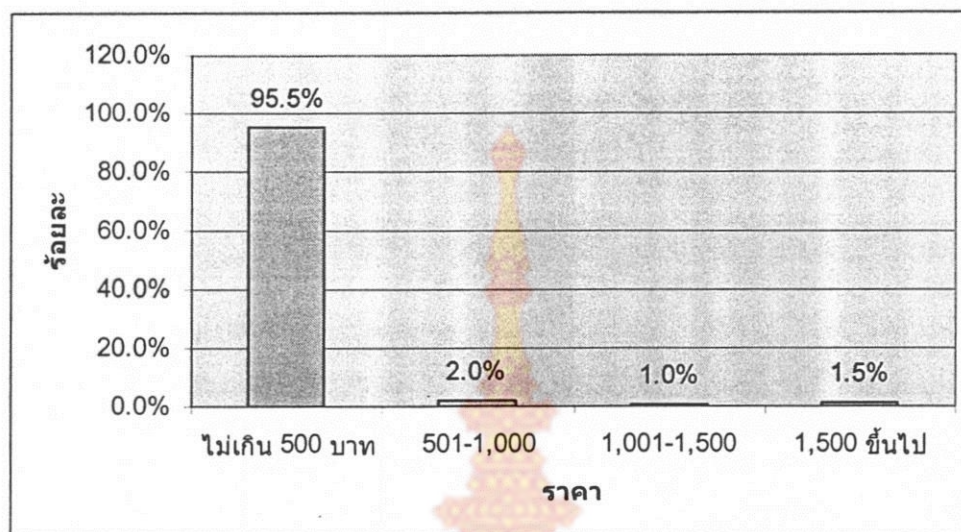
อนึ่ง จำนวนมิดที่ครัวเรือนเกษตรกร 200 ตัวอย่าง ได้ซื้อในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 คิดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 547 ค้ำม เฉลี่ยจากจำนวนครัวเรือนเกษตรกร 200 ตัวอย่างที่ซื้อจะเท่ากับ 2.7 ค้ำม/ครัวเรือนแต่ถ้าเฉลี่ยจากจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด 453 ตัวอย่างจะซื้อเท่ากับ 1.2 ค้ำม/ครัวเรือน

ตารางที่ 9 ประเภทของมิดที่ครัวเรือนเกษตรกรได้ซื้อในช่วง มกราคม – ตุลาคม 2547

ประเภทของมิด	จำนวนครัวเรือน	จำนวนมิดที่ซื้อ (ค้ำม)
มิดพริ้ว	14	25
มิดทำครัว	66	150
มิดกรีดขาง	74	217
มิดแสดนเลส	18	38
มิดอื่นๆ	28	114
รวม	200	547

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่ซื้อมิดในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 จำนวน 200 ตัวอย่าง ซื้อมิดประเภทต่างๆ ตามจำนวนดังนี้ จำนวน 14 ตัวอย่างซื้อมิดพริ้ว 25 ค้ำม จำนวน 66 ตัวอย่างซื้อมิดทำครัว/ใช้งานในครัว 150 ค้ำม จำนวน 74 ตัวอย่างซื้อมิดกรีดขาง 217 ค้ำม จำนวน 18 ตัวอย่างซื้อมิดแสดนเลส 38 ค้ำม และจำนวน 28 ตัวอย่างซื้อมิดอื่นๆ เช่น มิดโต้ เกี่ยว มิดจอบ และมิดที่ใช้ในงานเกษตรต่างๆไป 114 ค้ำม รวมมิดที่ซื้อทั้งหมด 547 ค้ำม

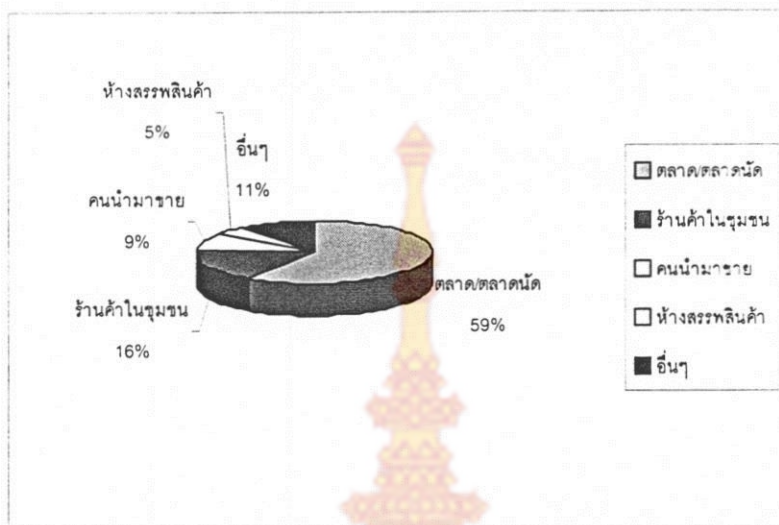
แผนภูมิแท่งที่ 4 ราคาซื้อ/ด้ามที่ครัวเรือนเกษตรกรที่ซื้อในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่มีการซื้อใน ช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 จำนวน 200 ตัวอย่าง ปรากฏว่าซื้อที่มีราคา/หน่วยไม่เกิน 500 บาท จำนวน 191 ตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ 95.5 ราคา 501-1,000 บาท จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2 ราคา 1,001-1,500 บาท จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1 และราคา 1,500 บาทขึ้นไปจำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.5

อนึ่ง จากจำนวนครัวเรือนที่มีเกษตรกรที่ซื้อในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 จำนวน 200 ตัวอย่าง ซื้อคิดเป็นมูลค่าทั้งหมดเท่ากับ 42,994 บาท หรือประมาณ 43,000 บาท เฉลี่ยจาก จำนวนครัวเรือนที่ซื้อ 200 ครัวเรือนเท่ากับ 215 บาท/ครัวเรือน แต่ถ้าหากว่าเฉลี่ยจากตัวอย่าง ทั้งหมด 453 ตัวอย่างจะเท่ากับ 95 บาท/ครัวเรือน

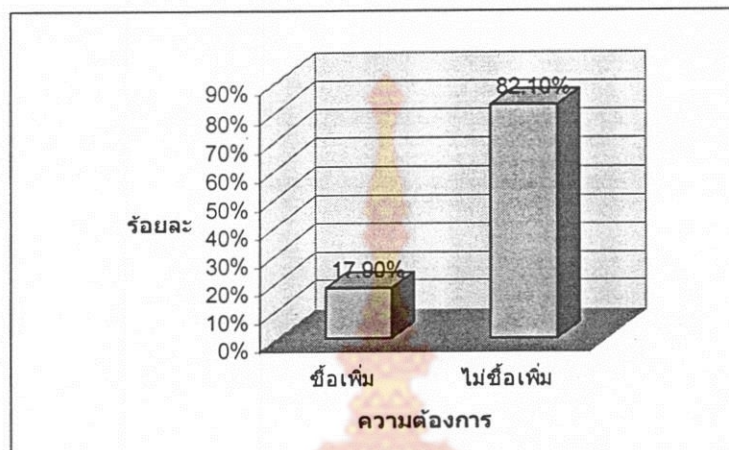
แผนภาพวงกลมที่ 4 สถานที่ซื้อสินค้าของครัวเรือนเกษตรกรในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่มีการซื้อสินค้าในช่วงมกราคม - ตุลาคม 2547 จำนวน 200 ตัวอย่าง เลือกซื้อสินค้าที่ตลาด/ตลาดนัด จำนวน 119 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 59.5 จากร้านค้าในชุมชน จำนวน 33 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.5 มีคนนำมาขาย จำนวน 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.0 จากห้างสรรพสินค้า จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.5 และกรณีอื่นๆ เช่น ซื้อจากช่างตีโดยตรง จากต่างจังหวัด เป็นต้น จำนวน 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.5

แผนภูมิแท่งที่ 5 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ต้องการซื้อ/ไม่ซื้อเมล็ดเพิ่มเติมในช่วงเวลาที่เหลือ
ตุลาคม – ธันวาคม 2547

จากช่วงเวลาที่เหลือ คือ ตุลาคม – ธันวาคม 2547 เป็นเวลาประมาณ 3 เดือน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรทั้งสิ้น 453 ตัวอย่าง คิดว่าต้องการซื้อเมล็ดเพิ่ม 81 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.9 และไม่ต้องการซื้อเมล็ดเพิ่มจำนวน 372 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 82.1

ตารางที่ 10 จำนวนเมล็ดที่คาดว่าจะซื้อเพิ่มของครัวเรือนเกษตรกรในช่วงตุลาคม – ธันวาคม 2547

จำนวนเมล็ด (ด้าม)	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1	44	54.3
2	30	37.0
3	4	4.9
4	2	2.5
5	1	1.2
รวม	81	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกร ที่คาดว่าจะมีการซื้อเพิ่มในช่วงตุลาคม – ธันวาคม 2547 จำนวน 81 ตัวอย่าง จำนวนเมล็ดที่คาดว่าจะซื้อจำนวน 1 ด้าม มีจำนวน 44 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 54.3 ซื้อ 2 ด้าม จำนวน 30 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 37.0 ซื้อ 3 ด้าม จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.9 ซื้อ 4 ด้าม จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.5 และซื้อ 5 ด้าม จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.2

อนึ่ง จำนวนมิดทั้งหมดที่จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 81 ตัวอย่าง คาดว่าจะซื้อเพิ่มในช่วง ตุลาคม – ธันวาคม 2547 มีทั้งสิ้น 129 ค้ำ

ตารางที่ 11 ประเภทของมิด จำนวนครัวเรือนและจำนวนมิดที่ครัวเรือนเกษตรกร คาดว่าจะซื้อเพิ่มในช่วง ตุลาคม – ธันวาคม 2547

ประเภทของมิด	จำนวนครัวเรือน	จำนวนมิด (ค้ำ)
มิดพรี	6	7
มิดทำครัว	29	46
มิดกรีดยาง	25	44
มิดเสตนเลส	8	8
มิดในงานเกษตรทั่วไปและอื่นๆ	13	24
รวม	81	129

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่คาดว่าจะซื้อเพิ่มในช่วง ตุลาคม – ธันวาคม จำนวน 81 ตัวอย่าง มี 6 ตัวอย่าง ที่ต้องการซื้อมิดพรี จำนวน 7 ค้ำ มี 29 ตัวอย่างซื้อมิดทำครัว จำนวน 46 ค้ำ มี 25 ตัวอย่างซื้อมิดกรีดยาง จำนวน 44 ค้ำ มี 8 ตัวอย่างซื้อมิดเสตนเลส จำนวน 8 ค้ำ และมี 13 ตัวอย่างซื้อมิดที่ใช้ในงานเกษตรทั่วไปและมิดอื่นๆ จำนวน 24 ค้ำ

ตารางที่ 12 ราคาเมล็ด/ด้ามที่ครัวเรือนเกษตรกรคาดว่าจะซื้อในช่วงตุลาคม – ธันวาคม 2547

ราคา/หน่วย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 200 บาท	70	86.4
201 – 400 บาท	10	12.4
401 – 600 บาท	1	1.2
รวม	81	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่คาดว่าจะซื้อเมล็ดเพิ่มในช่วงตุลาคม – ธันวาคม 2547 จำนวน 81 ตัวอย่าง มีความต้องการซื้อเมล็ด ราคาไม่เกิน 200 บาท/หน่วย จำนวน 70 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 86.4 ราคา 201 – 400 บาท จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.4 และราคา 401 – 600 บาท จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.2

อนึ่ง จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่มีความต้องการซื้อเมล็ดเพิ่มในช่วง ตุลาคม – ธันวาคม 2547 จำนวน 81 ตัวอย่าง คาดว่าจะซื้อเมล็ดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 9,899 บาท หรือ ประมาณ 9,900 บาท

ตารางที่ 13 แหล่งชุมชน/โรงงาน/ตึมีดที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก

แหล่งชุมชน/โรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
รู้จัก	127	28.0
ไม่รู้จัก	326	72.0
รวม	453	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกร 453 ตัวอย่าง รู้จักแหล่งชุมชน/โรงงานที่ตึมีด 127 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 28.0 และ ไม่รู้จัก 326 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 72.0

ตารางที่ 14 จังหวัดที่มีแหล่งตีมีดที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก

แหล่งชุมชน/โรงงานตีมีด	จำนวน	ร้อยละ
จ.อยุธยา (มีคอรัญญิก)	48	37.8
จ.สงขลา	38	30.0
จ.พัทลุง	29	22.8
จ.ยะลา	17	13.4
จ.ตรัง	15	11.8
แหล่งอื่นๆ	20	15.8

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่รู้จักแหล่งตีมีด จำนวน 127 ตัวอย่างนั้น จะรู้จักแหล่งตีมีดที่จังหวัดอยุธยาสูงสุด 48 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาเป็นแหล่งตีมีดในจังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดยะลา จังหวัดตรัง และจังหวัดอื่นๆ จำนวน 38 ตัวอย่าง, 29 ตัวอย่าง, 17 ตัวอย่าง, 15 ตัวอย่าง และ 20 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0, 22.8, 13.4, 11.8 และ 15.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แหล่งชุมชนตีมีดในจังหวัดสงขลาที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก/ไม่รู้จัก

แหล่งตีมีด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
รู้จัก	186	41.1
ไม่รู้จัก	267	58.9
รวม	453	100

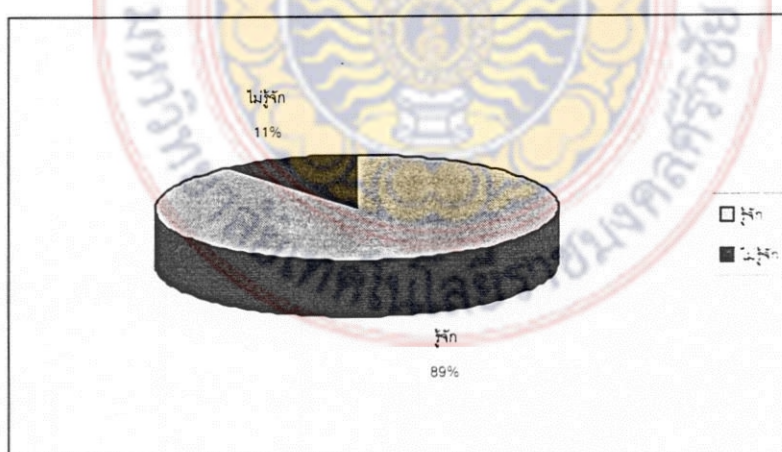
จากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 453 ตัวอย่าง รู้จักแหล่งตีมีดในจังหวัดสงขลา 186 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 41.1 ไม่รู้จัก 267 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 58.9

ตารางที่ 16 แหล่งที่มาในจังหวัดสงขลาที่ครัวเรือนเกษตรกรรู้จัก

แหล่งชุมชนที่มีดี	จำนวน	ร้อยละ
อำเภอหาดใหญ่	69	37.1
อำเภอสทิงพระ	58	31.2
อำเภอสะเดา	24	12.9
อำเภอกระแสสินธุ์	19	10.2
อำเภอรัตนภูมิ	13	7.0
อำเภอควนเนียง	13	7.0
อำเภออื่นๆ	19	10.2

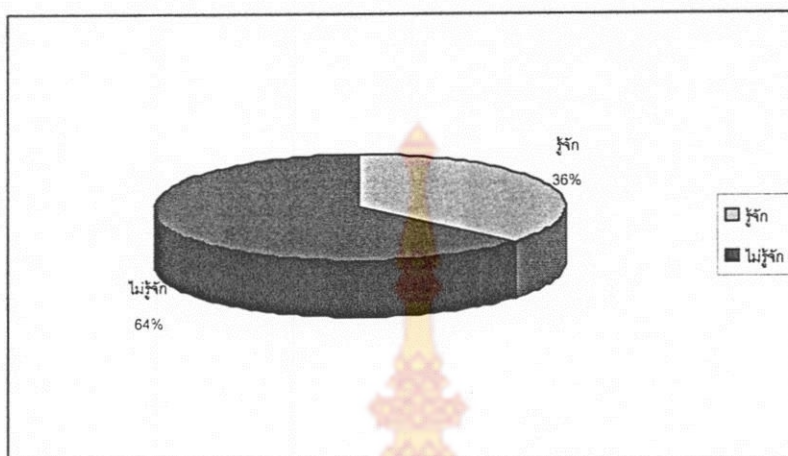
แหล่งที่มาที่กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกรรู้จักในจังหวัดสงขลา จำนวน 186 ตัวอย่าง รู้จักแหล่งที่มาที่อำเภอหาดใหญ่ มากที่สุด 69 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาคืออำเภอ สทิงพระ 58 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.2 นอกจากนั้นรู้จัก อำเภอสะเดา อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอ รัตนภูมิ อำเภอควนเนียง และอำเภออื่นๆ จำนวน 24 ตัวอย่าง, 19 ตัวอย่าง, 13 ตัวอย่าง, 13 ตัวอย่าง และ 19 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.9, 10.2, 7.0, 7.0 และ 10.2 ตามลำดับ

แผนภาพวงกลมที่ 5 การรู้จัก/ไม่รู้จักตำบลน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรมีจำนวน 453 ตัวอย่าง รู้จักตำบลน้ำน้อย 404 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 89.2 ไม่รู้จักตำบลน้ำน้อย 49 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.8

แผนภาพวงกลมที่ 6 การรู้จัก/ไม่รู้จักมีค่าน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรมีจำนวน 453 ตัวอย่าง รู้จักมีค่าน้ำน้อย 165 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 36.4 ไม่รู้จักมีค่าน้ำน้อย 288 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 63.6

แผนภาพวงกลมที่ 7 การซื้อมีค่าน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่รู้จักมีค่าน้ำน้อย 165 ตัวอย่าง เคยซื้อมีค่าน้ำน้อย 61 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 37.0 และไม่เคยซื้อมีค่าน้ำน้อย 104 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 63.0

ตารางที่ 17 แหล่งที่ซื้อเมล็ดน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร

แหล่งซื้อ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
มีคนเอามาขาย	30	49.2
ตลาดนัด	21	34.4
ร้านค้าในชุมชน	4	6.56
สั่งโดยตรงจากช่าง	4	6.56
อื่นๆ	2	3.28
รวม	61	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรซึ่งเคยซื้อเมล็ดน้ำน้อยมีจำนวน 61 ตัวอย่าง ซื้อเมล็ดน้ำน้อย โดยมีคนเอามาขาย 30 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 49.2 ซื้อจากตลาดนัด 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 34.4 ซื้อจากร้านค้าในชุมชนและจากช่างโดยตรง เป็นจำนวนละ 4 ตัวอย่างเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.56 และซื้อจากที่อื่นๆ อีก 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.28

ตารางที่ 18 ประเภทของเมล็ดน้ำน้อยที่ครัวเรือนเกษตรกรเคยซื้อ

ประเภท	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
พรีต่างๆ	48	78.7
มีดปาดตาล	8	13.1
มีดเหน็บ	4	6.6
เคียว	4	6.6
มีดประเภทต่างๆ	10	16.4

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่เคยซื้อเมล็ดน้ำน้อยจำนวน 61 ตัวอย่าง เคยซื้อเมล็ดพรีต่างๆ 48 ตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ 78.7 มีดปาดตาล 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.1 เคียว 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.6 มีดประเภทต่างๆ เช่น มีดหันยาเส้น, มีดทำคร้าวและอื่นๆ 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.4

ตารางที่ 19 การนำมิดน้ำน้อยไปใช้งานประเภทต่างๆ

ประเภทของงาน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ตัดหญ้า/ถางป่า	24	39.3
ใช้ในงานเกษตรทั่วไป	21	34.4
ตัดไม้/เหลาไม้	12	19.7
ปาดลูกตาล/ตัดต้นตาล	11	18.0
ทำนา/เกี่ยวข้าว	3	4.9
ทำคร้ว	2	3.3
พกพาติดตัวไปข้างนอก	2	3.3
หั่นยาสูบ	1	1.6
ตัดยาง	1	1.6

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งเคยซื้อมิดน้ำน้อยไปใช้ จำนวน 61 ตัวอย่าง นำไปใช้ตัดหญ้า/ถางป่า 24 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 39.3 ใช้ในงานเกษตรทั่วไป 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 34.4 ใช้ตัดไม้/เหลาไม้ 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.7 ใช้ปาดตาล/ตัดต้นตาล 11 ตัวอย่าง ใช้ทำนา/เกี่ยวข้าว 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.9 คิดเป็นร้อยละ 18.0 ใช้ทำคร้วกับพกพาไปข้างนอก อย่างละ 2 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ใช้หั่นยาสูบกับใช้ตัดยาง อย่างละ 1 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 1.6

ตารางที่ 20 ความคิดเห็นเรื่องคุณภาพของมีดน้ำน้อย

ความคิดเห็น	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
คุณภาพดี/ใช้ได้	31	50.8
คมดีใช้ได้นาน	41	67.2
ทำด้วยเหล็กกล้า	6	9.8
คุณภาพไม่ดี บิ่น ต้องลับบ่อย	3	4.9
อื่นๆ	2	3.3

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่เคยซื้อมีดน้ำน้อยจำนวน 61 ตัวอย่าง ให้ความเห็นว่า มีดน้ำน้อยมีคุณภาพดีใช้ได้นาน 41 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.8 มีความคมดีใช้ได้นาน 41 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 67.2 ทำด้วยเหล็กกล้า 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.8 คุณภาพไม่ดี บิ่นง่ายและต้องลับบ่อย 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.9 อื่นๆ 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 21 ปัญหาที่เกิดจากการใช้มีดน้ำน้อยของครัวเรือนเกษตรกร

ปัญหา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	53	86.9
มีดบิ่นบ่อยครั้ง	3	4.9
มีดหนาทำให้ต้องลับบ่อย มีสนิม	3	4.9
คุณภาพไม่ค่อยดี	2	3.3

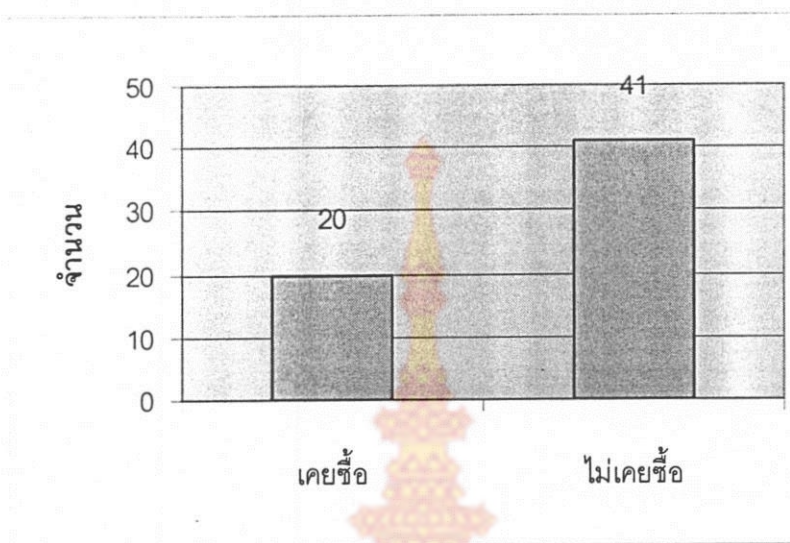
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่เคยใช้มีดน้ำน้อยจำนวน 61 ตัวอย่าง ไม่มีปัญหาจากการใช้มีดน้ำน้อย จำนวน 53 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 86.9 มีดบิ่นบ่อยครั้ง 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.9 มีดหนา/มีดมีสนิม/ทำให้ต้องลับบ่อย 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.9 และเห็นว่าปัญหาของมีดน้ำน้อยคือ คุณภาพไม่ค่อยดี จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 22 ข้อคิดเห็นในการพัฒนา/ปรับปรุงมีดน้ำน้อย

การพัฒนา/ปรับปรุง	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ควรมีการให้ข่าว ประชาสัมพันธ์มากกว่านี้	10	16.4
กระจายสินค้าให้มาก/เพราะหาซื้อยาก	7	11.5
ปรับปรุงความคม ใช้เหล็กคุณภาพดี	6	9.8
ปรับปรุงเรื่องราคาเพราะราคาแพง	5	8.2
ควรให้กงทน ใช้งานได้นาน	5	8.2
ควรผลิตมีดให้เพิ่มขึ้น	2	3.3
รูปแบบของมีดมีน้อย ควรหลากหลายกว่านี้	2	3.3
ควรให้มีคุณภาพเหมือนเดิม	1	1.6
ควรมีเอกลักษณ์ที่เป็นเฉพาะของคน	1	1.6
ไม่แสดงความคิดเห็น	28	45.9

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งเคยซื้อมีดน้ำน้อยจำนวน 61 ตัวอย่าง ให้ความเห็นว่า มีดน้ำน้อยควรมีการให้ข่าวประชาสัมพันธ์ จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.4 ควรมีการกระจายสินค้าให้มากเพราะเห็นว่ามีดน้ำน้อยหาซื้อยาก จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.5 ควรปรับปรุงความคมใช้เหล็กที่มีคุณภาพดี จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.8 ควรปรับปรุงในด้านราคาเพราะราคาแพงกับควรให้มีความคงทนใช้งานได้นานอย่างละ 5 ตัวอย่าง เท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ควรผลิตมีดให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นกับควรผลิตมีดให้มีความหลากหลายมากขึ้น อย่างละ 2 ตัวอย่าง เท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ควรผลิตมีดให้มีความเหมือนเดิมกับควรมีเอกลักษณ์เป็นของเฉพาะคนอย่างละ 1 ตัวอย่าง เท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 1.6 แต่มีจำนวน 28 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 45.9 ที่ไม่แสดงความคิดเห็น

แผนภูมิแท่งที่ 6 จำนวนตัวอย่างที่เคยซื้อเมล็ดจากแหล่งอื่น นอกจากมีดินน้ำน้อย

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งเคยซื้อมีดินน้ำน้อยจำนวน 61 ตัวอย่าง เคยซื้อเมล็ดจากแหล่งอื่นๆ ด้วย จำนวน 20 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 32.8 ไม่เคยซื้อเมล็ดจากแหล่งอื่น จำนวน 41 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 67.2

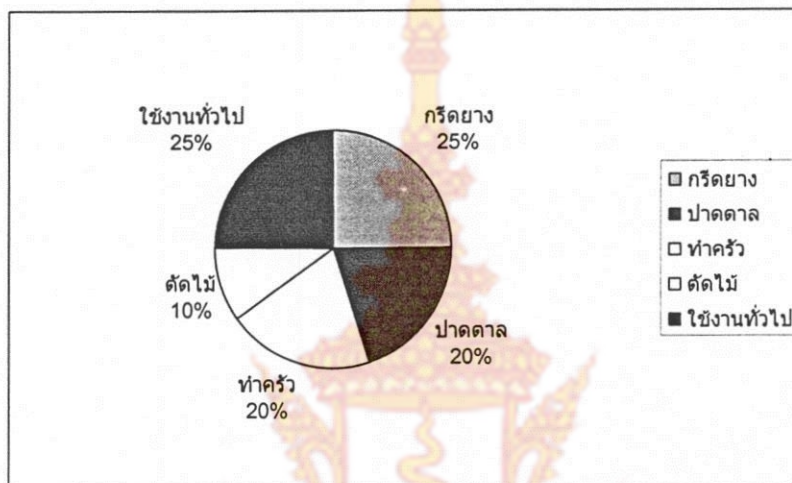
ตารางที่ 23 แหล่งชุมชนอื่นๆ ที่เคยซื้อเมล็ดนอกจากมีดินน้ำน้อย

แหล่งที่เคยซื้อ	จำนวน	ร้อยละ
ทุ่งลุง	5	25
ชุมพล	4	20
เกาะใหญ่	3	15
แม่ขรี	1	5
ควนเนียง	1	5
คลองเปรี๊ยะ	1	5
เกาะขย	1	5
ภาคอื่นๆ	4	20

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งเคยซื้อมีดินน้ำน้อยและเคยซื้อเมล็ดจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 20 ตัวอย่าง เคยซื้อจากทุ่งลุง 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25 เคยซื้อจากชุมพล 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20 เคยซื้อจากเกาะใหญ่ 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15 นอกจากนั้น เคยซื้อจากแม่ขรี

ควนเนียง คลองเปรี๊ยะ และเกาะขอม อย่างละ 1 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 5 และ เลขซ็อมิดจากภาคอื่นๆ 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20

แผนภาพวงกลมที่ 8 ประเภทของงานที่ใช้จากการซ็อมิดจากแหล่งอื่นๆ

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่เลขซ็อมิดน้ำน้อยและมีดจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 20 ตัวอย่าง มีดที่ซ็อมิดจากแหล่งอื่นๆ นำไปใช้ในงานกริดยาง 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25 นำไปใช้ปาดตาลและทำคร้วอย่างละ 4 ตัวอย่างเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20 นำไปตัดไม้ 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10 และสุดท้ายนำไปทำสวนหรืองานเกษตรต่างๆ ไป 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25

ตารางที่ 24 คุณภาพของมีดน้ำน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับมีดจากที่อื่นๆ

ข้อแตกต่าง	จำนวน	ร้อยละ
มีดน้ำน้อยมีความคมมากกว่า ใช้งานได้นานกว่า เหล็กดีดีกว่า	18	90.0
มีดน้ำน้อยคุณภาพดีดีกว่า แต่หาซื้อยากกว่า	13	65.0
ทุ้งสูงมีมีดกรีดขาง แต่มีดน้ำน้อยมีหลายประเภทกว่า	3	15.0
มีดน้ำน้อยมีการรับประกันความคม เปลี่ยนได้	2	10.0
มีดจากทุ้งสูงคมกว่า ใช้ได้ดีกว่า	2	10.0
มีดน้ำน้อย มีความบาง เปราะง่าย	2	10.0
มีดน้ำน้อยใช้ดี แต่ราคาแพง	1	5.0
มีดน้ำน้อยคม แต่ขึ้นสนิม มีดอื่นไม่ขึ้นสนิม แต่ไม่คม	1	5.0
มีดน้ำน้อยไม่มีด้าม ทำเองด้ามจับหลุดง่าย	1	5.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งเคยซื้อมีดน้ำน้อยและมีดจากที่อื่นๆ มาใช้ให้ข้อคิดเห็นว่า มีดน้ำน้อยมีความคมมากกว่าใช้งานได้นานกว่า เพราะใช้เหล็กดีดีกว่า 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 90 มีดน้ำน้อยมีคุณภาพดีดีกว่า แต่หาซื้อยากกว่า 13 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 65 มีดน้ำน้อยมีหลายประเภทมากกว่ามีดจากทุ้งสูง จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15 มีดน้ำน้อยมีการรับประกันความคม 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10 มีดทุ้งสูงคมกว่าใช้ได้ดีกว่า 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10 มีดน้ำน้อยมีความบางเปราะง่าย 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10 มีดน้ำน้อยใช้ดีแต่ราคาแพง มีดน้ำน้อยคมแต่ขึ้นสนิม และมีดน้ำน้อยไม่มีด้าม อย่างละ 1 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 5

5.2 ข้อมูลครัวเรือนทั่วไป

ตารางที่ 25 จำนวนมิดทั้งหมดที่มีใช้ในแต่ละครัวเรือน

จำนวนมิด (ด้าม)/ครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1 - 4	73	29.3
5 - 8	127	50.8
9 - 12	39	15.6
13 - 16	7	2.8
17 - 20	3	1.2
21 ด้ามขึ้นไป	1	0.4
รวม	250	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่างมีมิดใช้ในครัวเรือน 1-4 ด้าม จำนวน 73 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 29.3 มีมิด 5-8 ด้าม จำนวน 127 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.8 มีมิด 9-12 ด้าม จำนวน 39 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.6 มีมิด 13-16 ด้าม จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.8 มีมิด 17-20 ด้าม จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.2 และมี 21 ด้ามขึ้นไป จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.4

ตารางที่ 26 จำนวนมิดที่ใช้ในงานต่างๆ ของแต่ละครัวเรือน

จำนวนมิด(ด้าม)	ใช้ในงานครัวเรือน		ใช้ในงานเกษตร		ใช้ในงานอื่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 4	145	58.0	186	93.5	23	88.5
5 - 8	82	32.8	11	5.5	2	7.7
9 - 12	19	7.6	1	0.5	1	3.8
13 - 16	2	0.8	1	0.5	-	-
17 - 20	1	0.4	-	-	-	-
21 ด้ามขึ้นไป	1	0.4	-	-	-	-
รวม	250	100.0	199	100.0	26	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง ครัวเรือนที่มีมิดสำหรับใช้ใน
งานครัวครบ 250 ตัวอย่าง ครัวเรือนที่มีมิดใช้ในงานเกษตร จำนวน 199 ตัวอย่าง และครัวเรือนที่มี
มิดใช้ในงานอื่นๆ จำนวน 26 ตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กรณีจำนวนมิดใช้ในงานครัวเรือน

- ครัวเรือนที่มีมิด 1 - 4 ค้ำ จำนวน 145 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 58.0
- ครัวเรือนที่มีมิด 5 - 8 ค้ำ จำนวน 82 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 32.8
- ครัวเรือนที่มีมิด 9 - 12 ค้ำ จำนวน 19 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.6
- ครัวเรือนที่มีมิด 13 - 16 ค้ำ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.8
- ครัวเรือนที่มีมิด 17 - 20 ค้ำ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.4
- ครัวเรือนที่มีมิด 21 ค้ำขึ้นไป จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.4

กรณีจำนวนมิดที่ใช้ในงานเกษตร

- ครัวเรือนที่มีมิด 1 - 4 ค้ำ จำนวน 186 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 93.5
- ครัวเรือนที่มีมิด 5 - 8 ค้ำ จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.5
- ครัวเรือนที่มีมิด 9 - 12 ค้ำ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.5
- ครัวเรือนที่มีมิด 13 - 16 ค้ำ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.5

กรณีจำนวนมิดที่ใช้ในงานอื่นๆ

- ครัวเรือนที่มีมิด 1 - 4 ค้ำ จำนวน 23 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 88.5
- ครัวเรือนที่มีมิด 5 - 8 ค้ำ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.7
- ครัวเรือนที่มีมิด 9 - 12 ค้ำ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.8

ตารางที่ 27 ประเภท/จำนวนของมัดที่มีไว้ใช้ในแต่ละครัวเรือน

จำนวนมัด(ด้าม)	มัดแสดนเลส		มัดเหล็ก		มัดอื่นๆ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 4	158	65.8	186	84.2	3	100.0
5 - 8	67	27.9	30	13.6	-	-
9 - 12	11	4.6	5	2.2	-	-
13 - 16	2	0.8	-	-	-	-
17 - 20	1	0.4	-	-	-	-
21 ด้ามขึ้นไป	1	0.4	-	-	-	-
รวม	240	100.0	221	100.0	3	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 240 ตัวอย่าง ครัวเรือนที่มีมัดแสดนเลส สำหรับใช้งาน จำนวน 240 ตัวอย่าง ครัวเรือนที่มีมัดเหล็ก จำนวน 221 ตัวอย่าง และครัวเรือนที่มีมัด ใช้ในงานอื่นๆ จำนวน 3 ตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กรณีจำนวนมัดแสดนเลส

- ครัวเรือนที่มีมัด 1 - 4 ด้าม จำนวน 158 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 65.8
- ครัวเรือนที่มีมัด 5 - 8 ด้าม จำนวน 67 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 27.9
- ครัวเรือนที่มีมัด 9 - 12 ด้าม จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.6
- ครัวเรือนที่มีมัด 13 - 16 ด้าม จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.8
- ครัวเรือนที่มีมัด 17 - 20 ด้าม จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.4
- ครัวเรือนที่มีมัด 21 ด้ามขึ้นไป จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.4

กรณีจำนวนมัดเหล็ก

- ครัวเรือนที่มีมัด 1 - 4 ด้าม จำนวน 186 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 84.2
- ครัวเรือนที่มีมัด 5 - 8 ด้าม จำนวน 30 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.6
- ครัวเรือนที่มีมัด 9 - 12 ด้าม จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.2

กรณีจำนวนมัดอื่นๆ

- ครัวเรือนที่มีมัด 1 - 4 ด้าม จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100.0

ตารางที่ 28 แหล่งซื้อเมล็ดของครัวเรือน

แหล่งซื้อเมล็ด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ตลาดนัด	191	76.4
ร้านค้าในชุมชน	52	20.8
คนเร่ขาย	51	20.4
ห้างสรรพสินค้า	43	17.2
ช่างตีมีด	7	2.8
อื่นๆ	7	2.8

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง ซื้อเมล็ดจากตลาดนัด จำนวน 191 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 76.4 ซื้อจากร้านค้าในชุมชน จำนวน 52 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.8 ซื้อจากคนเร่ขายมีดจำนวน 51 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 20.4 ซื้อจากห้างสรรพสินค้าจำนวน 43 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 17.2 ซื้อจากช่างตีมีด และอื่นๆ จำนวน 7 ตัวอย่างเท่าๆกันคิดเป็นร้อยละ 2.8

ตารางที่ 29 ปัญหาที่เกิดจากการใช้มีด/พร้า

ปัญหาจากการใช้มีด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่คม/ลับบ่อ	122	48.8
มีดบิ่น/แหง่งง่าย	62	24.8
ด้ามจับหลุด/ต้องทำด้ามเอง	57	22.8
ขึ้นสนิมง่าย	48	19.2
ใช้ได้ไม่นาน/เหล็กไม่ดี	5	2.0
คมบาง/คมอ่อน/คมหมดเร็ว	3	1.2
มีดมีน้ำหนักรวม	1	0.4
เหล็กเคลือบไม่ใช่เหล็กแท้	1	0.4
ไม่มีปัญหา	77	30.8

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง ปัญหาที่เกิดจากการใช้มีด คือ ไม่คม/ลับบ่อ สูงสุด จำนวน 122 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาคือ มีดบิ่น/แหง่งง่าย

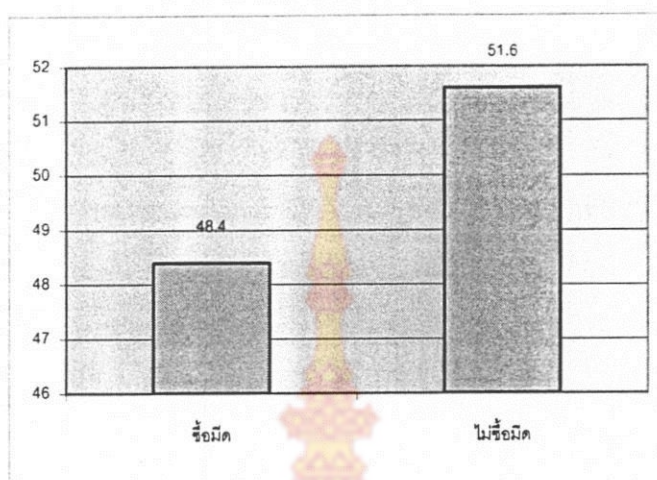
จำนวน 62 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 24.8 ค้ำจับหลุด/ต้องทำค้ำจับเอง จำนวน 57 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 22.8 มีค้ำขึ้นสนิมง่าย จำนวน 48 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.2 ใช้ได้ไม่นาน/เหล็กไม่ดี จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.0 คมบาง/คมอ่อน/คมหคมเร็ว จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.2 มีค้ำมีน้ำหนักรมาก และเหล็กเคลือบไม่ใช่เหล็กแท้ จำนวน 1 ตัวอย่างเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 0.4 และไม่มีปัญหา จำนวน 77 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.8

ตารางที่ 30 คุณสมบัติของมีด/พริ้ว ที่ต้องการ

คุณสมบัติ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
มีความคมนาน ไม่ลับบ่อย	201	80.4
ใช้ได้นาน	91	36.4
ไม่เป็นสนิม	56	22.4
ขนาด/น้ำหนักพอเหมาะ กระชับมือ	44	17.6
มีการต่อค้ำ	22	8.8
รูปแบบสวยงาม ตามต้องการ	20	8.0
ราคาไม่แพง	14	5.6
ทำจากสแตนเลส	13	5.2
เป็นของแท้/ทำจากเหล็กกล้า	10	4.0
ไม่บิ่น/แหง่ง่าย	11	4.4
อื่นๆ	14	5.6

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไป จำนวน 250 ตัวอย่าง ต้องการมีดที่มีคุณสมบัติดังนี้ คือ มีความคม/ไม่ต้องลับบ่อย สูงสุดจำนวน 201 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 80.4 มีค้ำใช้ได้นาน จำนวน 91 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 36.4 ไม่เป็นสนิม จำนวน 56 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 22.4 น้ำหนักพอเหมาะ กระชับมือ จำนวน 44 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.6 มีการต่อค้ำ จำนวน 22 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 8.8 รูปแบบสวยงามตามต้องการจำนวน 20 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 8.0 ราคาไม่แพง จำนวน 14 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.6 ทำจากสแตนเลส จำนวน 13 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.2 เป็นของแท้/ทำจากเหล็กกล้า จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.0 ไม่บิ่น/แหง่ง่าย จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.4 และอื่นๆ เช่น พกติดตัวสะดวกแล้วแต่ลักษณะงาน เป็นต้น จำนวน 14 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.6

แผนภูมิแท่งที่ 7 ตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547 ซื้อมีดหรือไม่

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง ในช่วงตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547 มีการซื้อมีดจำนวน 121 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 48.4 และไม่ได้มีการซื้อมีดจำนวน 121 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 48.4

ตารางที่ 31 จำนวนครั้งที่มีการซื้อมีดในช่วงเดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547

จำนวนครั้งในการซื้อมีด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1 - 2	100	82.7
3 - 4	16	13.2
5 - 6	4	3.3
4 - 8	-	-
9 - 10	1	0.8
รวม	121	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่ได้มีการซื้อมีดจำนวน 121 ตัวอย่าง พบว่าซื้อมีด 1 - 2 ครั้ง จำนวน 100 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 82.7 ซื้อ 3 - 4 ครั้ง จำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.2 ซื้อ 5 - 6 ครั้ง จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.3 และซื้อ 9 - 10 ครั้ง จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตารางที่ 32 จำนวนมิดที่ซื้อในแต่ละครัวเรือน

จำนวนมิด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1 - 5	111	91.8
6 - 10	9	7.4
11 - 15	-	-
16 - 20	1	0.8
รวม	121	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่ได้มีการซื้อมิดจำนวน 121 ตัวอย่าง ซื้อมิด 1 - 5 ค้ำ จำนวน 111 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 91.8 ซื้อ 6 - 10 ค้ำ จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.4 ซื้อ 16 - 20 ค้ำ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตารางที่ 33 ประเภทของมิดที่ซื้อ

ประเภทของมิด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ทำครัว	60	49.6
เสตนเลส	31	25.6
มิดพรี	8	6.6
มิดปกผลไม้	7	5.8
อื่นๆ - มิดปิ้งตอ	4	3.3
- มิดกรีดยาง	4	3.3
- มิดที่ใช้ในงานเกษตร	3	2.5
- มิดเหล็ก	2	1.7
- มิดโต้	2	1.7
รวม	121	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่มีการซื้อมิดจำนวน 121 ตัวอย่าง ซื้อมิดทำครัว จำนวน 60 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 49.6 ซื้อมิดเสตนเลส จำนวน 31 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.6

ซื้อเมล็ดพริก จำนวน 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.6 ซื้อเมล็ดปอกผลไม้ จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.8 และอื่นๆ จำนวน 15 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.5

ตารางที่ 34 ราคาของเมล็ดที่ซื้อ

ราคา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่เกิน 200 บาท	99	81.82
201 - 400 บาท	16	13.22
401 - 600 บาท	5	4.13
มากกว่า 600 บาท	1	0.83
รวม	121	100.0

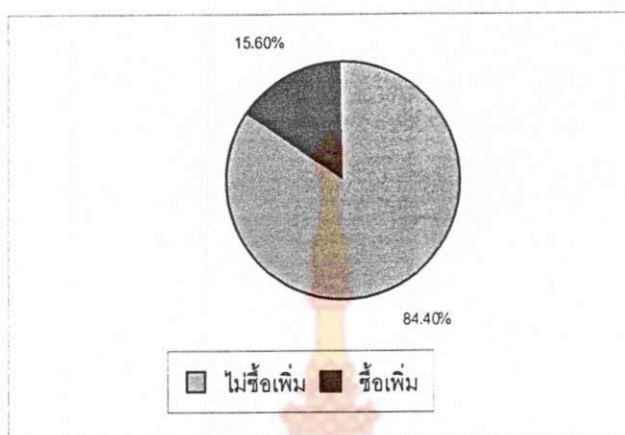
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่มีการซื้อเมล็ด จำนวน 121 ตัวอย่าง ซื้อเมล็ดในราคาไม่เกิน 200 บาท จำนวน 99 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 81.82 ซื้อเมล็ดในราคา 201 - 400 บาท จำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.22 ซื้อเมล็ดในราคา 401 - 600 บาท จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.13 และซื้อเมล็ดในราคามากกว่า 600 บาท จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.83

ตารางที่ 35 สถานที่ที่ครัวเรือนไปเลือกซื้อเมล็ด

สถานที่ซื้อ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ตลาดนัด	87	71.9
ห้างสรรพสินค้า	12	9.9
คนเร่ขายเมล็ด	9	7.4
ร้านค้า	5	4.1
อื่นๆ	8	6.7
รวม	121	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่มีการซื้อเมล็ดจำนวน 121 ตัวอย่าง ซื้อเมล็ดจากตลาดนัด จำนวน 87 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 71.9 ซื้อจากห้างสรรพสินค้า จำนวน 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.9 ซื้อจากคนเร่ขายเมล็ด จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.4 ซื้อจากร้านค้าจำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.1 และซื้อจากที่อื่นๆ จำนวน 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.7

แผนภาพวงกลมที่ 9 ความต้องการซื้อในช่วงเดือนพฤศจิกายน - เดือนธันวาคม 2547

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง ในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547 ไม่ต้องการซื้อเพิ่ม จำนวน 211 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 84.4 ต้องการซื้อเพิ่ม จำนวน 39 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.6

ตารางที่ 36 จำนวนมัดที่ครัวเรือนต้องการซื้อ

จำนวนที่ซื้อ(มัด)	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1	20	51.3
2	15	38.5
3	3	7.7
4	-	-
5	1	2.6
รวม	39	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไป ซึ่งต้องการซื้อเพิ่มในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547 จำนวน 39 ตัวอย่าง ต้องการซื้อ 1 มัด จำนวน 20 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 51.3 ซื้อ 2 มัด จำนวน 15 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 38.5 ซื้อ 3 มัด จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.7 และซื้อ 5 มัด จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 37 ประเภทของมิดที่ต้องการซื้อเพิ่ม

ประเภทของมิด	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ใช้ในครัว	21	53.8
มิดเสตนเลส	7	17.9
มิดกรีดยาง	5	12.8
มิดปกผลไม้	2	5.1
มิดพรี	2	5.1
มิดเหล็ก	1	2.6
มิดอีโต้	1	2.6
รวม	39	100

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่ต้องการซื้อเพิ่มจำนวน 39 ตัวอย่าง ต้องการซื้อมิดที่ใช้ในครัวเรือน จำนวน 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 53.8 ซื้อมิดเสตนเลส จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.9 และซื้อมิดกรีดยาง จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.8 และมิดอื่นๆ จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.4

ตารางที่ 38 ราคาของมิดที่คาดว่าจะจ่ายเงินซื้อ

ราคา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่เกิน 50 บาท	14	35.9
51 - 100 บาท	10	25.6
101 - 150 บาท	11	28.2
151 - 200 บาท	3	7.7
มากกว่า 200 บาท	1	2.6
รวม	39	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่มีความต้องการซื้อเพิ่มจำนวน 39 ตัวอย่าง ซื้อมิดในราคาไม่เกิน 50 บาท จำนวน 14 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.9 ราคา 51 - 100 บาท จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.6 ราคา 101 - 150 บาท จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 28.2 ราคา 151 - 200 บาท จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.7 และมากกว่า 200 บาท จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 39 ประเภทมิดที่ซื้อมาใช้ในงานต่างๆ

ประเภทของงานที่ใช้มิด	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ในครัว	28	71.8
กรีดยาง	5	12.8
ปอกผลไม้	3	7.7
อื่นๆ	3	7.7
รวม	39	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่ต้องการซื้อมิดเพิ่มจำนวน 39 ตัวอย่างต้องการซื้อมิดมาใช้สำหรับงานในครัว จำนวน 28 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 71.8 ใช้กรีดยาง จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.8 ใช้ปอกผลไม้จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.7 และอื่นๆ จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.7

ตารางที่ 40 แหล่งตีมิดทั่วไปที่รู้จัก

แหล่งตีมิด	จำนวน	ร้อยละ
จ.พระนครศรีอยุธยา (อรัญญิก)	37	13.6
จ.พัทลุง	12	4.8
จ.สงขลา	11	4.4
จ.ยะลา	8	3.2
จ.นครศรีธรรมราช	6	2.4
จ.ตรัง	3	1.2
จ.สตูล	2	0.8
จ.ลำปาง	2	0.8
จ.อ่างทอง	2	0.8
จ.นราธิวาส	1	0.4
จ.กาฬสินธุ์	1	0.4
จ.นครราชสีมา(โคราช)	1	0.4
ภาคอีสาน	2	0.8
ไม่รู้จัก	183	73.2
รวม	250	100.0

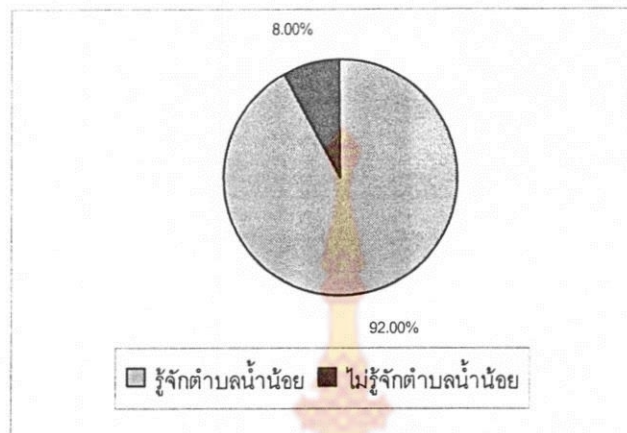
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง รู้จักแหล่งตึมิดที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สูงสุด 37 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 13.6 ที่จังหวัดพัทลุง จำนวน 12 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 4.8 ที่จังหวัดสงขลา จำนวน 11 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 4.4 ที่จังหวัดยะลา จำนวน 8 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 3.2 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 2.4 ที่จังหวัดตรัง จำนวน 3 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 1.2 ที่จังหวัดสตูล ลำปาง และอ่างทอง จังหวัดละ 2 ตัวอย่างเท่าๆกันคิดเป็นร้อยละ 0.8 นอกจากนั้นที่เหลือรู้จักจังหวัดละ 1 ตัวอย่างละเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 0.4 และไม่รู้จักรวมจำนวน 183 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 73.2

ตารางที่ 41 แหล่งตึมิดที่รู้จักในจังหวัดสงขลา

แหล่งตึมิดในจังหวัดสงขลา	ครัวเรือน	ร้อยละ
อ.หาดใหญ่	31	12.4
อ.สทิงพระ	13	5.2
อ.ควนเนียง	12	4.8
อ.รัตภูมิ	10	4.0
อ.เมือง	8	3.2
อ.กระแสสินธุ์	6	2.4
อ.สะเคา	4	1.6
อ.ระโนด	2	0.8
อ.จะนะ	2	0.8
อ.เทพา	1	0.4
ไม่รู้จักร	178	71.2

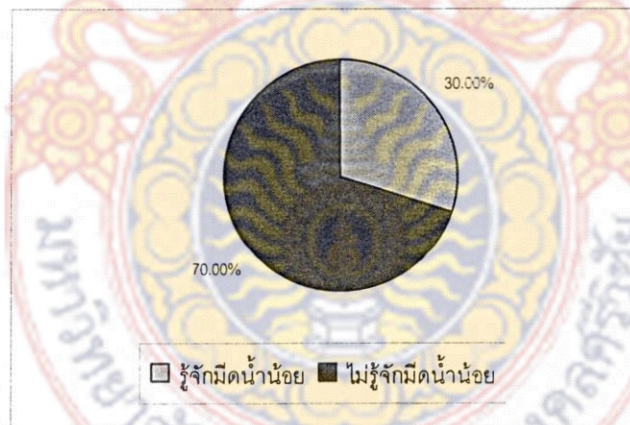
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง รู้จักแหล่งตึมิดในอำเภอหาดใหญ่มากที่สุด จำนวน 31 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 12.4 อำเภอสทิงพระ จำนวน 13 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 5.2 ที่อำเภอควนเนียง จำนวน 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.8 อำเภอรัตภูมิ จำนวน 10 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 4.0 ที่อำเภอเมือง จำนวน 8 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 3.2 อำเภอกระแสสินธุ์ จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.4 อำเภอสะเคา จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.6 อำเภอระโนดและอำเภอจะนะ จำนวนละ 2 ตัวอย่าง เท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 0.8 อำเภอเทพา จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.4 และไม่รู้จักรวมแหล่งตึมิดในจังหวัดสงขลา จำนวน 178 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 71.2

แผนภาพวงกลมที่ 10 แสดงการรู้จักตำบลน้ำน้อย

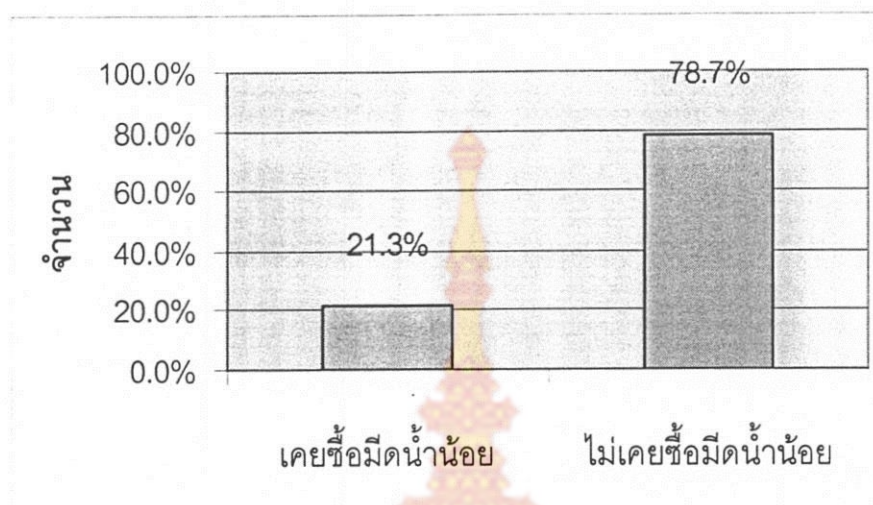
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไป จำนวน 250 ตัวอย่าง รู้จักตำบลน้ำน้อย จำนวน 230 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 92.0 ไม่รู้จักตำบลน้ำน้อย จำนวน 20 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 8.0

แผนภาพวงกลมที่ 11 แสดงการรู้จักมิดน้ำน้อย

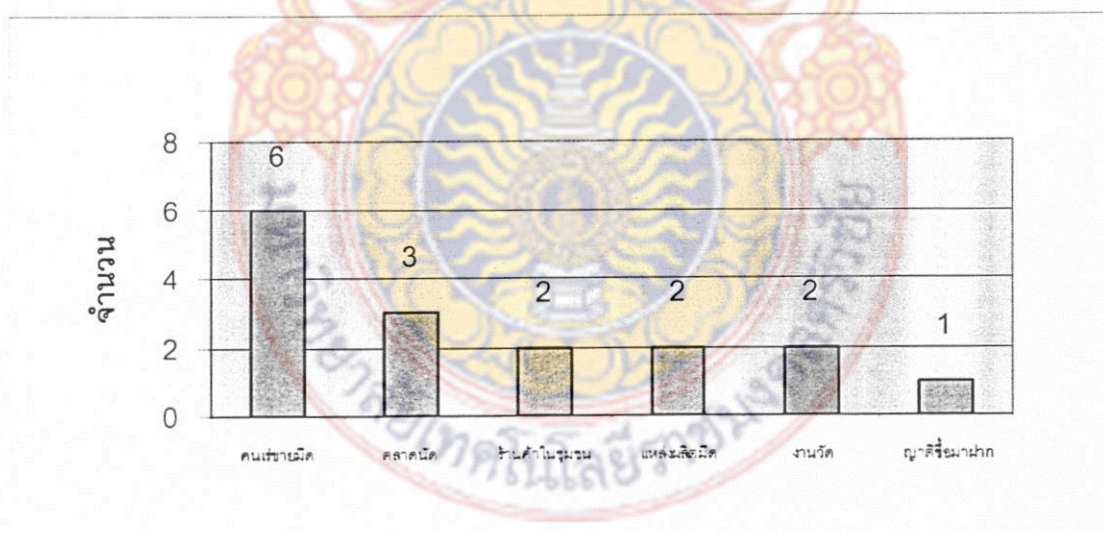
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปจำนวน 250 ตัวอย่าง รู้จักมิดน้ำน้อย จำนวน 175 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 70.0 ไม่รู้จักมิดน้ำน้อย จำนวน 75 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0

แผนภูมิแท่งที่ 8 แสดงการซื้อมิดน้ำน้อย

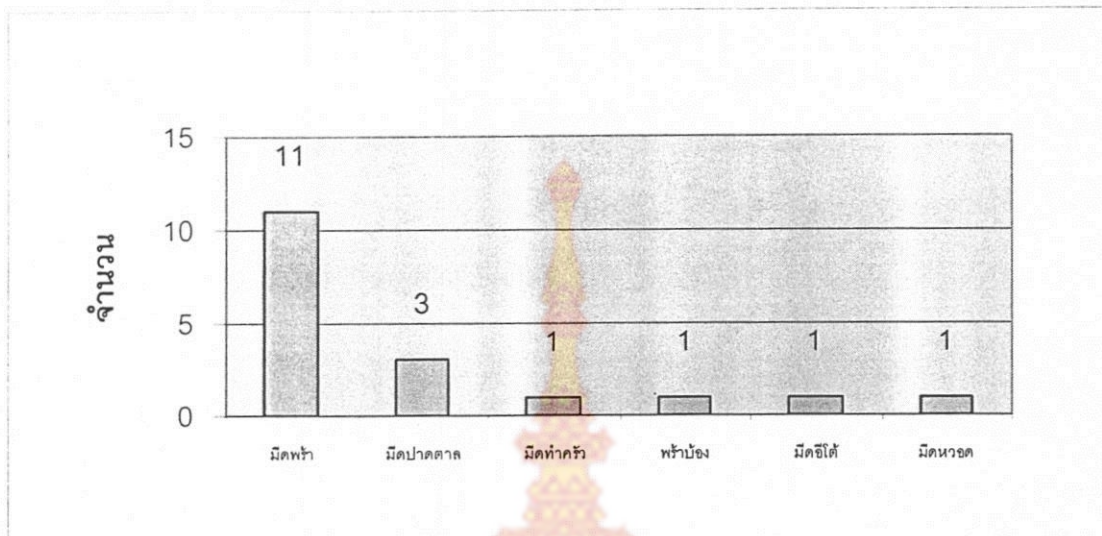
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่รู้จักมิดน้ำน้อยจำนวน 75 ตัวอย่าง เคยซื้อมิดน้ำน้อย จำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.3 ไม่เคยซื้อมิดน้ำน้อย จำนวน 59 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 78.7

แผนภูมิแท่งที่ 9 แหล่งที่ซื้อมิดน้ำน้อย

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่เคยซื้อมิดน้ำน้อยจำนวน 16 ตัวอย่าง ซื้อจากคนที่เอามาเร่ขาย จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 37.5 จากตลาดนัดจำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.75 ซื้อจากร้านค้าในชุมชน จากแหล่งผลิตและตามงานวัด จำนวน 2 ตัวอย่างเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และมีญาติหรือมาฝากจำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.25

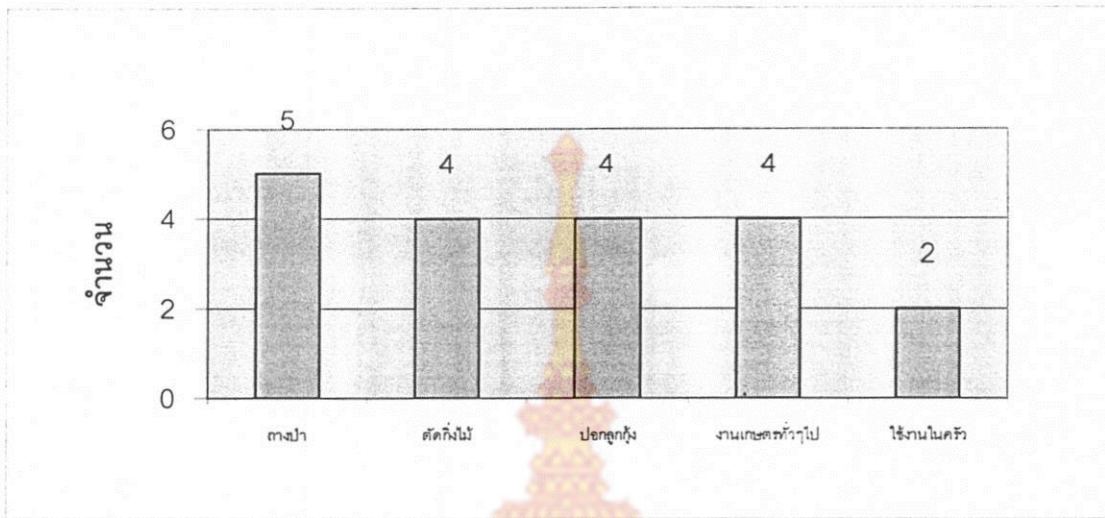
แผนภูมิแท่งที่ 10 ประเภทของมีดน้ำน้อยที่เคยซื้อ

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่เคยซื้อมีดน้ำน้อยจำนวน 16 ตัวอย่าง เคยซื้อมีดพร้าจำนวน 11 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 68.75 ซื้อมีดปาดตาล จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.75 ซื้อมีดทำครัว พร้าบ้อง มีดอีโต้ และมีดหวอด จำนวนละ 1 ตัวอย่างเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 6.25

แผนภูมิแท่งที่ 11 ประเภทของงานที่ใช้มีดน้ำน้อย

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนทั่วไปที่เคยซื้อมีดน้ำน้อยจำนวน 16 ตัวอย่าง เอมิตที่ซื้อไปใช้งาน ถางป่า จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.25 ตัดกิ่งไม้ ปอกลูกกุ้ง และงานเกษตรทั่วไป จำนวนละ 4 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และใช้ในงานครัว จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.5

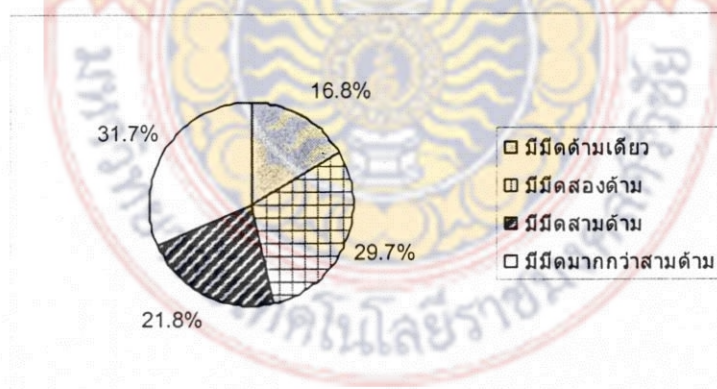
5.3 ข้อมูลของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 42 ประเภทของกิจการ

ประเภทของกิจการ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
เจียงเนื้อต่างๆ	21	20.8
ขายปลา/ชุคปลา	10	9.9
ขายผัก/ผลไม้	19	18.8
ขายอาหาร	49	48.5
อื่น	2	2.0
รวม	101	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่ใช้มีดจำนวน 101 ตัวอย่าง แบ่งเป็น ผู้ประกอบการประเภท เจียงเนื้อตามตลาด 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.8 ขายปลา/ชุคปลา 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.9 ขายผัก/ผลไม้ 19 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.8 ขายอาหาร 49 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 48.5 และอื่นๆ 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.0

แผนภาพวงกลมที่ 12 จำนวนมีดที่ใช้ในการประกอบการ

จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่ใช้มีดจำนวน 101 ตัวอย่าง มีมีดสามด้ามในการประกอบการจำนวน 17 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.8 ใช้มีดสองด้าม จำนวน 30 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 29.7 ใช้มีดสามด้าม จำนวน 22 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.8 และใช้มีดมากกว่าสามด้าม จำนวน 32 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.7

ตารางที่ 43 แหล่งที่ซื้อเมล็ดของผู้ประกอบการ

แหล่งซื้อเมล็ด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ตลาด	53	52.6
หาคใหญ่	14	13.9
ห้างสรรพสินค้า	8	7.9
คนเร่ขายเมล็ด	7	6.9
ร้านค้าทั่วไป	7	6.9
อื่นๆ	12	11.8
รวม	101	100

จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการใช้เมล็ด จำนวน 101 ตัวอย่างมีแหล่งที่เลือกซื้อเมล็ด คือ ซื้อจากตลาด จำนวน 53 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 52.6 ซื้อจากหาคใหญ่ จำนวน 14 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.9 ซื้อจากห้างสรรพสินค้า 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.9 ซื้อจากคนเร่ขายเมล็ดและร้านค้าทั่วไป อย่างละ 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.9 และซื้อจากที่อื่นๆ เช่น ต่างประเทศ ต่างจังหวัด เป็นต้น จำนวน 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.8

ตารางที่ 44 ราคาเมล็ดที่ผู้ประกอบการเลือกซื้อ

ราคาดเมล็ด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่เกิน 200 บาท	85	84.2
201 – 400 บาท	11	10.9
401 – 600 บาท	3	2.9
601 บาทขึ้นไป	2	2.0
รวม	101	100.0

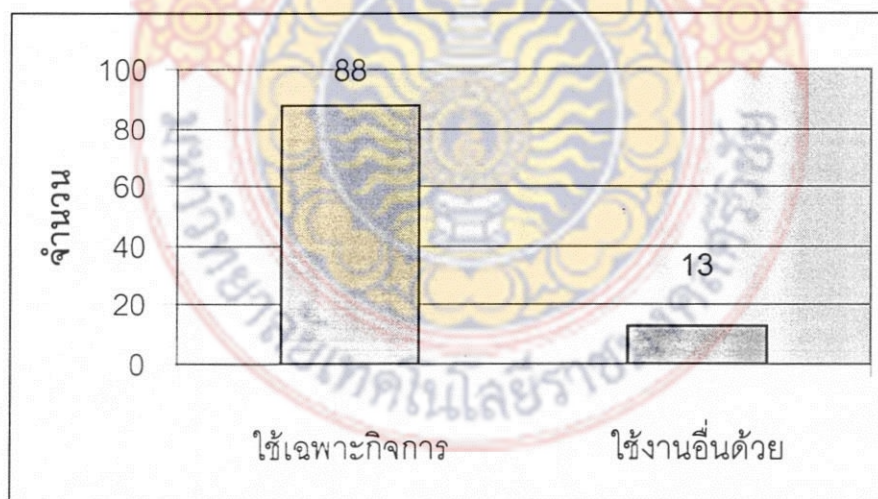
จากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการที่ใช้เมล็ดจำนวน 101 ตัวอย่าง ซื้อเมล็ดในราคาไม่เกิน 200 บาท จำนวน 85 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 84.2 ซื้อราคา 201 – 400 บาท จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.9 ซื้อราคา 401 – 600 บาท จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.9 ซื้อราคา 601 บาทขึ้นไป จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 45 สถานที่ผลิตเมล็ดที่ผู้ประกอบการรู้จัก

แหล่งผลิต	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบ	87	86.1
สงขลา	3	2.9
ต่างจังหวัด	6	5.9
ประเทศจีน	4	3.9
ผลิตเอง	1	1.2
รวม	101	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการที่ใช้เมล็ดจำนวน 101 ตัวอย่าง ไม่ทราบว่าเมล็ดที่ซื้อมาใช้ผลิตมาจากที่ใด จำนวน 87 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 86.1 ผลิตในจังหวัดสงขลา 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.9 ผลิตจากต่างจังหวัด 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.9 ผลิตจากประเทศจีน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.9 และทำเอง 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.2

แผนภูมิแท่งที่ 12 การนำเมล็ดไปใช้งานของผู้ประกอบการ

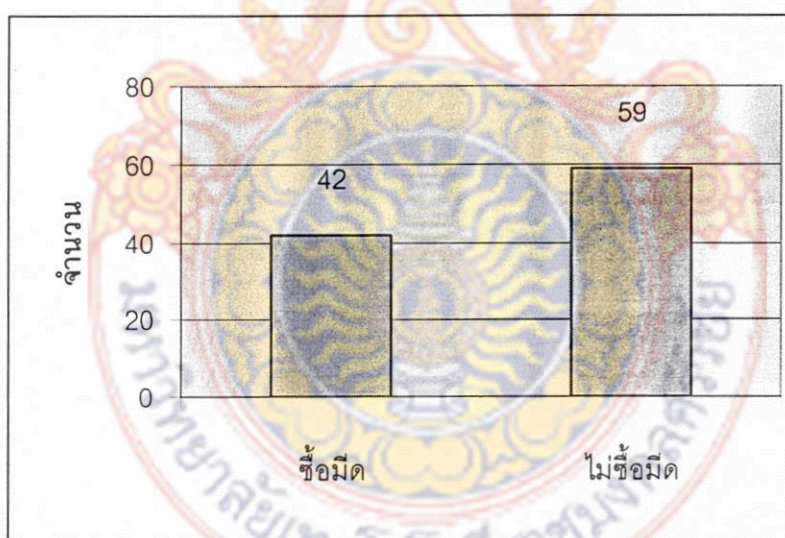
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการที่ใช้เมล็ด จำนวน 101 ตัวอย่าง ใช้เมล็ดในการประกอบอาชีพเฉพาะ 88 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 87.1 เอาเมล็ดไปใช้งานอื่นๆ ด้วย เช่น ทำกับข้าว/ปอกผลไม้ จำนวน 13 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.9

ตารางที่ 46 ความคิดเห็นที่มีต่อโลหะที่นำมาใช้ทำมิดของผู้ประกอบการ

มิดที่ดีควรทำจาก	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
เหล็ก	16	15.8
แอสตันเลส	79	78.2
ทั้งสองอย่าง	6	6.0
รวม	101	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 101 ตัวอย่าง คิดว่ามิดที่ดีควรทำจากเหล็กจำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.8 ทำจากแอสตันเลส จำนวน 79 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 78.2 หรือทั้งเหล็กและแอสตันเลส จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.0

แผนภูมิแท่งที่ 13 การซื้อมิดตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนตุลาคม 2547 ของผู้ประกอบการ

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 101 ตัวอย่างไม่ได้ซื้อมิดเลยในช่วงต้นปี – ตุลาคม 2547 จำนวน 59 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 84.4 มีการซื้อมิดจำนวน 42 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 41.6

ตารางที่ 47 จำนวนมิดที่ซื้อในช่วงเดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547 ของผู้ประกอบการ

จำนวนมิดที่ซื้อ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1 – 5 ค้ำม	35	83.3
6 – 10 ค้ำม	4	9.5
11 – 15 ค้ำม	1	2.4
16 – 20 ค้ำม	2	4.8
รวม	42	100.0

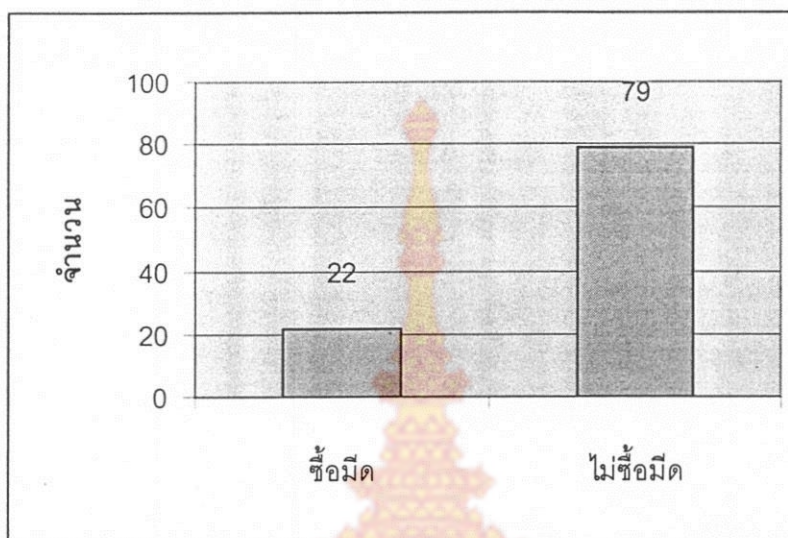
จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 42 ตัวอย่างที่ซื้อมิดในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547 ซื้อมิด 1 – 5 ค้ำม จำนวน 35 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 83.3 ซื้อมิด 6 - 10 ค้ำม จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.5 ซื้อมิด 11 – 15 ค้ำม จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.4 ซื้อมิด 16 – 20 ค้ำม จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.8

ตารางที่ 48 มูลค่าของมิดที่ซื้อของผู้ประกอบการ

มูลค่ามิด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่เกิน 200 บาท	28	66.7
201 – 400 บาท	7	16.7
401 – 600 บาท	2	4.8
601 บาทขึ้นไป	5	11.8
รวม	42	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 42 ตัวอย่าง ได้ซื้อมิดในราคาไม่เกิน 200 บาท จำนวน 28 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 66.7 ราคา 201 – 400 บาท จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.7 ราคา 401 – 600 บาท จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.8 ราคา 600 บาทขึ้นไป จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.8

แผนภูมิแท่งที่ 14 การซื้อเมล็ดในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547ของผู้ประกอบการ

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 101 ตัวอย่าง คาดว่าในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547 จะซื้อเมล็ดเพิ่มจำนวน 22 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.8 ไม่ซื้อเมล็ด จำนวน 79 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 78.2

ตารางที่ 49 ราคาเมล็ดที่คาดว่าจะซื้อในช่วงตุลาคม - ธันวาคม 2547

ราคาดำเนิน/ด้าม	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่เกิน 200 บาท	18	81.8
201 - 400 บาท	3	13.6
401 - 600 บาท	1	4.6
รวม	22	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการที่คาดว่าจะซื้อเมล็ดในช่วงตุลาคม - ธันวาคม 2547 จำนวน 22 ตัวอย่าง จะซื้อเมล็ดในราคาไม่เกิน 200 บาท จำนวน 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 81.8 ซึ่งราคา 201 - 400 บาท จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.6 ซื้อราคา 401 - 600 บาท จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.6

ตารางที่ 50 โรงงานตีพิมพ์ที่ผู้ประกอบการรู้จัก

แหล่งตีพิมพ์	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ภาคกลาง	11	10.9
ภาคอีสาน	5	4.9
ภาคเหนือ	1	0.9
ภาคใต้ - สงขลา	6	5.9
- พัทลุง	3	2.9
- สตูล	2	1.9
- ยะลา	1	0.9
อื่นๆ (จีน)	1	0.9
ไม่รู้จัก	82	81.2

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 101 ตัวอย่าง รู้จักแหล่ง/โรงงานตีพิมพ์ที่อยู่ในภาคกลาง 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.9 ภาคอีสาน จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.9 ภาคเหนือ 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.9 ส่วนทางภาคใต้ รู้จักในจังหวัดสงขลา 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.9 จังหวัดพัทลุง 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.9 จังหวัดสตูล 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.9 จังหวัดยะลา 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.9 อื่นๆ คือจากจีน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.9 ส่วนตัวอย่างที่ไม่รู้จักแหล่งตีพิมพ์มากที่สุดถึง 82 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 81.2

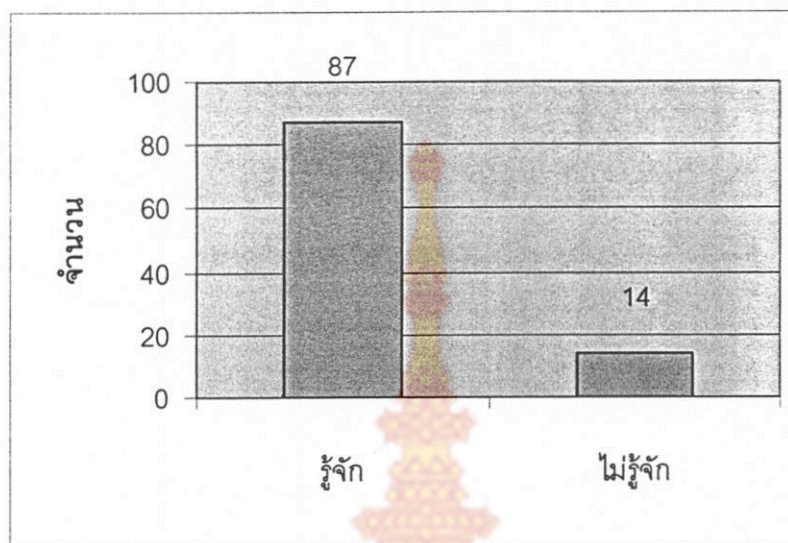
ตารางที่ 51 แหล่งชุมชนตีมีดในจังหวัดสงขลาที่ผู้ประกอบการรู้จัก

แหล่งตีมีดที่รู้จัก	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
อ.หาดใหญ่	6	5.9
อ.ควนเนียง	4	3.9
อ.กระเสถินธุ์	3	2.9
อ.รัตภูมิ	3	2.9
อ.สทิงพระ	2	1.9
อ.เมือง	1	0.9
ปากบาง อ.จะนะ	1	0.9
ไม่รู้จัก	87	86.1

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 101 ตัวอย่าง รู้จักแหล่งชุมชนตีมีดในจังหวัดสงขลา ที่อำเภอหาดใหญ่ จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.9 ที่อำเภอควนเนียง จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.9 ที่อำเภอกระเสถินธุ์ จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.9 ที่อำเภอสทิงพระ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.9 ที่อำเภอเมือง จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.9 ที่ปากบาง อำเภอจะนะ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.9 และไม่รู้จักแหล่งตีมีดในจังหวัดสงขลา จำนวน 87 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 86.1

แผนภูมิแท่งที่ 15 การรู้จักตำบลน้ำน้อยของผู้ประกอบการ

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 101 ตัวอย่างรู้จักตำบลน้ำน้อย จำนวน 87 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 86.1 ไม่รู้จักตำบลน้ำน้อย จำนวน 14 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.9

แผนภูมิมวงกลมที่ 13 การรู้จักมีดน้ำน้อย

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 101 ตัวอย่าง รู้จักมีดน้ำน้อย จำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.8 ไม่รู้จักมีดน้ำน้อย จำนวน 85 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 84.20 และปรากฏว่า จำนวนตัวอย่างที่รู้จักมีดน้ำน้อยทั้ง 16 ตัวอย่างไม่เคยซื้อมีดน้ำน้อยแม้แต่รายเดียว

ข้อมูลของผู้จำหน่ายมีด

ตารางที่ 52 แหล่งซื้อมีดมาจำหน่าย

แหล่งซื้อมีดมาจำหน่าย	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
อำเภอหาดใหญ่ / สงขลา	11	55.0
คนเร่ขายมีด	5	25.0
พ่อค้ามาส่ง	4	20.0
จังหวัดอื่นๆในภาคใต้	4	20.0
ภาคกลาง / อีสาน	3	15.0
อื่นๆ	2	10.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง ซื้อมีดมาจำหน่ายจากพื้นที่อำเภอหาดใหญ่และอื่นๆ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 55.0 ซื้อจากคนเร่ขายมีดจำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.0 มีพ่อค้ามาส่ง จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0 ซื้อจากจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0 ซื้อจากภาคกลาง / ภาคอีสาน จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.0 และที่อื่นๆ เช่น ตลาดนัด เป็นต้น จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตารางที่ 53 ประเภทของมีดที่จำหน่าย

ประเภทของมีด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
มีดทำครัว	13	65.0
พริ้ว	10	50.0
มีดกรีดยาง	5	25.0
มีดพก	1	5.0
เคียว	1	5.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง จำหน่ายมีดพริ้วจำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีดกรีดยางจำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.0 มีดทำครัว จำนวน 13 คิดเป็นร้อยละ 65.0 มีดพกและเคียวจำนวน 1 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ตารางที่ 54 ราคาของมิดที่จำหน่าย

ราคาของมิด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่เกิน 100 บาท	16	80.0
101 – 200 บาท	12	60.0
201 บาทขึ้นไป	2	10.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการจำนวน 20 ตัวอย่าง จำหน่ายมิดในราคาไม่เกิน 100 บาทจำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 80.0 ราคา 101 – 200 บาท จำนวน 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 60.0 ราคา 201 บาทขึ้นไป จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตารางที่ 55 ประเภทของมิดที่จำหน่ายมากที่สุด

ประเภทของมิด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
มิดทำคร้ว	8	40.0
มิดกรีดขาง	6	30.0
พริ้ว	4	20.0
มิดพก	1	5.0
มิดปาดตาล	1	5.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมิด จำนวน 20 ตัวอย่าง มิดที่จำหน่ายได้มากที่สุดคือ คือ มิดทำคร้ว จำนวน 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 40.0 มิดกรีดขาง จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0 พริ้ว จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0 มิดพกและมิดปาดตาล จำนวน 1 ตัวอย่างเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ตารางที่ 56 จำนวนครั้งที่ทางร้านได้สั่งมีดมาจำหน่ายในช่วงมกราคม – ตุลาคม 2547

จำนวนครั้ง	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1 – 3 ครั้ง	4	20.0
4 – 6 ครั้ง	6	30.0
7 – 9 ครั้ง	1	5.0
10 ครั้งขึ้นไป	4	20.0
ไม่ให้ข้อมูล	5	25.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 20 ตัวอย่าง ได้ซื้อมีดมาจำหน่ายตั้งแต่ช่วงต้นปี – ตุลาคม 2547 แล้ว 1 – 3 ครั้ง จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0 ซ้ำ 4 – 6 ครั้ง จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0 ซ้ำ 7 – 9 ครั้ง จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.0 ซ้ำ 10 ครั้งขึ้นไป จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0 และไม่ให้ข้อมูล จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตารางที่ 57 จำนวนมีดที่จำหน่ายไปแล้ว ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547

จำนวนมีดที่จำหน่าย	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่เกิน 100 เล่ม	11	55.0
101 – 200 เล่ม	1	5.0
201 เล่มขึ้นไป	2	10.0
ไม่ให้ข้อมูล	6	30.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่างได้จำหน่ายมีดไปแล้วไม่เกิน 100 เล่ม จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 55.0 จำหน่าย 101 - 200 เล่ม จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.0 จำหน่าย 201 เล่มขึ้นไป จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.0 และไม่ให้ข้อมูล จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0

ตารางที่ 58 จำนวนเงินทุนที่ซื้อมีดมาจำหน่ายในช่วงเดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547

จำนวนเงินทุน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่เกิน 2,500 บาท	5	25.0
2,501 – 5,000 บาท	4	20.0
5,001 – 7,500 บาท	2	10.0
7,501 – 10,000 บาท	-	-
10,001 บาทขึ้นไป	3	15.0
ไม่ให้ข้อมูล	6	30.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 20 ตัวอย่าง ได้ลงทุนซื้อมีดมาเพื่อจำหน่ายไม่เกิน 2,500 บาท จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.0 ทน 2,501 - 5,000 บาท จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0 ทน 5,001 - 7,500 บาท จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.0 ทน 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.0 และไม่ให้ข้อมูล จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0

ตารางที่ 59 จำนวนครั้งที่คาดว่าจะมีการซื้อเพิ่มในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547

จำนวนครั้ง	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
2 ครั้ง	7	35.0
3 ครั้ง	3	15.0
ไม่ให้ข้อมูล	10	50.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่างคาดว่าจะมีการซื้อมีดมาจำหน่ายเพิ่มในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547 ประมาณ 2 ครั้ง จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.0 ประมาณ 3 ครั้ง จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.0 และไม่ให้ข้อมูล จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.0

ตารางที่ 60 จำนวนเล่มที่คาดว่าจะซื้อในช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2547

จำนวนเล่ม	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่เกิน 50 ค้ำ	6	30.0
51 - 100 ค้ำ	2	10.0
101 - 150 ค้ำ	1	5.0
151 ค้ำขึ้นไป	1	5.0
ไม่ให้ข้อมูล	10	50.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 20 ตัวอย่าง คาดว่าจะมีการซื้อมีดมาเพื่อจำหน่ายเพิ่มในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547 ประมาณไม่เกิน 50 ค้ำ จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0 ประมาณ 51 - 100 ค้ำ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.0 ประมาณ 101 - 150 ค้ำ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.0 ประมาณ 101 - 150 ค้ำ และ 150 ค้ำขึ้นไป จำนวน 1 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และไม่ให้ข้อมูล จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.0

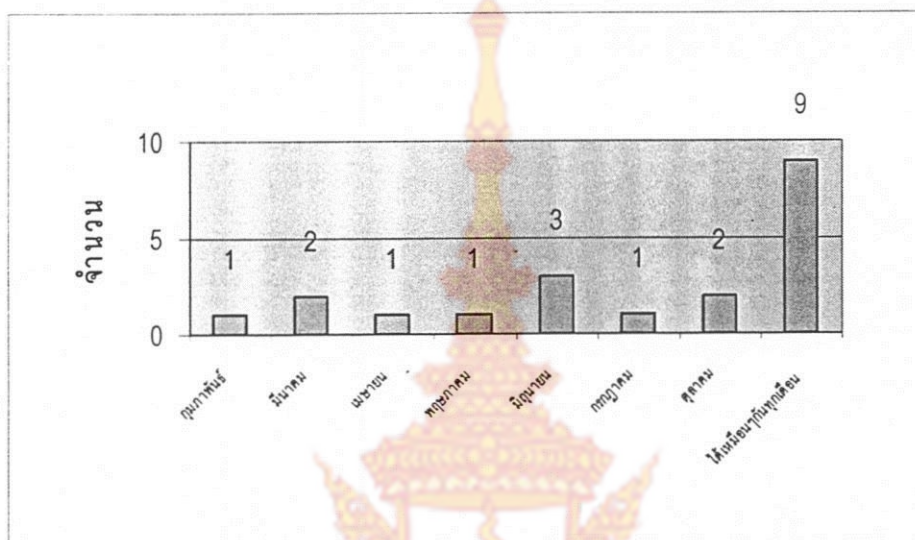
ตารางที่ 61 เงินลงทุนซื้อมีดในช่วงเดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547

เงินลงทุน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	6	30.0
5,001 - 10,000 บาท	2	10.0
10,001 บาทขึ้นไป	2	10.0
ไม่ให้ข้อมูล	10	50.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่างในช่วงมกราคม - ตุลาคม 2547 ได้ลงทุน ซื้อมีดมาจำหน่าย ไม่เกิน 5,00 บาท จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.0 เงินลงทุน

5,001 - 10,000 บาท และ 10,001 บาท ขึ้นไป จำนวนละ 2 ตัวอย่างเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และไม่ให้ข้อมูล จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.0

แผนภูมิแท่งที่ 16 ช่วงเดือนที่ขายมีดดีที่สุดของผู้จำหน่าย

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 คน มีความคิดเห็นว่า ช่วงเดือนที่ขายดีที่สุดคือ เดือนกุมภาพันธ์ เมษายน พฤษภาคม และกรกฎาคม อย่างละ 1 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 5.0 เดือนมีนาคม และตุลาคม อย่างละ 2 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 10.0 เดือนมิถุนายน จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.0 ส่วนที่เหลือมีความเห็นว่า ขายได้เหมือนๆ กันทุกเดือน จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 45.0

ตารางที่ 62 ปัจจัยที่มีผลต่อการจำหน่ายมีด

ปัจจัยที่มีผล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ฤดูกาล	11	55.0
ราคา	7	35.0
ความต้องการของลูกค้า	3	15.0
คุณภาพของมีด	3	15.0
ราคาขาย	2	10.0
ความจำเป็นในการใช้แต่ละที่	2	10.0
คู่แข่งชั้น	2	10.0
อื่นๆ	5	25.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง ให้เหตุผลว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจำหน่ายมีด คือฤดูกาล จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 55.0 ราคา จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.0 ความต้องการของลูกค้า และคุณภาพของมีด จำนวน 3 ตัวอย่างเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ราคาขาย ความจำเป็นในการใช้ของแต่ละพื้นที่และคู่แข่ง จำนวนละ 2 ตัวอย่างเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และอื่นๆ เช่น ความทนทาน การเปลี่ยนอาชีพ ฯ เป็นต้น จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตารางที่ 63 วิธีการไปเอามีดมาจำหน่าย เมื่อสั่งซื้อแล้ว

วิธีการไปเอามีด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
เจ้าของมีดนำมาส่ง	8	40.0
ไปเอาเอง	7	35.0
ส่งมากับรถ	1	5.0
อื่นๆ	4	20.0
รวม	20	100.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง มีวิธีการไปเอามาจำหน่าย ด้วยให้เจ้าของมีดนำมาส่ง จำนวน 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 40.0 ไปเอาเอง จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.0 ส่งมากับรถ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.0 และอื่นๆ จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0

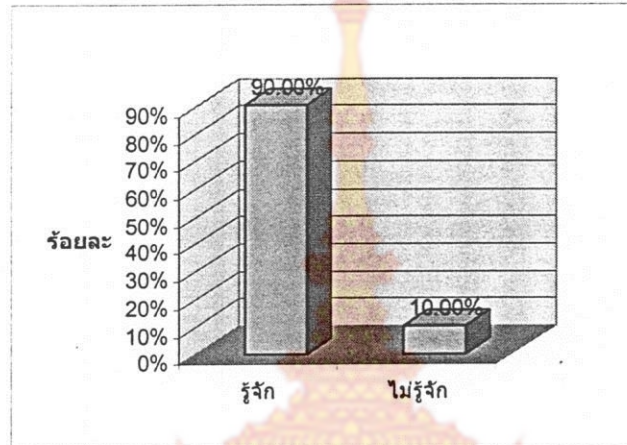
ตารางที่ 64 แหล่งตีมีดในจังหวัดสงขลา

แหล่งตีมีด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
อ.หาดใหญ่	4	20.0
อ.รัตภูมิ	2	10.0
อ.สะเดา	2	10.0
อ.ควนเนียง	1	5.0
อ.สทิงพระ	1	5.0
อ.กระแสสินธุ์	1	5.0

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง รู้จักแหล่งตี/ผลิตมีดในอำเภอหาดใหญ่ จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.0 อำเภอรัตภูมิ และอำเภอสะเดา จำนวนละ

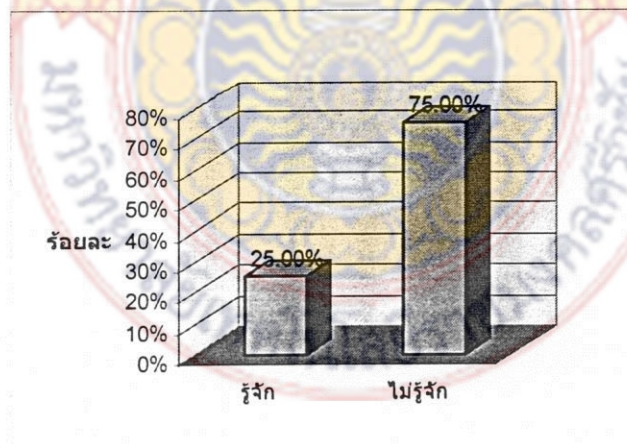
2 ตัวอย่างเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 2 อำเภอควนเนียง อำเภอสทิงพระ และอำเภอกระเสถียนธุ์
จำนวนละ 1 ตัวอย่างเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 5.0

แผนภูมิแท่งที่ 17 แสดงการรู้จักตำบลน้ำน้อยของผู้จำหน่ายมีด

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง รู้จักตำบลน้ำน้อย จำนวน
18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 90.0 ไม่รู้จักตำบลน้ำน้อย จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10

แผนภูมิแท่งที่ 18 แสดงการรู้จักมีดน้ำน้อยของผู้จำหน่ายมีด

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง รู้จักมีดน้ำน้อย จำนวน 5 ตัวอย่าง
คิดเป็นร้อยละ 25.0 ไม่รู้จักมีดน้ำน้อย จำนวน 15 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 75.0 และในหมู่ผู้จำหน่าย
มีดที่รู้จัก จำนวน 5 ตัวอย่างนั้น ไม่เคยสั่งซื้อมีดน้ำน้อยมาจำหน่ายเลยทั้ง 5 ตัวอย่าง

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้ที่ใช้มีดทั้งหมด จำนวน 4 กลุ่มซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มเกษตรกร จำนวน 453 ตัวอย่าง
2. กลุ่มครัวเรือนทั่วไป จำนวน 250 ตัวอย่าง
3. กลุ่มผู้ประกอบการที่ต้องใช้มีด จำนวน 101 ตัวอย่าง
4. กลุ่มผู้จำหน่ายมีด จำนวน 20 ตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในเบื้องต้นพบว่า จำนวนประชากรครัวเรือนที่เป็นเกษตรกร มีทั้งสิ้น ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 65 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและครัวเรือนทั่วไป

ปีพ.ศ.	ครัวเรือนเกษตรกร	ครัวเรือนทั่วไป	ครัวเรือนรวม
2545	104,684	182,121	332,174
2546	155,455	188,122	343,577
2547	150,053	208,419	358,472

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดและข้อมูลจังหวัดสงขลา

จากข้อมูลพื้นฐานจำนวนครัวเรือนตั้งแต่ปี 2545 - 2547 จำนวน 3 ปี พบว่า ครัวเรือนรวม และครัวเรือนทั่วไป มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนรวมปี 2546 และปี 2547 มีจำนวนเพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 3.4 และ 4.3 ตามลำดับ ในขณะที่ครัวเรือนเกษตรกร จำนวนในปี 2546 เพิ่มขึ้นจากปี 2545 แต่ในปี 2547 กลับมีจำนวนลดลงกว่าปี 2546 แต่ในขณะเดียวกันสัดส่วนของครัวเรือนตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรจากจำนวน 453 ตัวอย่าง มีมีดที่ใช้ในการเกษตรเต็มจำนวนคือ 100% ขณะที่ครัวเรือนทั่วไปไม่มีมีดที่ใช้ในการเกษตร จำนวน 199 ตัวอย่าง จากทั้งหมด 250 ตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ 79.6 ขณะที่ผู้ประกอบการใช้มีดส่วนมาก ใช้มีดเพื่อประกอบกับอาชีพที่ตนเองทำ คือ การค้า ประเภทขายข้าว ขายอาหาร ขายเนื้อ เป็นต้น กลุ่มนี้จำเป็นต้องใช้มีดที่ทำจากเสตนเลสเป็นส่วนมาก การใช้มีดที่ทำจากเหล็กมีจำนวนน้อยมากจึงมิใช่กลุ่มเป้าหมายของมีดน้ำน้อย เพราะผู้ผลิตมีดน้ำน้อยนั้น

ติมัดที่ทำจากเหล็กและเหล็กกล้า ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายกลุ่มหลักจึงเป็นครัวเรือนเกษตรกร รองลงมาเป็นครัวเรือนทั่วไป การที่กลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เนื่องจากว่าประเภทของมัดต่างๆ ที่เกษตรกรซื้อนั้น ได้แก่ มัดกริยง มัดพรว้า มัดไต้ มัดปาดตาล มัดหันไยยาเส้น เป็นต้น มัดเหล่านี้เป็นมัดที่กลุ่มผู้ผลิตมัดน้ำน้อยสามารถผลิตได้ทั้งสิ้น

ตารางที่ 66 ข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนมัดระหว่างครัวเรือนเกษตรกรและครัวเรือนทั่วไป

ข้อเปรียบเทียบจำนวนมัด	ครัวเรือนเกษตรกร (453 ตัวอย่าง)	ครัวเรือนทั่วไป (250 ตัวอย่าง)
จำนวนมัดทั้งหมดที่มี	3,422 ค้ำม	1,669 ค้ำม
จำนวนเฉลี่ย/ครัวเรือน	7.6 ค้ำม ~ 8 ค้ำม	6.7 ค้ำม ~ 7 ค้ำม
จำนวนมัดที่ใช้ในครัวเรือน	1,827 ค้ำม	1,166 ค้ำม
จำนวนเฉลี่ย/ครัวเรือน	4.0 ค้ำม	4.7 ค้ำม ~ 5 ค้ำม
จำนวนมัดที่ใช้ในงานเกษตร	1,557 ค้ำม	411 ค้ำม
จำนวนเฉลี่ย/ครัวเรือน	3.4 ค้ำม	1.6 ค้ำม
จำนวนมัดที่ใช้ในงานอื่นๆ	38 ค้ำม	92 ค้ำม
จำนวนเฉลี่ย/ครัวเรือน	0.1 ค้ำม	0.4 ค้ำม
จำนวนมัดที่ทำจากเสตนเลสทั้งหมด	1,596 ค้ำม	1,054 ค้ำม
จำนวนเฉลี่ย/ครัวเรือน	3.5 ค้ำม	4.2 ค้ำม
จำนวนมัดที่ทำจากเหล็กทั้งหมด	1,825 ค้ำม	608 ค้ำม
จำนวนเฉลี่ย/ครัวเรือน	4.0 ค้ำม	2.4 ค้ำม
จำนวนมัดที่ทำจากโลหะอื่นๆ	1 ค้ำม	7 ค้ำม
จำนวนเฉลี่ย/ครัวเรือน	0.0002 ค้ำม	0.03 ค้ำม

จากจำนวนตัวอย่างที่เป็นเกษตรกร 453 ครัวเรือน ประมาณร้อยละ 44.2 หรือ 200 ครัวเรือนได้มีการซื้อมัดในช่วงเดือนมกราคม - เดือนตุลาคม 2547 และอีกประมาณร้อยละ 17.9 หรือ 91 ครัวเรือนจะมีการซื้อมัดในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2547 ขณะที่จำนวนตัวอย่างที่เป็นครัวเรือน 250 ครัวเรือน ประมาณร้อยละ 48.4 หรือ 121 ครัวเรือนได้มีการซื้อมัดในช่วงเดือนมกราคม -

เดือนตุลาคม 2547 และอีกประมาณร้อยละ 15.6 หรือ 39 ครั้วเรือน ต้องการซื้อเพิ่มในช่วงเดือน ตุลาคม – เดือนธันวาคม 2547 ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 67 ข้อมูลเปรียบเทียบการซื้อมีดระหว่างครัวเรือนเกษตรกรและครัวเรือนทั่วไป

ข้อเปรียบเทียบการซื้อมีด	ครัวเรือนเกษตรกร (453 ครัวเรือน)	ครัวเรือนทั่วไป (250 ครัวเรือน)
จำนวนครัวเรือนที่ซื้อช่วงเดือนมกราคม – เดือนตุลาคม	44.2% (200)	48.4% (121)
จำนวนครัวเรือนที่คาดว่าจะซื้อช่วงเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม	17.9% (81)	15.6% (39)
มูลค่าที่ซื้อช่วงเดือนมกราคม – เดือนตุลาคม	42,994 บาท	17,145 บาท
มูลค่าที่คาดว่าจะซื้อช่วงเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม	9,899 บาท	3,685 บาท
มูลค่ารวมที่คาดว่าจะจ่ายเงินซื้อ	52,893 บาท	20,830 บาท
เฉลี่ยซื้อเพิ่ม/ครั้วเรือน	117 บาท	83 บาท
จำนวนมีดที่ซื้อช่วงเดือนมกราคม – เดือนตุลาคม	547 ค้ำม	324 ค้ำม
จำนวนมีดที่คาดว่าจะซื้อช่วงเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม	129 ค้ำม	64 ค้ำม
จำนวนรวมของมีดที่คาดว่าจะซื้อ	676 ค้ำม	388 ค้ำม
เฉลี่ยซื้อเพิ่ม/ครั้วเรือน	1.5 ค้ำม	1.5 ค้ำม
ประเภทของมีดที่ซื้อ	เน้นงานเกษตร	เน้นงานครั้วเรือน

จากข้อมูลที่สรุปได้นั้น กลุ่มเป้าหมายที่เกษตรกรนั้นได้มีการซื้อมีดประมาณ ได้ดังนี้

จากครั้วเรือนที่กล่าวว่าการซื้อในปี 2547 ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 51.21 หรือเท่ากับ 76,827 ครั้วเรือนจากทั้งหมด 150,053 ครั้วเรือนคิดเป็นมูลค่าทางการตลาดประมาณ 17.5 ล้านบาท โดยที่แต่ละครั้วเรือนจะมียอดซื้ออยู่ที่ 109 บาท – 125 บาท/ครั้วเรือน/ปี หรือประมาณเป็นช่วงจะมียอดซื้อนั้นมีอยู่ที่ 16.3 ล้านบาทถึง 18.7 ล้านบาท

ในด้านตัวผลิตภัณฑ์คือตัวมิดนั้น ถ้าเป็นมิดที่ใช้ในงานเกษตร ส่วนมากทั้งเกษตรกรและ
 คริวเรือนทั่วไปที่ซื้อใช้จะซื้อมิดที่ทำจากเหล็ก โดยเฉพาะเกษตรกรมีมิดที่ใช้ในงานเกษตรทั้งหมด
 1,557 ค้ำม แต่มิดมีที่ทำจากเหล็กทั้งหมด 1,825 ค้ำม เฉลี่ยมากกว่าคริวเรือนที่มีมิดทำจากเหล็กด้วยกัน
 ประมาณ 2 เท่า แสดงว่าเกษตรกรนอกจากใช้มิดที่ทำจากเหล็กสำหรับงานเกษตรแล้ว ยังใช้เหล็ก
 สำหรับงานในคริวและงานอื่นๆ ด้วย ขณะเดียวกันคุณสมบัติของมิดที่ต้องการจะต้องมีความคมและ
 ต้องคมนานโดยไม่ต้องลับบ่อยมีน้ำหนักพอเหมาะ กระชับมือ ทนทานไม่บิ่นแหง่ง่าย ไม่ขึ้นสนิม
 เพราะปัญหาของมิดที่เจอบ่อยที่สุดคือต้องลับมิดบ่อยและบิ่นแหง่ง่าย ประเภทของมิดที่เกษตรกร
 ซื้อมัน ส่วนใหญ่จะเป็นมิดพริ้ว มิดกรีดขาง และมีที่ใช้ในงานเกษตรทั่วไป ส่วนมิดที่ใช้สำหรับงานใน
 คริวเรือนนั้น เกษตรกรทั่วไปและคริวเรือนทั่วไปก็ซื้อใช้ไม่แตกต่างกันมากนัก ในด้านราคาพบว่า
 ราคาไม่ใช่ปัจจัยหลักในการพิจารณาเลือกซื้อมิด คุณภาพของมิดและคุณสมบัติด้านอื่นๆ ของมิด
 มากกว่าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ เพราะถ้ามิดราคาแพงผู้ที่เป็นเกษตรกรก็พร้อมหรือเต็มใจ
 ที่จะซื้อ จากการสำรวจพบว่า มิดที่มีราคาสูงเป็นพันบาท หรือเกือบหมื่นบาท ก็มีลูกค้าซื้อ ส่วนด้าน
 ช่องทางการจัดจำหน่ายนั้น ตลาด/ตลาดนัด คือแหล่งที่เกษตรกรและคริวเรือนนิยมไปซื้อมิดมากที่สุด
 โดยเกษตรกรนิยมไปซื้อถึง ร้อยละ 79 ขณะที่คริวเรือนนิยมซื้อถึงร้อยละ 76 รองลงมาเกษตรกรจะซื้อ
 จากผู้นำมาจำหน่ายให้โดยตรง ร้อยละ 30.4 และจากร้านค้าในชุมชนร้อยละ 24.7 ขณะที่คริวเรือนทั่วไป
 ซื้อจากร้านค้าในชุมชนและจากคนเร่ขายใกล้เคียงกัน ร้อยละ 21 และร้อยละ 20 ตามลำดับ ทั้งเกษตรกร
 และคริวเรือนทั่วไปที่รู้จักมิดน้ำน้อยนั้นเกษตรกรจะรู้จักมิดน้ำน้อยดีกว่าคริวเรือนทั่วไป โดยเกษตรกร
 จะรู้จักมิดน้ำน้อยประมาณร้อยละ 36.42 ของเกษตรกรทั้งหมด หรือจำนวน 165 คริวเรือน และเคยซื้อ
 มิดน้ำน้อยคิดเป็นร้อยละ 13.47 ของเกษตรกรทั้งหมด หรือจำนวน 61 ตัวอย่าง ขณะที่คริวเรือนทั่วไป
 รู้จักมิดน้ำน้อย ประมาณร้อยละ 30.0 ของคริวเรือนทั้งหมด หรือจำนวน 75 ตัวอย่าง และเคยซื้อ
 มิดน้ำน้อยคิดเป็นร้อยละ 6.40 หรือเพียง 16 ตัวอย่างเท่านั้น เห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยซื้อ
 มิดน้ำน้อยทั้ง 2 กลุ่มมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เหตุผลสำคัญที่ทำให้มีมิดน้ำน้อย มีคนเคยซื้อน้อย เพราะ
 ความอ่อนด้อยในการประชาสัมพันธ์ ถึงแม้ว่าจำนวนเกษตรกรจะรู้จักมิดน้ำน้อยมากกว่าคริวเรือน
 ทั่วไป แต่เมื่อเทียบกับทั้งหมดแล้วยังมีเกษตรกรและคริวเรือนที่ไม่รู้จักมิดน้ำน้อยจำนวนมาก
 สังกัดได้จากงานภาคสนามคือ ทั้งเกษตรกรและคริวเรือนจะมีคำถามที่ถามผู้สัมภาษณ์กลับมาว่า น้ำ
 น้อยมีมิดด้วยหรือ เป็นต้น ซึ่งเป็นคำถามที่มีการถามกลับมามากที่สุด เมื่อพูดถึงมิดน้ำน้อย แสดงให้เห็น
 ว่า คนที่รู้จักมิดน้ำน้อยต้องเป็นลูกค้าจริงๆ หรือเป็นลูกค้าที่สูงอายุ จึงจะรู้จักมิดน้ำน้อยได้ดี

ส่วนปัจจัยแวดล้อมด้านอื่นๆ ที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อการจัดจำหน่ายมีดพอจะสรุปได้ดังนี้

6.1.1 จำนวนครัวเรือนที่ทำการเกษตรและพื้นที่เพาะปลูกเพื่อการเกษตร ถ้าหากว่าครัวเรือนที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น และมีพื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความต้องการซื้อมีด ซึ่งจากข้อมูลเบื้องต้นตั้งแต่ปี 2544 – 2546 จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นทุกปี และพื้นที่เพาะปลูกก็เพิ่มขึ้น และประเภทของการเกษตรก็ย่อมส่งผลกระทบต่อประเภทของมีดที่ต้องการใช้งานด้วย เช่นถ้าพื้นที่ปลูกยางมาก ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อความต้องการมีดกรีดยาง ถ้าพื้นที่ปลูกข้าวเพิ่ม ก็ย่อมส่งผลต่อ แกละ และ เคียว เป็นต้น

6.1.2 ฤดูกาล หรือ ความดีที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำการเกษตร ถ้าหากว่าปีใดฝนตกไม่ชุกเกินไปนัก ชาวสวนยางทางภาคใต้ย่อมสามารถกรีดยางได้มากหรือกรีดได้บ่อยกว่าปีที่มิฝนตกมาก ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อความต้องการมีดกรีดยางมาก และเกษตรกรชาวสวนยาง 1 คน ต้องมีมีดกรีดยางไม่ต่ำกว่า 2 ค้ำม เป็นต้น เมื่อใช้บ่อยก็ต้องลับบ่อย รวมถึงมีดปาดดา เป็นต้น เพราะแถบฝั่งอำเภอ อสิงหนคร เป็นต้นไปรวมถึงแถบอำเภอสะทิงพระ อำเภอกะแสสินธุ์ อำเภอระโนด มีการซื้อมีดปาดดาบ่อยและสามารถใช้ปอกหรือปาดมะพร้าวได้อีกด้วย

6.1.3 ระยะเวลาหรือความสะดวกในการคมนาคม เกษตรกรอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล และไม่ค่อยมีความสะดวกในการเดินทางมาซื้อมีด จึงส่งผลให้นิยมไปเลือกซื้อมีดที่ตลาดหรือตลาดนัด เพราะง่ายกว่าและไม่ต้องลำบากเรื่องการเดินทางทำให้เป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงตลาดได้ง่าย ดังนั้นจึงเป็นโอกาสให้กับพ่อค้าเร่ด้วยเช่นกัน เพราะนอกจากจะนำไปขายตามตลาดนัดได้แล้ว ยังสามารถนำไปเร่ขายตามบ้านได้อีกด้วย ซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผล ทำได้ง่าย นอกจากนี้เกษตรกรยังนิยมซื้อมีดจากร้านค้าในชุมชนใกล้บ้านด้วย กรณีที่ไม่สามารถหาซื้อตามตลาดนัดได้ร้านค้าในชุมชน อาจจะสั่งมีดจากผู้ผลิตแล้วเอามาวางขายในร้านของตนเอง เกษตรกรก็ไม่ต้องเดินทางไกล ร้านค้าก็มีมีดหลายประเภทให้เลือกตามที่ต้องการ

6.1.4 คู่แข่งขันหรือผู้ผลิตมีดหรือช่างตีมีด จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า จำนวนช่างตีมีดด้วยกันไม่ส่งผลต่อการแข่งขันการจัดจำหน่ายมีดเท่าใดนัก เนื่องจากช่างตีมีดเกือบทุกรายดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่เหมือนกัน โดยเฉพาะการตั้งรับทางการตลาด หมายความว่า ผู้ผลิตเกือบทุกรายรอรับคำสั่งซื้อจากลูกค้าก่อน จึงจะดำเนินการผลิต และเมื่อผลิตแล้วก็จะให้ลูกค้ามารับเองหรืออาจจะไปส่งให้ลูกค้าหรือฝากส่งไปกับรถประจำทาง เป็นต้น การที่ผู้ผลิตทำการตลาดแบบตั้งรับจึงไม่ส่งผลต่อการแข่งขันกับผู้ผลิตในท้องถิ่นด้วยกันประกอบกับผู้ผลิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านแรงงานในการผลิต ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตลาดแบบเชิงรุกได้ ในบางครั้งก็ไม่สามารถผลิตได้ทันตาม

ความต้องการของลูกค้า จึงเป็นผลให้มีคจากที่อื่นๆ สามารถนำเข้ามาจำหน่ายภายในท้องที่จังหวัด สงขลา เช่น มีคณาป้อจากจังหวัดตรัง มีคอรัญญิกจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือมีคจากภาคอื่น เช่น จากจังหวัดนครราชสีมา(โคราช) เป็นต้น มีคที่มาจากภาคอื่น จะมาในลักษณะของกองทัพนักขาย ขนาดย่อม ระยะเวลาเดินสายขายไปทั่วและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ดีพอสมควร

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากเป้าหมายการวิจัยที่ต้องการให้มีคมีคน้ำน้อยมีการพัฒนาไปสู่ความเป็น OTOP ได้นั้น สิ่งที่ต้องพัฒนาสำหรับกลุ่มผู้ผลิตมีคน้ำน้อยก็คือ

6.2.1 การปรับปรุงตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก แม้ว่าตลาดมีคจะมีขนาดใหญ่เพียงใดก็ตาม แต่จะไม่มีคความหมายใดใดทั้งสิ้น ถ้าหากว่ากลุ่มผู้ผลิตมีคน้ำน้อยไม่ปรับปรุงตนเองก่อน โดยเฉพาะ วัฒนธรรมในการทำงาน หรือการมีคมีค เพราะในปัจจุบันนี้ กลุ่มผู้ผลิตมีคน้ำน้อยเหลืออยู่เพียง 2 ราย เท่านั้นและทำการผลิตมีคตามอำเภอใจของตนเอง วันไหนอยากมีคก็ทำ วันไหนไม่อยากมีคก็ไม่ได้ทำ ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ไปไม่รอด ช่วงมีคมีคต้องมีคทุกวัน เพราะการมีคมีคทุกวันนอกจากจะทำให้มีคส่งลูกค้า แล้ว แรงงานที่มาทำงานด้วยก็จะมียาได้ตลอดด้วย อีกทั้งเป็นการทำงานเชิงรุก ไม่ต้องรอลูกค้ามาสั่งก่อนแล้วจึงทำ เพราะสามารถผลิตมีคตั้งขายไว้ล่วงหน้าได้ พอลูกค้ามาสั่งก็มีคส่งลูกค้าได้ทันทีจะทำให้ลูกค้าพอใจ และพร้อมที่จะกลับมาสั่งใหม่ในทันทีด้วยความเต็มใจ ลูกค้าจะไม่เบื่อหน่ายต่อการรอคอย เนื่องจากว่าลูกค้าที่มาสั่งบางรายต้องนำเอาไปขายต่อก็จะส่งผลต่อความสามารถในการค้าของลูกค้ารายนั้น ทำให้หันไปหาซื้อจากที่อื่นที่มีความแน่นอนกว่า ตัวอย่างเช่น ผู้ผลิตซื้อนกที่ ต.เกาะใหญ่ อ.กระเสสินธุ์ กล่าวว่า ทำเท่าไรก็ไม่พอขาย เพราะมีลูกค้ามาซื้อตลอด เมื่อทำการผลิตล่วงหน้าตั้งไว้ ไม่นานก็จะมีลูกค้ามาซื้อ บางครั้งก็ผลิตไม่ทัน รายได้จากการจำหน่ายมีคอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเลี้ยงตัวได้อย่างสบายและมีลูกค้ามาซื้อจากหลายแห่ง

แต่ปัญหาหลักในการพัฒนาการผลิตที่เหมือนกันของผู้ผลิตทุกรายก็คือการขาดแคลนแรงงาน ปัจจุบันแรงงานที่เข้ามาในวงการผลิตนี้หายากมาก และยิ่งขาดความชำนาญ ต้องใช้เวลาสักกระยะหนึ่งเพื่อการฝึกฝนจึงจะมีทักษะที่ดีได้ มีความชำนาญและสามารถช่วยลดการสูญเสียได้ ดังนั้นการปรับปรุงตนเองของผู้ผลิตจึงเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนอันดับแรกที่จะต้องกระทำ

6.2.2 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ ในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตต้องสามารถผลิตมีคให้มีความหลากหลายมากขึ้นกว่าที่ทำอยู่เดิมซึ่งมีอยู่ประมาณ 5-7 ประเภท

การผลิตมีดจะทำเฉพาะมีดที่เสร็จแล้วก็ไม่เพียงพอ ต้องพัฒนารูปแบบของการต่อเติมด้ามมีดเข้าไปด้วย เนื่องจากลูกค้ายี่ห้อมีดน้ำน้อย ต้องหาดีดมาต่อเองทำให้เสียเวลาและยุ่งยากสำหรับลูกค้า ด้านคุณลักษณะของมีดได้แก่ เหล็กที่ดี มีคุณภาพ รวมถึงความคมที่ไม่ทำให้ลูกค้าต้องลำบากใจ มีดมีความแข็งแรง ไม่บิ่นหักง่าย ลูกค้าไม่ต้องลับบ่อยๆ มีดไม่เป็นสนิมง่าย เนื่องจากลูกค้าเลือกซื้อมีดจะดูปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นหลัก

ถ้าหากว่าผู้ผลิตมีดสามารถปรับปรุงตาม 2 ข้อแรกที่กล่าวมาแล้วนี้ได้สำเร็จก็จะทำให้การพัฒนาด้านการตลาดอื่นๆ ประสบความสำเร็จได้ง่ายและรวมเร็วขึ้น ซึ่งการพัฒนาด้านการตลาดอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่

6.2.3 กลยุทธ์ด้านการประชาสัมพันธ์ กลยุทธ์ด้านนี้จะมีความสำคัญในลำดับต่อจากการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์เพราะต้องทำให้ลูกค้าได้รู้จักและรับทราบด้วยว่า ด้ามมีดน้ำน้อยมีการผลิตมีดที่มีชื่อเสียงไม่แพ้มีดอรัญญิก อาจจะอาศัยประวัติศาสตร์อันยาวนานของมีดน้ำน้อยสี่ออกไปให้ทุกคนทั่วไปได้รู้จัก เพราะมีคนเป็นจำนวนมากไม่ทราบว่าน้ำน้อยเป็นแหล่งตีมีดของจังหวัดสงขลา กลยุทธ์ด้านการประชาสัมพันธ์สามารถทำควบคู่กับกลยุทธ์ข้ออื่นๆ ได้

6.2.4 กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาด ตลาดมีดเป็นตลาดที่เปิดกว้างและมีช่องทางที่จะสามารถแทรกเข้าสู่ตลาดได้โดยง่าย เนื่องจากไม่มีผู้ผลิตรายใหญ่หรือเจ้าตลาดรายใหญ่ที่แท้จริง อีกทั้งลูกค้าเมื่อเลือกซื้อมีดก็จะไปซื้อตามตลาดนัดเป็นหลักหรืออาศัยการขายตามบ้าน ร้านค้าในชุมชน แหล่งขายทั้ง 3 แห่งนี้ไม่ได้ผูกขาดด้วยผู้ผลิตรายใด ดังนั้นการแทรกเข้าสู่ตลาดจึงสามารถกระทำได้ง่าย การตลาดมีดอาศัยการโฆษณาน้อยมากหรือไม่ต้องใช้เลย เพียงแค่อาศัยความถี่ในการเข้าตลาด ความขยันในการทำตลาดก็สามารถที่จะแทรกเข้าสู่ตลาดได้ แต่ต้องเป็นมีดที่มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาด มีคุณลักษณะที่ตรงตามที่ถูกลูกค้าคาดหวังนั่นคือ มีความคม อยู่ได้นานและมีขนาดที่พอเหมาะเป็นหลัก

6.2.5 การออกงาน Trade fair หรืองานตามที่หน่วยงานภาครัฐจัด เช่นงานแสดงสินค้า OTOP เป็นต้น การออกงานแสดงสินค้าบ่อยๆ จะทำให้ตลาดรู้จักมีดน้ำน้อยมากขึ้น เป็นการโฆษณาสินค้าไปในตัว โดยที่ชุมชนหรือกลุ่มผู้ผลิตมีดน้ำน้อยไม่ต้องใช้งบประมาณของตนเอง แต่การออกงานแสดงสินค้าต่างๆ จะประสบความสำเร็จได้นั้น กลุ่มผู้ผลิตมีดน้ำน้อยต้องมีความพร้อมของตนเองพอสมควร เพราะหากกลุ่มผู้ผลิตมีดน้ำน้อยไม่มีการพัฒนาและปรับปรุงตนเองเป็นเบื้องต้นก่อนความเป็นไปได้ในการออกงานแสดงสินค้าก็คงยาก เพราะต้องมีสินค้าที่พร้อมจะนำไปแสดง มีจำนวนสินค้ามากพอ และมีรูปแบบหลากหลายเป็นมีดที่อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะนำไปใช้งานในทันที

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดยะลา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดปัตตานี, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- ครั้น มณีโชติ. “มิดทับ,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6013-6014. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- จุลทรรศน์ พยาฆรานนท์. “มิด,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 11, หน้า 5008-5015. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- เฉลียว เรื่องเดช สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. “พริ้ว,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 11, หน้า 5245-5247. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- เฉลียว เรื่องเดช. “มิดเดือยไก่,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6012. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- เฉลียว เรื่องเดช. “มิดไต้,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6013. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- ชิต จิตรเที่ยง พิชัย แก้วขาว. “มิดชนะก,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 4, หน้า 1948-1949. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- ชิต จิตรเที่ยง. “พริ้วจะโหนง,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 11, หน้า 5247-5249. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- _____ . “พริ้วโอ,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 11, หน้า 5269-5270. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- ทวี กองศรีมา. “ตีมิด : ช่างฝีมือ,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม 5, หน้า 1435-1439. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- นเรศ ศรีรัตน์. “มิดหอม,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6021. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.
- นิลุบล นวเรศ. คู่มือก่อนเข้าครัว : www.papamamaonline.com.

มโน พิสุทธิรัตนานนท์. “มีดปาดตาล,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6014.

กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

มโน พิสุทธิรัตนานนท์. “มีดฝานหอยก,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12,

หน้า 6021. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

_____ . “มีดหับ,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6021.

กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

วิเชียร ฦ นกร นเรศ ศรีรัตน์. “มีดตอก,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12,

หน้า 6013. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

สถาพร ศรีสังข์. “มีดอ้ายงอ,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6021-6022.

กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

สมบูรณ์ ชนะสุข. “กริชนิ้ว,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1, หน้า 139-140.

กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

สุชาติ รัตนปราการ. อนุสรณ์สุชาติ รัตนปราการ : 2528.

สุนันท์ อินทนิล. วิธีชีวิตของชาวน่าน้อย, อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.

ปริญญาพันธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544.

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. “กริช,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1, หน้า 112-139.

กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

_____ . “มีดครก,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12,

หน้า 6010-6011. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

_____ . “มีดเคียง,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12, หน้า 6011.

กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

_____ . “มีดเค็ง,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12,

หน้า 6012-6013. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

_____ . “มีดบาเคะ,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12,

หน้า 6014. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

_____ . “เหล็กน่าน้อย,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1,

หน้า 8710-8711. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

อุดม รุ่งเรืองศรี. “มีด,” ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 10, หน้า 5171-5177.

กรุงเทพฯ : บริษัทสยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด, 2542.

องค์การบริหารส่วนตำบลน่าน้อย. แผนพัฒนาตำบล. 2546.